

# BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ İTİRAZI (CMK m.308/A)

Seydi KAYMAZ\*

## ÖZ

5271 sayılı CMK'nın ilk halinde yer almayan bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı, 20.7.2017 tarihinde kabul edilen 7035 sayılı Kanun ile CMK'na 308/A maddesi olarak ilave edilmiştir. Bu düzenlemeye göre, bölge adliye mahkemelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı yine ilgili daireye itiraz edilmesi öngörülmüştü. 17.10.2019 tarihinde kabul edilen 7188 sayılı Kanun ile CMK'nın 308/A maddesinde yapılan değişiklikle, madde günümüzdeki halini almıştır. CMK'nın 308/A maddesine göre, kararına itiraz edilen daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceleyecek, itirazı yerinde görürse kararını düzeltecek, aksi halde itirazı incelemek üzere dosyayı ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderecektir. Sanığın aleyhine itiraz için otuz günlük bir süre kabul edilmekle beraber, sanık lehine itiraz bakımından azami bir süre öngörülmemiştir. CMK'nın 308/A maddesinde düzenlenen bölge adliye mahkemesi ceza dairesi başkanlar kurulunun oluşumu sorunlu olduğu gibi, ceza daireleri başkanlar kurulunun çalışma usul ve esaslarının belirlendiği HSK Genel Kurulunun 12.12.2019 tarih ve 2019/410 sayılı kararı da isabetsiz ve hukuka aykırıdır. Bu çalışmada, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı çeşitli yönleriyle etraflı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** İstinaf, olağanüstü kanun yolu, bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itirazı, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu

## **OBJECTION OF THE CHIEF PUBLIC PROSECUTION OFFICE OF REGIONAL COURT OF JUSTICE (Code of Criminal Procedure Clause 308/A)**

### **ABSTRACT**

*Objection of the Chief Public Prosecutor's Office of the regional court of justice, which is not written in the original version of the Code of Criminal Procedure no. 5271, was added into the Code of Criminal Procedure as clause 308/A in accordance*

---

\* **Doç.Dr.**, Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Öğretim Üyesi **e-posta:** seydikaymaz@gmail.com

**ORCID ID:** 0000-0003-0427-9814

**DOI** : 10.34246/ahbvuhfd.813018

**Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih** : 03/10/2020

**Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih:** 13/10/2020

*with the Law no. 7035 adopted on 20.7.2017. According to this regulation, it was provided that objection would be made to the relevant department against final decisions of the regional courts of justice. The clause reached its current version with the amendment made in clause 308/A of the Code of Criminal Procedure no. 7188 adopted on 17.10.2019. According to clause 308/A of the Code of Criminal Procedure, the department whose verdict is objected will review the objection within the shortest period of time possible, correct its verdict if it sees the objection fit, or send the file to the board of presidents of criminal chambers to assess the objection. Although a period of 30 days is accepted for objection against the defendant, no maximum period is provided in case of objection in favour of the defendant. As establishment of the board of presidents of criminal chambers regulated in clause 308/A of the Code of Criminal Procedure is problematic, verdict of the General Board of Council of Judges and Prosecutors of 12.12.2019 no. 2019/410, where working principals and procedures of board of presidents of criminal chambers is also inappropriate and unlawful. In this study, the objection of the prosecutor's office of the regional court of justice was tried to be explained in detail and with various aspects.*

**Keywords:** *Appeal, extraordinary remedy, objection of the chief public prosecutor's office of regional court of justice, board of presidents of criminal chambers of the regional court of justice*

## I. GİRİŞ

Mahkeme kararlarında her zaman hukuka aykırılık bulunabilir. Mahkeme hüküm vermekle işten elini çeker; vermiş olduğu kararda bir hukuka aykırılık bulunduğunu tespit etse bile kararını düzeltemez. Bunu başka bir yargılama makamı yapmalıdır. Mahkeme kararlarındaki hataların ve hukuka aykırılıkların giderilmesi için bazı hukuksal yolların kabul edilmesi gerekir. İşte bu amaçla kabul edilen hukuksal yollara, hukuksal çareler veya kanun yolları denilmektedir.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> YENİSEY, Feridun, *Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf ve Tekrar Kabulü Sorunu*, İstanbul 1979, s. 49-51. ERSOY, Uğur, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın İtirazı", *Ceza Hukuku Dergisi*, C.10, Sa.29, (Aralık 2015), s. 68 vd.

Bir başka tanıma göre, kanun yolu, bir hâkim veya mahkeme kararının, bu karardan mağdur olan kimsenin başvurması üzerine kural olarak kesinleşmesini önleyen ve daha yüksek bir yargı merciinde yeniden incelenmesini sağlayan bir yasal imkan ve bir yoldur. YÜCE, Turhan Tufan, *Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Hukukunda Kanun Yolları*, Ankara 1967, s. 7.

İlk derece mahkemesinin kararı isabetsiz ve hukuka aykırı olabileceği gibi, kanun yolu denetimi yapan makamların kararları da isabetsiz ve hukuka aykırı olabilir. İsabetsiz ve hukuka aykırı olduğu düşünülen kararlara karşı başvurulabilecek bir kanun yolu varsa, kanun yoluna başvurularak karardaki hata ve hukuka aykırılıkların giderilmesi mümkündür. Bu bağlamda, bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin vermiş olduğu kararın hukuka aykırı olduğunu düşünen taraflar veya C.Savcısı, eğer karar CMK'nın 286/2. maddesinde gösterilen temyizi mümkün olmayan kararlar kapsamında değilse temyiz kanun yoluna başvurabilirler.

Eğer bölge adliye mahkemesinin kararı kesin nitelikte ise ne yapılmalıdır? 5271 sayılı CMK'na esin kaynağı olduğunu düşündüğümüz Alman Ceza Muhakemesi Kanununda bölge adliye mahkemesinin kesin nitelikteki kararlarına karşı başvurulacak bir kanun yolu mevcut değildir. 5271 sayılı CMK'nın ilk halinde, bölge Adliye mahkemesince verilen kesin nitelikteki kararlara karşı başvurulabilecek bir kanun yolu öngörülmemiştir. Ancak, bölge adliye mahkemelerinin bir yıllık uygulaması, bu mahkemelerin kesin nitelikteki kararlarına karşı bir kanun yolu kabul edilmesinin ihtiyaç olduğunu ortaya koymuştur. 7035 sayılı Kanun ile CMK'na eklenen 308/A maddesi ile bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı ilgili daireye itiraz edilmesi imkanı getirilmiş; 7188 sayılı Kanun ile CMK'nın 308/A maddesinde yapılan değişiklikle, ilgili daire tarafından yerinde bulunmayan itirazların ceza daireleri başkanlar kurulu tarafından incelenmesi kabul edilmiştir.

## **II. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ C.BAŞSAVCILIĞI İTİRAZININ AMACI VE GEREKLİ OLUP OLMADIĞI**

### **A. AMACI**

Diğer kanun yollarında olduğu gibi bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı itirazında amaç, mahkemelerin vermiş olduğu kararların isabetli ve hukuka uygun olup olmadığının denetlenmesidir. Böylece diğer kanun yolları gibi, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı, maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasına hizmet edecektir. Amacı aynı olmakla birlikte, aşağıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı çeşitli açılardan diğer kanun yollarından farklılıklar arz etmektedir.

### **B. GEREKLİ OLUP OLMADIĞI**

Kamu düzeninin korunması ihtiyacı ve kamu yararı, her uyumsuzluğun bir aşamada sonuçlanmasını ve tekrar yargılama konusu yapılmamasını gerektirir.

Kesin hüküm, doğruluğu hukuken kabul edilen ve artık tartışılmayan bir mahkeme kararıdır.<sup>2</sup> Bir uyuşmazlık ilânihiye devam edemez. Hukuk güvenliği ancak kesin hüküm ile sağlanabilir.<sup>3</sup> Kesin hükme saygı gösterilmemesi, cezanın caydırıcılığı fonksiyonunu olumsuz etkileyecektir. O nedenle, yabancı bir mahkeme kararında da ifade edildiği üzere; kanun yoluna başvuru süreci, hiç kapanmayan ve ilgililerin istediği zaman gelip geçebileceği dönel bir kapıya dönüşmemelidir.<sup>4</sup> Bu açıklamalardan, kesin hüküm otoritesinin, kanun yoluna başvuru hakkını sınırlayıcı bir işlev gördüğü de anlaşılmaktadır.<sup>5</sup> Belirtmek gerekir ki, kesin hüküm kavramı, hatalı kararın mevcudiyetinin sebebi değildir; gereksiz ve başarı şansı olmayan kanun yolu başvurularını engelleyici kurumsal bir kültür yaratma işlevi görmektedir.<sup>6</sup>

Öte yandan, hükmün kesin olması onun kusursuz olduğu anlamına gelmez; kesin kararlarda da hata olma ihtimali her zaman mevcuttur. Hukuk barışının ve hukuki güvenliğin sağlanması ne kadar önemli ise, hukuka olan güvenin sağlanması da en az bu kadar önemlidir. Temelleri olmayan bir hüküm hukuk düzeni tarafından kabul edilemez.<sup>7</sup>

CMK'nın ilk halinde bölge adliye mahkemelerinin kesin kararlarına karşı başvurulabilecek bir kanun yolu öngörülmemiştir. Ağır bir iş yükü altında bulunan bölge adliye mahkemelerinin verdikleri kararlarda hataların bulunması beklenebilir bir durum idi. Kararı veren bölge adliye mahkemesi tarafından sonradan fark edilse bile işten el çektiği için bölge adliye mahkemesi, kararını düzeltme imkânından yoksundu.

Bölge adliye mahkemesi C.Savcılarını da, hukuka aykırı olduğunu fark etmelerine rağmen kararlardaki hukuka aykırılıkları gidermek için başvurabilecekleri bir kanun yolu veya başkaca bir hukuksal çareden yoksun idiler. Bu dönemde C.Savcılarını, hatalı olduğunu tespit ettikleri kesin nitelikteki

<sup>2</sup> YENİSEY, Feridun/NUHOĞLU, Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 7. Baskı, Ankara 2019, s. 937

<sup>3</sup> EREM, Faruk, "Ceza Usulünde Kesin Hüküm" AÜHFĐ, C.20, Sa.1, (1963), s. 38.

<sup>4</sup> Ontario (Kanada) İstinaf Mahkemesinin, davanın yeniden görülmesi talebinin reddine ilişkin 1997 tarihinde verdiği bir kararın gerekçesi. SAGUIL, Paul Jonathan, Improving Wrongful Conviction Review: Lessons from a Comparative Analysis of Continental Criminal Procedure (August 2007). Alberta Law Review, Vol. 45, (2007), s.122. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1724322> .Erişim Tarihi: 4.9.2020).

<sup>5</sup> SAGUIL, s.122.

<sup>6</sup> SAGUIL,s. 123.

<sup>7</sup> YENİSEY/NUHOĞLU,s.937.

kararlara görüldü şerhi düşerken, ilgili kararın hangi sebeple hatalı olduğuna dair görüşlerini yazmakla yetinmekteydiler. Hukuka aykırı olduğu anlaşılan bir kararın hukuksal değer ifade etmesi ve karardaki hukuka aykırılıkların düzeltilmesi olanağının bulunmaması, gerek davanın tarafları gerekse bölge adliye mahkemeleri bakımından bir rahatsızlık kaynağıydı.<sup>8</sup> O nedenle, özellikle de uygulayıcıların talebi üzerine, 2017 yılında kabul edilen 7035 sayılı Kanun ile bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itiraz yoluna başvurulmasını öngören 308/A maddesi CMK'na ilave edildi.7035 sayılı Kanun ile CMK'na eklenen 308/A maddesinde, bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin kesin nitelikteki kararlarına karşı ilgili ceza dairesine başvurulması ve itirazın ilgili daire tarafından karara bağlanması öngörülmüştü. 7188 sayılı Kanun ile CMK'nın 308/A maddesinde yapılan değişiklikle, ilgili daire tarafından yerinde görülmeyen itirazların 7188 sayılı kanun ile kurulan ceza daireleri başkanlar kurulu tarafından incelenmesi öngörülmüştür. Bir yandan kesin hükmün otoritesinin korunması ihtiyacı, öte yandan hükümdeki hukuka aykırılıkların düzeltilmesi ihtiyacından *“birinin tamamen gözardı edilmesi mümkün olmadığından kanun koyucu maddi temelleri sarsılmış kesin hükümden fedakarlık yapmak zorunda kalmış”*<sup>9</sup> ve kesin nitelikteki kararlara karşı itiraz yoluna başvurulmasını kabul etmiştir. Kesin hükmün dokunulmazlığını ortadan kaldırdığı için, kesin nitelikteki hükümlere karşı kanun yoluna başvuru koşullarının olağan kanun yollarına göre daha sıkı belirlenmesi ve böylece bir dengenin sağlanmasına dikkat edilmesi gerekir.

Dünya'da, özellikle, kesin nitelikteki haksız mahkûmiyet kararlarının ortadan kaldırılması için çeşitli mekanizmaların kabul edilmesi yönünde bir eğilimin olduğu görülmektedir. Örneğin, maddi mesele konusunda jürinin karar verdiği Anglosakson hukuk sistemine sahip olup, kesin hükme karşı başvurulacak bir kanun yoluna sahip bulunmayan ülkelerde dahi, hatalı olduğu anlaşılan mahkûmiyet kararlarının<sup>10</sup> düzeltilmesi veya ortadan kaldırılmasına yönelik mekanizmaların oluşturulduğu gözlenmektedir.<sup>11</sup> Kısaca belirtmek

---

<sup>8</sup> Hakimler ne kadar dikkatli olursu olsun hatalı kararlar verebilirler. Bölge adliye mahkemelerindeki dosya sayısının çokluğu ve dosya başına düşen inceleme süresi dikkate alındığında bu ihtimal daha da artmaktadır.

<sup>9</sup> CGK, 11.03.2014, 2012/3-909 E, 2014/121 K.

<sup>10</sup> Anglosakson hukukunun egemen olduğu ülkelerde, savcının beraat kararlarına karşı kanun yoluna başvurulması mümkün değildir.

<sup>11</sup> 2002 yılında Kanada Ceza Kanununda yapılan değişiklikle, haksız mahkûmiyet kararlarına karşı adalet bakanına başvurulabilmesi kabul edilmiştir. İngiltere'de 1997 yılında kabul

edilen bir kanun ile haksız mahkûmiyet kararlarına ilişkin başvuruları değerlendirmek üzere bağımsız bir kurul oluşturulmuştur. Yeni Zelanda’da yapılan yasal bir düzenlemeyle İngiltere’dekine benzer bir kurul oluşturulmuş olup Temmuz 2020 tarihi itibarıyla faaliyete başlamıştır. (<https://www.justice.govt.nz/justice-sector-policy/key-initiatives/criminal-cases-review-commission/>. Erişim Tarihi: 2.9.2020) Kanada’da kesinleşen ve haksız olduğu iddia edilen mahkûmiyet kararlarına karşı yeniden yargılanma taleplerinin yerinde olup olmadığına karar verme yetkisi adalet bakanına aittir. Adalet bakanının olağanüstü nitelikteki yetkisine ilişkin düzenlemeler Kanada Ceza Kanunu’nun 696.1-6 maddelerinde yapılmıştır. Kanada Ceza Kanunu’nun 696/3. maddesine göre; eğer adalet bakanı adil bir karar verilmediğine ilişkin makul nedenlerin bulunduğu sonucuna ulaşırsa; uygun göreceği herhangi bir mahkeme veya bir istinaf mahkemesine yazılı olarak başvurarak davanın yeniden görülmesini talep eder. Adil olmayan bir karar verildiğine dair bir kanaate ulaşmayan adalet bakanı yeniden yargılama talebini reddeder. Bu karara karşı başvurulabilecek herhangi bir kanun yolu yoktur.(Kanada Ceza Kanunu m.696.4) Adalet bakanı yeniden yargılama konusunda bir karar verirken, Kanada Ceza Kanunu’nun 696/3-6. maddesine göre yapılan başvurunun olağan nitelikteki ilave bir kanun yolu veya hukuksal çare olmayıp, olağanüstü bir hukuksal çare olduğunu gözetmek zorundadır. (ANDERSON, Andrea S, “Wrongful Convictions and the Avenues of Redress: The Post-Conviction Review Process in Canada”, **Appeal: Review of Current Law and Law Reform**, Volume.20, (2015), s.9. <https://journals.uvic.ca/index.php/appeal/issue/view/785>. Erişim Tarihi: 2.9.2020. ROACH, Kent, Wrongful Convictions in Canada, **University of Cincinnati Law Review**, Volume.80, (2012), s.1497; Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1887889>. Ayrıca Kanada Ceza Kanunu’nun 696.1-6 maddesi için bkz.<https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/>. Erişim Tarihi:1.9.2020)

İngiltere’de, 1997 yılında kabul edilen bir kanun ile haksız mahkûmiyet kararlarına ilişkin başvuruları incelemek üzere, Ceza Davalarını Değerlendirme Komisyonu (*Criminal Cases Review Commission*) kurulmuştur. Ceza Davalarını Değerlendirme Komisyonu, mahkemelerin vermiş olduğu mahkûmiyet kararların haksız olup olmadığını araştıran ve haksız bir karar verildiğine dair bir kanaatin oluşması halinde davanın yeniden görülmesi için istinaf mahkemesine gönderme yetkisi bulunan bağımsız bir kuruldur. Komisyon, gerek sübut konusunda gerekse haksız olarak ağır bir cezaya hükümlenmesi nedeniyle davanın yeniden görülmesi hususunda karar verebilir. (GRIFFIN, Lissa, “Correcting Injustice: Studying How the United Kingdom and the United States Review Claims of Innocence”, **41 U. Tol. L. Rev.** 107 (2009), s. 108 vd.<http://digitalcommons.pace.edu/lawfaculty/653/>. Erişim Tarihi:1.9.2020). Söz konusu Komisyon ve faaliyetleri hakkında özet bilgi için Komisyonun resmi internet sitesine bakınız. <https://ccrc.gov.uk/>)

1997 tarihinden Temmuz 2020 yılına kadar Kurula 26.535 başvuru yapılmış, 676 davanın yeniden görülmesine karar verilmiş; bunlardan 455 tanesinden yeni bir hüküm kurulmuş, 208 adedinde yeni bir hüküm verilmesi talebi yerinde görülmemiştir. (<https://ccrc.gov.uk/>. Erişim Tarihi: 1.9.2020)

İngiltere’nin aksine ABD’de yeniden yargılanma taleplerini değerlendiren bağımsız bir kurul mevcut değildir. Bu da eleştirilere neden olmaktadır. ABD’de, sanık, suçsuzluğunu gösteren yeni delillere dayalı olarak yeniden yargılanma talebinde bulunabilir. Ancak İngiltere’den farklı olarak bu başvuru daha önce mahkûmiyet kararı veren mahkemeye yapılmalıdır. Ayrıca, çeşitli usul zorlukları yanında yeni delillerin ispat değerine ilişkin yüksek standartlar aranmaktadır. Yeniden yargılanma talebinin duruşma yapılmaksızın reddedilmesi de mümkündür. (GRIFFIN, s. 134)

Kıta Avrupası’nda Almanya ve Fransa’da, farklı usul ve koşullara tabi olmakla beraber, olağanüstü nitelikteki yargılanmanın yenilenmesi kanun yoluna başvurulması mümkündür. Ancak bu ülkelerde Yargıtay C.Başsavcısının itirazı veya bölge adliye mahkemesi

gerekirse, özellikle haksız mahkûmiyet kararlarına hiçbir devletin kayıtsız kalması mümkün değildir. Hatalı mahkûmiyet kararlarını ortadan kaldırmaya yönelik olup; çeşitli yönleriyle birbirinden farklı olan bu yol ve yöntemler “*olağanüstü yol*” (*extraordinary avenue*), olarak kabul edilmektedir.<sup>12</sup>

### III. NİTELİĞİ

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının niteliğini belirlemek önemlidir. Çünkü itiraz kanun yoluna başvurma etkileri, itiraza başvurulmasının cezanın infazına engel olup olmayacağı ve benzeri sorunların çözümünde bu kanun yolunun olağan bir kanun yolu mu yoksa olağanüstü bir kanun yolu mu<sup>13</sup> olduğunun tespiti büyük öneme sahiptir.

Kanun yolunun niteliğinin belirlenmesinde kanunun sistematiği kuşkusuz ki önemlidir. Ancak bu, tek başına yeterli değildir; aleyhine kanun yoluna başvurulmuş kararın niteliği, kanun yoluna başvurma sürecine tabi olup olmadığı, kimlerin kanun yoluna başvurma hakkına sahip olduğu, kanun yoluna başvurma ve kanun yolu incelemesi sonucu verilen kararın etkileri gibi değişik hususlar dikkate alınarak bir sonuca ulaşmak gerekir.<sup>14</sup>

Eğer bir karar aleyhine ilgili herkes kanun yoluna başvurma hakkına sahip ise bu kanun yolu olağan bir kanun yoludur ve hüküm de kesinleşmemiştir. Örneğin, aleyhine itiraz, istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulması mümkün kararlar, kesinleşmemiş kararlardır ve bu kanun yolları da olağan kanun yollarıdır. Yargıtay’ın uygulaması ve öğretideki baskın görüş de, kesinleşmemiş kararlara karşı başvurulabilen kanun yolunun olağan; kesin

---

C.Başsavcılığının itirazına benzer bir kanun yolu mevcut değildir. SAGUIL, s.123-127.

<sup>12</sup> ROACH, Kent, Roach, Kent, “Wrongful Convictions: Adversarial and Inquisitorial Themes” (June 1, 2010). **North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation**, Volume. 35, (2010), s. 435-437. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1619124>. Erişim Tarihi: 1.9.2020); SAGUIL, s.123.

<sup>13</sup> Kıta Avrupa’sı ülkelerinde de, olağan ve olağanüstü kanun yolu ayrımı mevcuttur; ancak olağan ve olağanüstü kanun yoluna verilen anlamlar farklıdır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz.TOSUN, Öztekin, “Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanun Yollarının Çeşitleri”, **İÜHFİM, Ord. Prof.Kemalettin Birsen’e Hatıra Sayısı**, C.35, Sa.1-4, 1969, s.15 vd.

<sup>14</sup> TOSUN, Kanun Yollarının Çeşitleri, s.15.İstinaf mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı ile Yargıtay C.Başsavcılığının itirazına ilişkin hükümler benzerdir. Yargıtay C.Başsavcılığının itirazının niteliğine ilişkin öğretide çeşitli görüşler ileri sürülmüş ve konu çeşitli yönleriyle tartışılmıştır. İleri sürülen görüşler ve yapılan tartışmalar bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından yol göstericidir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının niteliğine ilişkin ileri sürülen görüşlere bakılmalıdır. Bu çalışmamızda bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı itirazının niteliğine ilişkin temel bilgilere yer vermekle yetinilecektir.

nitelikteki kararlara karşı başvurulabilen kanun yolunun ise olağanüstü kanun yolu olduğu şeklindedir.<sup>15</sup>

Görüldüğü üzere, olağan ve olağanüstü kanun yolu ayırımı konusundaki kriter kesinliktir. O nedenle, haklı olarak burada bir kısır döngünün varlığından söz edilmiş ise de,<sup>16</sup> olağan ve olağanüstü kanun yolu ayırımı bakımından kesinlik, önemli bir kriterdir.<sup>17</sup>

Öğretide, Yargıtay C. Başsavcısının, Yargıtay özel dairelerinin bozma kararlarına, yani kesin olmayan kararlara karşı da itiraz yoluna başvurmamasından

<sup>15</sup> “Bölge Adliye Mahkemeleri ile kanunda açık hüküm bulunması durumunda ilk derece mahkemeleri kararlarının temyizi sonucu Yargıtay ilgili Ceza Dairesi’nce incelenmesi ile olağan kanun yolları sona ermektedir. Bu aşamadan sonra 5271 sayılı CMK’nun 308. maddesi uyarınca olağanüstü kanun yolu olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın itirazı gündeme gelebilecektir. Olağanüstü olmak, kesinleşmiş kararlara karşı istisnai bir denetim yolu sağlamak demektir. Başsavcının itirazı yolunun “istisnai” nitelikte olması, eğer başka denetim yolu varsa, onun kullanılmasını gerektirir. “(CGK, 15.04.2014, 2013/12-338 E, 2014/183 K).

<sup>16</sup> TOSUN, Kanun yollarının Çeşitleri, s. 16.

<sup>17</sup> “Yargılama Yasasında olağan ve olağanüstü olmak üzere iki tür kanun yolu düzenlenmiştir. Bunlardan olağan kanun yolları, kuralı; olağanüstü kanun yolları ise istisnayı oluşturur. Bir kanun yolunun olağan mı, olağanüstü mü olduğunu belirlemek için, verilen kararın kesin olup olmadığına bakmak gerekir. Kararın kesin olmaması bir başka makamca denetlenmesi öngörülüyorsa, olağan kanun yolu, kararın isin sonuçlanması, uyumsuzluğun çözümlenmesi benimseniyorsa, yani denetim olanağı kapatılıyor, ancak yine de hata olasılığına karşı bazı makam veya kişilere kanun yoluna başvurabilmek olanağı tanınıyorsa olağanüstü kanun yolu söz konusudur. Yargıtay Ceza Dairelerinin temyiz yargılaması sonunda verdikleri kararların kesinliği evrensel bir ilkedir. Ancak; kanun koyucu, hukuka aykırı gördüğü özel Daire kararlarına karşı Yargıtay C. Başsavcılığı’na itiraz yetkisi tanıyarak, Ceza Genel Kurulu’nun hakemliğine başvuru yolunu açmıştır. Sadece Yargıtay C. Başsavcısı için açılmış olan ve Yargıtay C. Başsavcısı’nın itirazı denile gelmekte olan bu yol, kesin bir karara karşı tanındığından olağanüstü sayılmalıdır.” (CGK, 10.5.1993, 993/4-11 E, 993/151 K. SAVAŞ,Vural/MOLLAMAHMUTOĞLU, Sadık, Ceza Muhakemeleri Kanunu Yorumu, C.II, Ankara 1995, s.1767-1768)

Kunter’e göre, “neyin olağan, neyin olağanüstü olduğu, yolunda herkesin oybirliği ile kabul edebileceği bir ölçü henüz bulunmamıştır. Olağanlar kaideyi, olağanüstüler istisnayı teşkil edenler olmalıdır. Hangileri kaide hangileri istisna olmalıdır meselesi ise bir başlangıç noktası, bir aksiyom olarak şunlar olağan. Bunlar olağanüstü diye bir kabule bağlıdır. Bu kabul için de karara bakarız. ‘Aman kesin olmasın, bir kere daha kontrol esilsin’ diyorsak olağan yol var demektir. Yok ‘bu kararın iş bitmiş, uyumsuzluk kesilip atılmış olsun’ diyor ve buna rağmen yine bir kanun yolu kabul ediyorsak, onu olağanüstü saymamız gerekir.” (KUNTER, Nurullah, “Olağanüstü Temyiz Kanun yolunda Reform”, Ceza Adaleti Reformunun İlkeleri Sempozyumu II, Kanun Yolları (26-28 Nisan 1978), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Enstitüsü Yayın No.17, İstanbul 1973, s. 111.



yola çıkılarak Yargıtay C.Başsavcısının bozma kararlarına yönelik itirazının olağan bir kanun yolu olarak kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir.<sup>18</sup> Belirtelim ki aynı şey, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı<sup>19</sup> bakımından geçerli değildir; çünkü bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulması mümkün değildir. Dolayısıyla, bölge adliye mahkemesi C. Başsavcılığının itirazı kanun yolunun saf bir olağanüstü kanun yolu olduğunu söylemek gerekir.

Kanun yolunun niteliğinin belirlenmesinde önemli bir kriter, bu kanun yoluna başvurmanın süreyle sınırlı olup olmadığıdır. Bilindiği üzere olağan kanun yolları belli bir süreye tabidir; o süre geçtikten sonra kanun yoluna başvurulamaz. Olağanüstü kanun yollarına başvurmak ise kural olarak süreye tabi değildir. Örneğin, kanun yararına bozma ve yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulması için azami bir süre öngörülmemiştir. Sanık lehine itirazı yoluna başvurulması süreye tabi değildir. Ancak sanık aleyhine itiraz yoluna başvurulması otuz günlük bir süreye tabidir.

İşte aleyhe itiraz için otuz günlük bir süre öngörülmüş olmasından yola çıkılarak benzer bir düzenlemeye sahip Yargıtay C Yargıtay C.Başsavcılığının itirazının olağan kanun yolu olduğu ileri sürülmüştür. Bu görüşün kabulü halinde, ilamın bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına verilmesinden itibaren otuz gün geçmeden karar kesinleşmeyecek<sup>20</sup> ve infaz edilemeyecektir.

<sup>18</sup> Tosun, bozma kararlarına karşı yapılan itirazın olağan, onama kararlarına karşı yapılan itirazın ise olağanüstü kanun yolu niteliğinde olduğu görüşündedir. (TOSUN, Kanun yollarının Çeşitleri, s.1-20); Talas da, bu kanun yolunun aleyhe itiraz bakımından olağan, lehe itirazda ise süre öngörülmemesi sebebiyle olağanüstü nitelikte olan karma bir yapıya sahip olduğunu belirtmektedir. (TALAS, Serdar, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Başsavcılığın İtirazı”, İÜHFİM, C.LXX, Sa.1, (2012) s.164.) Şahin/Göktürk ve Centel/Zafer, Kesinleşmiş bir karardan söz edilemeyeceğinden, bozma kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulmasının mümkün olmadığını savunmaktadırlar. ŞAHİN, Cumhur/GÖKTÜRK, Neslihan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, C.II, Ankara 2020, s. 298 vd; CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 15. Baskı, İstanbul 2018, s.893-894.

<sup>19</sup> 5271 sayılı CMK’de olağanüstü kanun yolları başlığı altında CMK’nın 308. maddesinde düzenlenmesine rağmen, Yargıtay C.Başsavcısının itirazı kanun yolunun olağan bir kanun yolu mu yoksa olağanüstü bir kanun yolu mu olduğuna ilişkin tartışmalar ve görüş ayrılıkları devam etmektedir. Bu konuda ileri sürülen görüşler ve yapılan tartışmalar benzer hükümlere sahip olan bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı (CMK m.308/A) bakımından da geçerli olduğunu belirtmek gerekir. O nedenle, bu çalışmada Yargıtay C.Başsavcısının itirazına ilişkin görüşlere geniş yer verilmesi ihtiyacı duyulmuştur.

<sup>20</sup> Ünver/Hakeri’ye göre, Yargıtay C.Başsavcısının itirazı kesinleşmemiş bir karara karşı gidilen bir yol olduğu için olağan bir kanun yoludur. Ancak yazarlar, itiraz kanun yoluna başvurulmasının cezanın infazına engel olmayacağını savunmaktadırlar. (ÜNVER, Yener/HAKERİ, Hakan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 17. Baskı, Ankara 2020, s. 791-792).

Kanımızca, gerek Yargıtay C.Başsavcısının gerekse bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının aleyhe itirazının azami bir süreye tabi tutulmasının nedeni, beraat eden sanığın uzun süre ceza tehdidi altında bulunmasını önlemeye yöneliktir. Aynı şekilde, mahkûmiyetine karar verilen sanığın daha fazla ceza alması tehdidi altında bulunmasının ve böylece bu konudaki belirsizliğin ortadan kaldırılması amacına yöneliktir.<sup>21</sup>Kanun koyucunun, bu sebeple aleyhe olağanüstü itiraza başvurulmasını süreye tabi tuttuğu görüşünderiz ve yalnızca bu hususun bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazını olağan olarak nitelemek için yeterli olmadığını düşünmekteyiz.<sup>22</sup> Erdem/Şentürk'e göre de; aleyhe itiraz için otuz günlük süre

Yargıtay C.Başsavcısının itirazının olağan bir kanun yolu niteliğinde olduğuna ilişkin bkz. YURTCAN, Erdener, **Ceza Yargılama Hukuku** 15. Baskı, Ankara 2018, s. 595) Benimsemiş olduğu sistemde olağan ve olağanüstü kanun yolu ayırımına başvuranın gereksiz olduğunu savunan Ersoy, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının kanun yolu olduğunu belirtmektedir. (ERSOY, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın İtirazı, s. 93. Bu konuda ayrıca bkz. **ERSOY**, Uğur, "Anayasa Mahkemesine Yapılacak Bireysel Başvurularda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın İtiraz Yetkisinin Etkileri ve Sonuçları", **ABD**, S.2, (2016), s. 145). Öğretide baskın görüş ise, Yargıtay C.Başsavcısının itirazının olağanüstü kanun yolu olduğu şeklindedir. (KUNTER, Nurullah, "Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar", **YD**, C.9, S.4, (Ekim 1983) s.592; KUNTER, Nurullah/YENİSEY, Feridun/NUHOĞLU, Ayşe, **Muhakeme Hukuku Dahı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, 15. Bası, İstanbul 2006, s. 1449; ÖZTÜRK, Bahri/TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, M.Ruhan/SIRMA GEZER, Özge/ SAYGILAR KIRIT, Yasemin/ALAN AKCAN, Esra/ÖZAYDIN, Özdem/ ERDEN TÜTÜNCÜ, Efser/ALTINOK WILLEMIN, Derya/TOK, Mehmet Can, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, 13. Baskı, Ankara 2019.s. 735-736; **TOROSLU**, Nevzat/**FEYZİOĞLU**, Metin, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Ankara 2019, s. 438; **SELÇUK**, Sami, "İtiraz Üzerine Verilen Ceza Genel Kurulu Kararına Karşı Direnme"; **Yasa Hukuk Dergisi**, C.III, Sa.2, (Şubat 1980), s. 213; **ŞAHİN/GÖKTÜRK**, s. 298; **ARSLAN**, Çetin, "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı", **Ceza Hukuku Dergisi**, C.2, Sa.5, (Aralık 2007), s. 113). Yargıtay C.Başsavcısının itirazının olağanüstü bir kanun yolu niteliğinde olduğuna ilişkin gösterilen gerekçeler bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından da geçerlidir. Gerek 5271 sayılı CMK'da kanun yolunun niteliğini açıkça olağanüstü olarak gösterilmesi, böylece kanun koyucunun bu konudaki tercihini ortaya koyması, gerekse konunun Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından da olsa yeterince tartışılmış olması bakımından, bu konuda daha fazla açıklama yapmaya gerek görmemekteyiz.

<sup>21</sup> Başvurunun süreye tabi tutulmasının kesin hükmün otoritesini korumaya yönelik olduğu ileri sürülebilirse de, lehe itirazda bir süre öngörülmediği dikkate alındığında bu görüşe itibar etmek mümkün değildir.

<sup>22</sup> İstinaf başvurusunun ilk derece mahkemesince reddine karar verilmesi halinde, istinaf başvurusunda bulunan Cumhuriyet savcısı veya ilgililer, ret kararının kendilerine tebliğinden itibaren yedi gün içinde bölge adliye mahkemesinden bu hususta bir karar vermesini isteyebilirler. Bu takdirde dosya bölge adliye mahkemesine gönderilir. Ancak, bu nedenle hükmün infazı ertelenemez (CMK m.276/2). Bölge adliye mahkemesinden, istinaf başvurusunun reddi hususunda bir karar verilmesinin talep edilmesi infazı engellemediğine göre hükmün kesinleştiği kabul edilmelidir. Zira kesinleşmeyen hüküm infaz edilemez.

öngörülmesi bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazını olağan hale getirmez.<sup>23</sup>

Olağan kanun yoluna, uyuşmazlığın tarafları ve C.Savcısı başvurabildiği halde (CMK m.260), olağanüstü kanun yoluna başvurma yetkisi belli kişi ve makamlara verilmiştir. Örneğin, Yargıtay C.Başsavcısının itiraz yoluna Yargıtay C.Başsavcısı başvurabilir. Kanun yararına bozma kanun yoluna başvurma yetkisi Adalet Bakanlığına aittir. CMK'nın 308/A maddesine göre itiraz yoluna başvurma yetkisi bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına aittir. Bu itibarla CMK'nın 308/A maddesinde düzenlenen itiraz kanun yolunun olağanüstü bir kanun yolu olduğunu kabul etmek gerekir.<sup>24</sup>

Kanun yararına bozmanın düzenlendiği CMK'nın 309. maddesi ile yargılamanın yenilenmesi kanun yolunun düzenlendiği CMK'nın 311 ve devamı maddelerinde "*hükümlü*"den söz edildiği halde, CMK'nın 308/A. maddesinde, "*sanık*"tan söz edilmesi de bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının olağan bir kanun yolu olarak kabul edildiğine dair bir argüman olarak ileri sürülebilir.<sup>25</sup>Gerçekten, "*sanık*"lık statüsü devam etmekte ise, kovuşturma aşaması henüz sona ermemiş demektir. Bu durumda hükmün kesinleşmesinden ve infazından söz edilemez (CMK m.2/b-f). Ancak, CMK'nın başka maddelerinde de kavramların pek özenli kullanılmadığı dikkate<sup>26</sup>alındığında CMK'nın 308/A maddesinde yer alan "*sanık*" teriminden yola çıkılarak, bu kanun yolunun niteliği konusunda bir belirlemede bulunmanın isabetli olmadığını düşünmekteyiz.

---

Böylece kesin nitelikteki veya kesinleşen bir karara karşı yapılacak başvuru süreye tabi tutulmuş olmaktadır. Görüldüğü üzere, kesin kararlara karşı bir kanun yoluna veya hukuksal çareye başvurulabilmesi o hükmün kesin olmadığı veya kesinleşmediği anlamına gelmemektedir.

<sup>23</sup> ERDEM, M.Ruhan/ŞENTÜRK, Candide, **Ceza Muhakemesinde Kanun Yolları**, Ankara 2018, s. 173.

<sup>24</sup> İstisna olarak yargılamanın yenilenmesine, taraflar ve C.Savcısı başvurabilmektedir.

<sup>25</sup> Benzer bir düzenlemeye sahip olan Yargıtay Başsavcılığının itirazı bakımından da bu yönde görüşler ileri sürülmüştür. Bkz. ÜNVER/HAKERİ, s. 994

<sup>26</sup> Örneğin CMK'nın 286/1. maddesinde, "*bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma dışında kalan hükümleri temyiz edilebilir*" denilerek, bölge adliye mahkemesinin bozma kararı "*hüküm*" olarak kabul edilmiştir. Yine bozma dışındaki kararlar da hüküm kabul edilmiştir ki, bilindiği üzere, bölge adliye mahkemelerinin duruşma açarak verdikleri son karar dışındaki kararları "*hüküm*" değil, "*karar*"dır. Bu kararlar, CMK'nın 286/2. maddesinde gösterilen istisnalar arasında gösterilmemiş ise temyize tabidir.

Öğretide konuya değinen yazarların bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazını olağanüstü kanun yolu olarak nitelendirdikleri veya olağanüstü kanun yolları başlığı altında inceledikleri görülmektedir.<sup>27</sup>

Bilindiği üzere, bireysel başvuru için olağan kanun yollarının tüketilmesi şarttır. Anayasa mahkemesi, bireysel başvuru için bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı yoluna başvuru yolunun da tüketilmesini bir koşul olarak aramamakta, böylece bu kanun yolunu olağan bir kanun yolu olarak kabul etmemektedir. Ancak Anayasa Mahkemesi, Yargıtay C.Başsavcısının itiraz yoluna başvurması halinde, bu kanun yolunun olağan bir kanun yolu olduğu gerekçesiyle değil, etkili bir kanun yolu olduğu ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Yargıtay özel dairesinin kararını kaldırma ihtimalini dikkate alarak itirazın sonucunun beklenmesi gerektiğine karar vermektedir. Bu halde bireysel başvuru süresinin itiraza ilişkin verilen karar tarihinden itibaren başlayacağı kabul edilmektedir.<sup>28</sup> Bu da, Yargıtay C.Başsavcısının itirazının olağanüstü bir kanun yolu olarak kabul edildiğini göstermektedir. Anayasa Mahkemesinin, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından da aynı sonuca ulaşması beklenir.

Bu noktada üzerinde durulması gereken bir husus da şudur: Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı üzerine yapılan yargılama teknik anlamda bir itiraz yargılaması mıdır, yoksa istinaf yargılamasının devamı niteliğinde midir? Olağanüstü itiraz kanun yoluna ilişkin ortaya çıkabilecek sorunların çözümü bakımından bu konunun açıklığa kavuşturulması büyük önem taşımaktadır. Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından bu konuda değişik görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre, temyiz yargılaması, Yargıtay özel dairesinin kararını vermesi ile sona ermiştir, Yargıtay C.Başsavcısının itirazı, teknik anlamda bir itiraz niteliğindedir. <sup>29</sup> Aksi görüşte olan yazarlardan Tosun, her ne kadar kurumun adı itiraz ise de, incelemenin maddi ve hukuki

<sup>27</sup> ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 12. Baskı, Ankara 2019, s. 787; ÖZEN, Mustafa, **Ceza Muhakemesi Hukuku Dersleri**, Ankara 2019, s.927; YENİSEY/NUHOĞLU, s. 937; CENTEL/ZAFER, s. 897; ŞAHİN/GÖKTÜRK, s. 300; ERDEM/ŞENTÜRK, s. 172 vd.; Yurtcan ise, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazını Yargıtay C.Başsavcısının itirazı ile birlikte olağanüstü kanun yolları başlığı altında incelemekle birlikte her iki kanun yolunun da olağan kanun yolu olduğunu savunmaktadır. YURTCAN, s.595-599.

<sup>28</sup> AYM, Birinci Bölüm, Fuat Karaosmanoğlu, Başvuru No. 2013/9044, 05.11.2014, pg.46. AYM, ikinci Bölüm, Fahamettin Onur Saçar, Başvuru No.2014/4081, 21.6.2017, pg.21-22.

<sup>29</sup> KUNTER, Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar, s. 597. Aynı yönde bkz. ARSLAN, s.150.

bakımından olmayacağını ve yalnızca hükmün hukuki yönüne ilişkin bir inceleme yapılması gerektiğini belirtmiştir.<sup>30</sup> Yenisey/Nuhoğlu'na göre de, her ne kadar isminde itiraz kelimesi bulunsa da, aslında Yargıtay C.Başsavcısının itirazı temyiz niteliğindedir. O nedenle, CMK'nın temyiz için kabul ettiği kurallar, Yargıtay C.Başsavcısının itirazı için de uygulanmalıdır.<sup>31</sup> Talas da, itiraz olarak adlandırılrsa da Yargıtay C.Başsavcısının itirazının teknik anlamda itiraz niteliğinde olmadığını ve bu kanun yolu üzerine yapılan yargılamanın temyiz yargılaması içinde değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır.<sup>32</sup>

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı üzerine yapılan yargılamanın teknik anlamda bir itiraz yargılaması mı yoksa istinaf yargılaması mı olduğu sorusuna hemen cevap vermek kolay değildir. Çünkü bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı teknik anlamda itiraz kabul edildiğinde, itiraz merciinin, mümkün olan hallerde ilk derece mahkemesi gibi uyumsuzluğun esas bakımından da bir karar vermesi gerekir. Oysa CMK'nın 308/A maddesine göre, itirazı inceleyecek ceza daireleri başkanlar kurulu itirazı yerinde gördüğünde itirazın kabulüne karar vererek yeniden bir karar verilmesi için dosyayı ilgili bölge adliye mahkemesi ceza dairesine gönderecektir. O nedenle, CMK'nın 308/A maddesinde sözü edilen itiraz teknik anlamda bir itiraz değildir. Kişisel kanaatimiz, CMK'nın 308/A maddesinde düzenlenen itiraz üzerine yapılan yargılama esas itibarıyla bir istinaf yargılaması niteliğindedir. Bölge adliye mahkemesi ceza dairesinden farklı olarak kurul, davanın yeniden görülmesine karar vermeksizin, dosya üzerinden inceleme yapmaktadır.

#### **IV. İTİRAZIN KONUSU, SEBEPLERİ VE ETKİLERİ**

##### **A. İTİRAZIN KONUSU**

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazına konu olan kararlar, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarıdır. Diğer bir ifadeyle, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri tarafından verildiğinde kesin nitelikte olan kararlardır. Kanun yoluna başvurulması mümkün olduğu halde kanun yoluna başvurulmaması veya süresinde başvurulmaması sebebiyle kesinleşen kararlara karşı bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı

---

<sup>30</sup> TOSUN, Öztekin, "Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları", Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ceza Adaletinde Reformun İlkeleri Sempozyumu, İstanbul 1973, s. 190.

<sup>31</sup> YENİSEY/NUHOĞLU, s. 941.

<sup>32</sup> TALAS, s. 173.

yoluna gidilemez. Kesin olan bölge adliye mahkemesi kararları CMK'nın 286/2. maddesinde tek tek gösterilmiştir.

İtiraza tabi olan kararlar, bölge adliye mahkemesinin istinaf kanun yoluna başvuru üzerine, istinaf muhakemesi sonucu vermiş olduğu kesin nitelikteki kararlardır. Bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla vermiş olduğu kesin nitelikteki kararlara karşı koşulları varsa, kanun yararına bozma (CMK m.309) yoluna başvurulabilir. Yine ilk derece mahkemesinin vermiş olduğu kesin nitelikteki kararlarına karşı da bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı yoluna gidilemez.

İtiraza konu kararlar, bölge adliye mahkemesi ceza dairesiyle ilişkisini kesen kararlardır.

Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin, istinaf üzerine dosya üzerinde inceleme sonucu vermiş oldukları kesin nitelikteki kararlar aleyhine itiraz yoluna başvurulabileceği gibi, bölge adliye mahkemesinin davanın yeniden görülmesine karar verip, yaptığı duruşma sonunda kurmuş olduğu kesin nitelikteki hükümlere karşı da itiraz yoluna başvurulabilir. Zira bu durumda bölge adliye mahkemesi ilk derece mahkemesi sıfatıyla değil, denetim yapan mahkeme sıfatıyla duruşmalı inceleme sonucu bir karar vermektedir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 331 ve devamı maddelerinde düzenlenen suçlardan kurulan hükümlere karşı 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun kanun yollarına ilişkin hükümleri uygulanır (İİK m.352/-2). Buna göre, İİK'nın 331 ile 345/b maddeleri arasında düzenlenen suçlardan kurulan hükümlere karşı kesinlik sınırında olmamak koşuluyla istinaf kanun yoluna; bölge adliye mahkemesinin istinaf üzerine verdiği kesin nitelikteki kararlara karşı da olağanüstü itiraz yoluna başvurulabilecektir.

7188 sayılı Kanunla CMK'nın 286. maddesine eklenen 3. fıkrada tek tek gösterilip, ifade hürriyeti kapsamında değerlendirilmesi muhtemel suçlardan dolayı verilen karar veya hükümler ise temyiz edilebilirlik sınırına bakılmaksızın temyize tabidir ve dolayısıyla bu tür kararlara karşı itiraz yoluna başvurulamaz.

Öğretide, bölge adliye mahkemesinin bozma kararlarına karşı da C.Başsavcılığının itirazı yoluna gidilebileceği ileri sürülmüştür.<sup>33</sup>Hemen

<sup>33</sup> KARAKEHYA; Hakan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 2. Bası, Ankara 2016, s. 628; BİRTEK, Fatih, **Ceza Muhakemesinde İstinaf**, Ankara 2019, s.351.

belirtelim ki, CMK'nın 308/A maddesinin lafzından yola çıkılarak bölge adliye mahkemesinin kesin nitelikteki bütün karar ve hükümlerine karşı olağanüstü itiraz yoluna gidilebileceğini ileri sürmek hatalı bir yaklaşım olur. Erdem/Şentürk ise, bölge adliye mahkemelerinin CMK'nın 280/1-d maddesinde belirtilen durumlar dışında verdiği bozma kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulabileceği gibi, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı yoluna da gidilebileceğini belirtmektedirler.<sup>34</sup> Bu görüşe katılmanın mümkün olmadığını belirtmek gerekir. CMK'nın 284/1. maddesinde, bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemeyeceği, bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemeyeceği belirtilmekte; CMK'nın 286/1. maddesinde ise, *“bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma dışında kalan hükümleri temyiz edilebilir”* denilmektedir. Her iki madde hükmü birlikte değerlendirildiğinde, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin vermiş olduğu bozma kararlarına karşı C.Başsavcılığının itirazı yoluna gidilemeyeceği sonucu çıkmaktadır.<sup>35</sup>CMK'nın 284. maddesinin gerekçesinde yer alan, *“bölge adliye mahkemelerince yalnızca... hukuka kesin aykırılık hallerinde bozma kararı verilebileceğinden, bu bozma kararlarına karşı ilk derece mahkemelerine direnme hakkı tanınmamış, bunlara karşı herhangi bir kanun yolu da öngörülmemiştir”* şeklindeki ifade de bu görüşümüzü doğrulamaktadır. Kısaca belirtmek gerekirse, CMK'nın 284 ve 286/1. maddesi ile CMK'nın 284. maddesinin gerekçesi ve bölge adliye mahkemesinin yalnızca CMK'nın 289. maddesinde gösterilen (g) ve (h) bendi dışındaki mutlak hukuka aykırılık hallerinde bozma kararı verebileceği de<sup>36</sup> dikkate alınarak, bozma kararlarına karşı direnilmesi istenmemiştir.<sup>37</sup> Kanun, bozma

<sup>34</sup> ERDEM/ŞENTÜRK, s. 149,

<sup>35</sup> Aynı yönde bkz. BALCI, Fidan/ÖZTÜRK, Seyithan, **Yargıtay Kararları Işığında Ceza Yargılamasında İstinaf ve Temyiz**, Ankara 2019, s. 259 vd.

<sup>36</sup> CMK'nın 308/A maddesinin ilk halinde, bölge adliye mahkemelerine CMK'nın 289. maddesinde gösterilen bütün hukuka aykırılık hallerinde bozma kararı verme yetkisi tanınmıştı. Ancak, 696 sayılı KHK (7079 sayılı Kanun ile kanunlaşmıştır) ile bölge adliye mahkemelerinin CMK'nın 289/1-g maddesinde yer alan gerekçesizlik veya yetersiz gerekçe ile 289/1-h bendinde yer alan savunma hakkının kısıtlanması sebebiyle bozma kararı verme yetkisi kaldırılmıştır.

<sup>37</sup> Kanunda yasaklayıcı bir hüküm bulunmamasına rağmen, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının kesinleşmiş kararlara başvurulabilen olağanüstü bir kanun yolu olduğu ileri sürülerek, Yargıtay özel dairelerinin bozma kararlarına karşı CMK'nın 308. maddesine göre itiraz yoluna başvurusu haklı olarak eleştirilmiştir. Açıkça zikredilirse de CMK'nın 284 ve 286/1. maddesi hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulamayacağı sonucu çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle, bozma kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı yoluna başvurulamayacağına ilişkin yasal

kararlarının haklı bir sebebe dayanıp dayanmadığını ve dolayısıyla direnmeye konu olup olamayacağı hususunda ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkları önlemek bakımından herhangi bir ayırım yapmadan bölge adliye mahkemesinin bozma kararlarına karşı direnilmesini yasaklamıştır. Kanunun, direnilmesini dahi arzu etmediği bölge adliye mahkemesi bozma kararlarına karşı olağanüstü bir kanun yoluna başvurulmasını kabul ettiği söylenemez.<sup>38</sup>

Kaldı ki CMK'nın 308/A maddesine göre, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı itirazına konu olacak kararlar kesin nitelikteki kararlar olup, bozma kararı üzerine yeniden yargılama yapılacağından hükmün kesinleşmesinden söz edilemez.

Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri, itiraz üzerine de kesin kararlar vermektedir. Örneğin, kabule şayan olmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun reddine ilişkin bölge adliye mahkemesi kararına yapılan itirazın reddine ilişkin karar kesindir. İlk derece mahkemesinin kabule şayan bulmayarak verdiği istinaf başvurusunun reddine ilişkin karara karşı yapılan başvurunun reddine ilişkin karar da kesindir. İlk ihtimal bakımından bölge adliye mahkemesi itiraz üzerine, ikinci ihtimalde ise kendisine özgü bir hukuksal çare olan başvuru üzerine karar vermektedir. Ancak hem itiraz hem de başvuru, verilen bir hükmün istinaf kanun yolunda incelenmesi talebine ilişkindir. İtiraz ve başvurunun reddedilmesiyle kararın bölge adliye mahkemesinde incelenmesinin önü kapanmaktadır. O nedenle, her iki halde de bölge adliye mahkemesinin vermiş olduğu kararın bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazına konu olabileceğini düşünmekteyiz.<sup>39</sup> Yargıtay C.Başsavcılığının bu konudaki itirazları Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından incelenmektedir.<sup>40</sup>

---

bir düzenleme mevcuttur. O nedenle, Yargıtay C.Başsavcısının itirazına ilişkin uygulamanın bölge adliye mahkemeleri bakımından emsal teşkil etmesi mümkün değildir.

<sup>38</sup> KAYMAZ, Seydi, **Ceza Muhakemesinde İstinaf**, 2. Baskı, Ankara 2020, s. 335. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin vermiş olduğu bozma kararına karşı yapılan bir itirazı esastan görüşmüş ve böylece bozma kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulabileceğini kabul etmiştir. (Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairesi Başkanlar Kurulu, 12/06/2020, İtiraz No: 2020/142, Karar No:2020/16)

<sup>39</sup> KAYMAZ, Ceza Muhakemesinde İstinaf, s. 335

<sup>40</sup> “Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanık müdafisinin temyiz talebinin süresinde olup olmadığının belirlenmesine yöneliktir....

*Hükmün verildiği 12.07.2012 tarihli karar oturumuna katılıp kısa kararın verildiği*



Koruma tedbirlerine ilişkin kesin nitelikteki bölge adliye mahkemesi kararları da olağanüstü nitelikteki bu kanun yolunun konusu değildir. Bu itibarla, bölge adliye mahkemesinin koruma tedbirlerine ilişkin vermiş olduğu kesin nitelikteki kararlara karşı CMK'nın 308/A. maddesinde düzenlenen olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulamaz.

Yargıtay daireleri arasında olduğu gibi, bölge adliye mahkemesinin daireleri arasındaki ilişki gerçek anlamda bir görev değil, işbölümü ilişkisi olup esas itibarıyla bölge adliye mahkemelerinin iç düzenini ilgilendirir. Daireler arasında çıkan işbölümü (görev) uyuşmazlığı ceza daireleri başkanlar kurulu tarafından kesin olarak karara bağlanır (5235-35/1). İşbölümü uyuşmazlıkları olağan itiraza tabi bulunmadığı gibi bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının olağanüstü itirazına da tabi değildir.<sup>41</sup>

Eleştiriye ilişkin düşüncelerin reddine dair kararlar da itiraza konu olamaz.<sup>42</sup>

Verilen kararın hatalı olarak kesin olduğunun belirtilmesi halinde karar aleyhine CMK'nın 308/A maddesine göre itiraz yoluna başvurulamaz; yapılan itiraz temyiz başvurusu kabul edilerek, temyiz incelemesi için Yargıtay'a gönderilmelidir.<sup>43</sup>

## B.İTİRAZ SEBEPLERİ

İtiraz sebebi, kararın hangi yönüne itiraz edildiğini gösterir. Buna itiraz noktası da denilir. Örneğin, hırsızlık suçundan kurulan hükümde suçun niteliğinin isabetli tespit edilmediğine ilişkin itirazda itiraz sebebi nitelemeye

---

*sırada hazır bulunmadığı duruşma tutanağından anlaşılan sanık... müdafisi için temyiz süresinin gerekçeli kararın tebliğ tarihinden başlayacağı, dosya içerisinde yer alan tebliğat parçasından gerekçeli kararın sanık müdafisine 03.10.2012 tarihinde tebliğ edildiği, sanık müdafisinin ise 10.10.2012 havale tarihli dilekçesi ile sanık hakkında kurulan mahkûmiyet hükmünü temyiz ettiği anlaşıldığından, sanık müdafisinin temyiz talebinin süresinde olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulüne karar verilmelidir.” (CGK, 11.10.2018, 2018/373 E, 2018/426 K)*

<sup>41</sup> Yargıtay Ceza Genel Kurulu da, Yargıtay daireleri arasında çıkan işbölümü uyuşmazlıklarının çözümüne ilişkin verilen kararlara karşı Yargıtay C.Başsavcısının CMK'nın 308. maddesi uyarınca itiraz yoluna başvuramayacağına hükmetmiştir. (CGK, 20.02.2007, 2007/38 E, 2007/44 K).

<sup>42</sup> CGK, 16.01.2020, 2017/38 E, 2020/9 K.

<sup>43</sup> Konya Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 4.2.2020, 2020/6 E, 2020/6 K.

yöneliktir. Diğer bir ifadeyle, nitelme noktasında hükme karşı itiraz kanun yoluna başvurulmuştur. Gerekçe ise, hükmün neden hukuka aykırı olduğunun gösterilmesidir.<sup>44</sup> Örneğin, sanığın mağdurun elindeki telefonu zor kullanarak alması sebebiyle fiilin yağma suçunu oluşturduğunun belirtilmesi gibi. Temyiz kanun yolunda temyiz sebebi, yani nokta gösterilmesi zorunlu olduğu gibi, gerekçenin de belli bir süre içinde gösterilmesi gerekir (CMK m.295). İstinaf kanun yolunda ise taraflar sebep ve gerekçe göstermek zorunda değildir. C.Savcısı sebep göstermek zorunda ise de inceleme sebebe bağlı olmaksızın yapılır.

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazına gelince, hangi sebeplerle itiraz kanun yoluna başvurulabileceği hususunda CMK'nın 308/A maddesinde bir açıklık yoktur. İstisnai nitelikte olan bu kanun yoluna ancak hukuksal sebeplere dayalı olarak başvurulabileceği iddia olunabilir. Nitekim Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından bu yönde görüşler ileri sürülmüştür.<sup>45</sup> Bilindiği üzere, yalnızca hukuksal sebeplere dayalı olarak temyiz kanun yoluna başvurulabilir. Yargıtay'ın da hükmü yalnızca hukuksal yönden denetlenmesi gerekir. Bu açıdan bakıldığında temyiz mahkemesinin kararına karşı yapılan itirazın da hukuksal meseleye ilişkin olması ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun yalnızca hükmün hukuksal yönüne ilişkin bir inceleme yapması beklenir. Ancak uygulamada, Yargıtay C.Başsavcılığı hem hukuksal mesele hem de maddi meseleye ilişkin sebeplerle itiraz yoluna başvurmakta; Yargıtay Ceza Genel Kurulu da, itiraza konu kararı hem hukuksal hem de maddi mesele yönünden incelemektedir.<sup>46</sup>

<sup>44</sup> KUNTER, Olağanüstü İtirazda Yargılama ile İlgili Sorunlar, s.592; YENİSEY/NUHOĞLU, s.897. TALAS, s. 172.

<sup>45</sup> TOSUN, Temyiz Kararlarına Karşı Kanunyolları, s. 190; KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1450; YENİSEY/NUHOĞLU, s. 940; TOROSLU/FEYZİOĞLU, s. 438.

<sup>46</sup> *"Türk Ceza Muhakemesine istinaf kanun yolunun getirilmiş olması, temyiz mahkemesinin önceden olduğu gibi somut temyiz denetiminin elverdiği ölçüde maddi soruna girmesine engel oluşturmayacak, temyiz kanun yolunda somut dava üzerinden içtihatlarla birliği sağlayacak olan Yargıtay, ilk derece ve bölge adliye mahkemelerinin, sözlülük, doğrudan doğruyalık ve yüz yüzelik ilkeleri uyarınca elde edilen delilleri vicdani kanaatleri ile serbestçe takdir etme yetkilerini de dikkate alarak bu delillerle varılan sonucun hukuk kurallarına, akla, mantığa, genel hayat tecrübelerine ve bilimsel görüşlere uygun olup olmadığının tespiti bakımından somut dosya üzerinden görebileceği ve inceleyebileceği maddi sorunla ilgili vaka değerlendirmelerindeki hukuka aykırılıklar üzerinden bozma kararı verebilecektir (...) Bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması sonucunda maddi sorunun da hatalı şekilde belirlendiği hâllerde dosyaya yansıyan tüm delillerle birlikte maddi sorun irdelenmeksizin hükmün hukuka uygun olup olmadığının belirlenmesi söz konusu olamayacaktır. Kaldı ki, Kanun'da Yargıtay'ın temyiz denetimi sırasında maddi sorunu inceleyemeyeceğine ilişkin bir hüküm de mevcut değildir."* (CGK, 28.05.2019, 2018/297)

İstinaf kanun yolunda ise, hüküm hem maddi mesele hem de hukuksal yönden incelemeye tabi tutulduğuna ve gerektiğinde davanın yeniden görülmesi suretiyle yeniden yargılama yapılmak suretiyle bir hüküm verilebildiğine göre, itiraz üzerine yapılan yargılamada da hem hukuksal mesele hem de maddi meseleye ilişkin hata ve hukuka aykırılıkların incelenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.<sup>47</sup> Bölge adliye mahkemeleri ceza daireleri başkanlar kurulları da itiraz üzerine hükmü hem hukuksal mesele<sup>48</sup> hem de maddi mesele yönünden incelemektedirler.<sup>49</sup>

İtiraz başvurusunun esastan reddedilmesinden sonra başka bir sebeple tekrar itiraz kanun yoluna başvurulması mümkündür. Otuz günlük aleyhe itiraz süresi genellikle dolmuş olacağından, yalnızca sanık lehine tekrar itiraz kanun yoluna başvurulması söz konusu olabilir.

İstinaf kanun yoluna başvuruda bile C.Savcısı istinaf sebeplerini göstermek zorunda olduğuna göre istisnai nitelikteki itiraz kanun yoluna başvuruda evleviyetle itiraz sebeplerini göstermesi gerekir. İncelemenin itiraz sebepleriyle sınırlı olup olmadığı ayrı bir mesele olup aşağıda bu konuya değinilecektir.

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazında itiraz sebeplerinin gösterilmemesi ihtimali hemen yok gibidir. Gösterilen sebeplerin sanık

---

E, 2019/461 K.)

<sup>47</sup> Aynı yönde bkz. ERDEM/ŞENTÜRK, s. 174.

<sup>48</sup> Maddi mesele, geçmişte yaşanmış olan ve hakimlerin öğrenme yargılaması yapıp vasıtasızlık ilkesi uyarınca delillerle doğrudan temasa geçerek beş duyuları aracılığıyla öğrendikleri olaydır. Hukuki mesele ise, bu olayın hukuk kuralları karşısındaki durumu, bu olaya hukuk kurallarının bağladığı sonuçtur. (YENİSEY, Feridun, “Cezada İstinaf ve 1979 da Hazırlanan ‘üst Mahkemeler Kanunu Tasarısı’ **Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi**, C.1, Sa.2 (1979), s.58. Bu konuda ayrıca bkz. KESKİN, Serap, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Temyiz Nedeni Olarak Hukuka Aykırılık**, İstanbul 1997, s. 48). Muhakeme kurallarına uyulup uyulmadığının denetimi de hukuksal bir meseledir. Konuya ilişkin şu CGK kararı da aydınlatıcı niteliktedir. “*Fiilin sanık tarafından işlenip işlenmediği maddi sorunu oluştururken sanık tarafından gerçekleştirilmiş fiilin suç oluşturup oluşturmadığı, suç oluşturduğu kabul edilen fiile hangi cezanın verilmesi gerektiği, delillerin nasıl değerlendirildiği, nasıl yargılama yapıldığı, gerekçenin dosya kapsamına uygun olup olmadığı, hükmün doğru oluşturulup oluşturulmadığı gibi hususlar ise hukuki sorunu oluşturur. Sübut da denilen maddi mesele, ilk derece ve bölge adliye mahkemelerinin sözlülük ve doğrudan doğruyalık ilkelerini uygulayarak eylemi öğrenmesidir. Hukuki mesele ise olayın hukuk karşısındaki durumunu tespit etmek anlamına gelir.*” (CGK, 28.05.2019, 2018/297 E, 2019/461 K.)

<sup>49</sup> Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 12/06/2020, İtiraz No: 2020/335 , Karar No:2020/12; Adana Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 26/12/2019, 2019/5 Karar.

lehine mi yoksa sanık aleyhine mi olduğu hususunda tereddütler oluşması mümkündür. Böyle bir ihtimalde C.Başsavcılığından bu hususun açıklığa kavuşturulması istenmelidir. Tereddüt halinde itirazın lehe olduğu kabul edilmelidir.<sup>50</sup>

Öğretide olağanüstü nitelikteki kanun yollarına ancak önemli bazı hukuka aykırılıklar sebebiyle başvurulabileceği belirtilmektedir. Gerçekten, kesin hükmün otoritesini ihlal ettiğinden, bu kanun yoluna başvurunun olağan kanun yollarına başvuruya göre daha sıkı kayıtlara tabi tutulması beklenir. Bu, başvuru kanun yolunun istisnai niteliğinin bir gereğidir. Ancak bu konuda bir kriter ortaya konulması çok güçtür; olağanüstü itiraz yoluna önemli bazı hukuka aykırılıklar sebebiyle başvurulmasını savunan yazarlar da bu konuda bir kriter ortaya koymamaktadırlar.<sup>51</sup>Buna karşılık, kanunda açıkça

<sup>50</sup> 17.05.1939 gün 1938/25 E, 1939/45 K sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da, gerekçeli temyiz dilekçesi verilmemiş ise, süre tutum dilekçesinde de bir açıklık yoksa beraat hükümlerine karşı verilen süre tutumları hariç, C.Savcısının başvurusunun sanık lehine olduğu kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir. ŞENER, Esat, **Tüm Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararları, Hukuk-Ceza**, Ankara 1997 s. 955.

<sup>51</sup> BİRTEK, s. 351. Öztürk ve diğerlerine göre, istisnai bir kanun yolu olduğu dikkate alınarak sonuca etkili olmayan hukuka aykırılıklara karşı itiraz yoluna başvurulmamalıdır. (ÖZTÜRK/TEZCAN/ERDEM/SIRMA GEZER/SAYGILAR KIRIT /ALAN AKCAN/ ÖZAYDIN/ERDEN TÜTÜNCÜ /ALTINOK VILLEMIN/TOK, s. 749). Yenisey/Nuhoğlu, önemli hukuka aykırılıkların giderilmesi ihtiyacı halinde kesin hükmün otoritesini ihlal eden olağanüstü kanun yoluna başvurulması gerektiğini belirtmektedirler. (YENİSEY/ NUHOĞLU, s. 937.) Yargıtay Ceza Genel Kurulu da, olağanüstü nitelikteki Yargıtay C.Başsavcısının itirazı yoluna önemli hukuka aykırılıklar sebebiyle başvurulabileceğini belirtmekle birlikte, CGK'nın önemsiz hukuka aykırılık gerekçesiyle itirazın reddine ilişkin kararları çok sınırlıdır. Bu kararlardan biri şu şekildedir: “*Yargıtay Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyumsuzluk, sonucu itibarıyla doğru olan temyiz isteminin reddine ilişkin kararın, red gerekçesi yönünden isabetli olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. 5271 sayılı CYY'nın 308 ila 323. maddelerinde, olağanüstü yasa yolları olarak, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazı, yasa yararına bozma ve yargılamanın yenilenmesi düzenlenmiş olup, 308. maddesinde; “Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, re'sen veya istem üzerine, ilâmın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz” hükmü ile Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının koşulları belirtilmiştir. Görüldüğü gibi bu yol, Yargıtay Ceza Dairelerine karşı başvuru olan olağanüstü bir yasa yolu olup, bu yetki Yargıtay C.Başsavcısına aittir. Yasa metninde hangi hukuka aykırılıkların bu yolla denetleneceği yönünde bir açıklık bulunmamakta ise de, olağanüstü bir yasa yolu olan, itiraz yasa yoluna başvurabilmek için hukuka aykırılık halinin ciddi boyutlara ulaşması gerekmektedir. Ciddi boyutlara ulaşmayan veya sonuca etkili olmayan yasaya aykırılıkların, bu yöntemle denetlenmesi, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının amaç ve kapsamıyla bağdaşmaz.(...) 3- Bu Kanun ile sair kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümler, Kesin olup, bu hükümler hakkında temyiz yasa yoluna başvurulamaz. Bu nitelikteki bir hükmün, hükme temyiz edilebilirlik vasfını kazandıran nedenler*

bir sınırlama olmadıkça hukuka aykırılığın önemli olup olmadığına ilişkin bir ayırım yapılarak, itiraz yoluna başvurulmasının sınırlamayacağı da ileri sürülmüştür.<sup>52</sup>

Kanımızca bu konudaki tek kriter, hukuka aykırılığın hükmün sonucunu etkileyip etkilemediğidir. Eğer, hukuka aykırılık hükmün sonucuna etkili değilse, zaten olağan kanun yolunda da hükmün bozulmasına veya yeniden bir hüküm verilmesine neden olmayacaktır. Maddi hukuka ilişkin hukuka ilişkin hususlarda, örneğin, suçun yanlış nitelendirilmesi, artırım veya indirim öngören nitelikli hallerin uygulanmaması gibi hata halleri, itiraz yoluna başvurulması için yeterlidir. Bu halde hukuka aykırılığın önemli veya önemsiz olduğu şeklinde bir ayırım yapılması ve yalnızca önemli olduğu değerlendirilen hukuka aykırılıklar sebebiyle itiraz yoluna başvurulabileceği şeklinde bir görüşün kabulü mümkün değildir. Ancak muhakeme hukukuna ilişkin aykırılıklarda, itiraz ve hükmün bozma nedeni olabilmesi için, söz konusu hukuka aykırılığın hükme etki edecek nitelikte olması gerekir. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından uygulaması da bu yöndedir.<sup>53</sup>İstinaf kanun yolunda hukukun yeknesak bir

---

*bulunmaksızın temyiz edilmesi halinde yerel mahkemece, 1412 sayılı CYUY'nun 315., Özel Dairece de, 317. maddeler uyarınca yapılan değerlendirmede, temyiz isteminin süresi içinde olmadığı, hükmün temyiz yeteneğinin bulunmadığı veya temyiz edenin buna hak ve yetki-sinin bulunmadığının saptanması durumunda, temyiz isteminin reddine karar verilecektir. İnceleme konusu somut olayda; Köyceğiz Sulh Ceza Mahkemesince 03.04.2008 gün ve 64-89 sayı ile 25 gün karşılığı doğrudan hükmedilen 500 Lira adli para cezasından ibaret mahkûmiyet, 1412 sayılı CYUY'nun 305. maddesi uyarınca kesin nitelikte bulunduğu, Özel Dairece hükmün kesin nitelikte bulunması nedeniyle 1412 sayılı CYUY'nun 317. maddesi uyarınca reddine karar verilmesi gerekmektedir. Ancak Özel Dairece, yanlış bir değerlendirme ile temyiz isteminin süresinde yapılmadığı gerekçesiyle red kararı verilmiştir. Bu nedenle Yargıtay C.Başsavcılığınca ileri sürülen neden dosya içeriği itibariyle yerinde ise de, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazı olağanüstü bir yasa yolu olduğundan, sonuca etkili olmayacak bu tür hukuka aykırılıklar, bu yasa yoluna konu olamayacağı gibi söz konusu itirazın kabul edilerek, red nedeninin değiştirilmesinde, her iki nedenle de sonuçta 1412 sayılı CYUY'nun 317. maddesi uyarınca temyiz isteminin reddine karar verilmesi gerektiğinden, hukuki yarar da bulunmamaktadır. Bu itibarla Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.” (CGK, 30.11.2010, 2010/2-233 E. , 2010/241 K)*

<sup>52</sup> TOSUN, Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları, s.190; TALAS, s. 172. Selçuk; hükmün sonucuna etkili olmadığı gerekçesi ile usul hukukuna ilişkin itirazın reddine karar verilmesini de isabetsiz görmektedir. SELÇUK, Sami. **Karşıoylarımız, Hukukumuzda Tartışılan Hükümler ve İçtihatlar**, Ankara 2001, s. 245.

<sup>53</sup> “Maddi hukuk normunun ihlâli hâlinde temyiz edenin sıfatı da dikkate alınarak kararın bozulması gerekmekte ise de muhakeme hukukuna ilişkin ihlâllerde, ihlâlin hükmü etkileyip etkilemediği gözetilmelidir.Bu kapsamda muhakeme hukukuna aykırılık iddiasının temyiz nedeni olarak açıkça ileri sürülmesi gerekmektedir. Muhakeme hukukuna aykırılık

şekilde uygulanması ve içtihat birliği sağlanması amaçlanmadığı da dikkate alındığında, hükmün sonucunu değiştirmeyecek, yalnızca hukuka aykırılığın tespiti niteliğindeki bir sebeple itiraz kanun yoluna başvurulması mümkün olmamalıdır.

İleri sürülen bir istinaf nedeninin cevaplandırılmamasının da itiraz sebebi olduğu belirtilmiştir.<sup>54</sup> Kanımızca bizzat bu husus itiraz sebebi teşkil etmez. İstinaf kanun yoluna başvurulduğunda hüküm tüm yönleriyle incelendiğinden, istinaf başvurusunun esasın reddine karar verilmesi, hükmün hukuka aykırı olduğu iddia edilen noktalara yönelik istinaf nedenlerinin yerinde olmadığı ve ileri sürülmeyen noktalarda da hükümde herhangi bir isabetsizlik ve hukuka aykırılık bulunmadığı anlamına gelir. O nedenle, bölge adliye mahkemesi kararında sırf istinaf nedenine açıkça değinilmemiş olması itiraz sebebi olamaz. Ancak bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin kararından, istinaf edilen bir noktanın incelenmediği sonucuna ulaşabiliyorsa, ilgili daireye başvurularak bu hususta bir karar verilmesi istenmelidir. Özellikle infaz aşamasında C.Savcısının hükmün bazı yönlerinin incelenmediğini tespit etmesi halinde, ilgili bölge adliye mahkemesi ceza dairesine başvurarak incelenmeyen noktaların da incelenerek bu hususta bir karar verilmesini talep etmesi gerekir. Bu durumun itiraz aşamasında anlaşılması halinde ise kanımızca bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu, dosyayı ilgili bölge adliye mahkemesi ceza dairesine göndererek bu hususta bir karar verilmesini istemelidir. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun uygulaması da, özel daire tarafından, temyiz edilen bir nokta bakımından inceleme yapılmadığının anlaşılması halinde, dosyanın Yargıtay ilgili dairesine gönderilerek bu hususta

*iddiasına dayanan temyiz taleplerinde Yargıtay hem muhakeme normunun doğru uygulanıp uygulanmadığını hem de ilk derece veya bölge adliye mahkemelerince muhakeme normunun uygulandığı olayın doğru tespit edilip edilmediğini denetleyecektir. Temyiz dilekçesinde muhakeme hukukuna aykırılık iddiasının temyiz sebebi olarak gösterilmemesi ya da gösterilmekle birlikte hükme etki edecek nitelikte olmadığına anlaşılması durumunda usul hükümlerine uygunluk bakımından sadece 5271 sayılı CMK'nın 289. maddesi kapsamında hukuka kesin aykırılık hâllerıyla sınırlı bir temyiz incelemesi yapılacak, inceleme sırasında tespit edilen ancak hükmü etkilemeyen muhakeme hukukuna aykırılıklar Yargıtay tarafından bozma nedeni yapılmayarak kararda işaret edilmekle yetinilecektir.*

*Temyiz nedeninin, maddi hukuka aykırılık iddiasına dayanması hâlinde ise maddi hukuka aykırılık nedeniyle hükmün temyiz edilmesi yeterli olup cezaî yaptırımların kişiler üzerindeki telafisi mümkün olmayan ağır sonuçları da gözetilerek somut olayda adaleti gerçekleştirme ve doğru bir hüküm oluşturma ile yükümlü olan Yargıtayca dosyaya yansınan tüm maddi hukuka aykırılıklar tespit edilip temyiz edenin sıfatı da dikkate alınmak suretiyle bozma nedeni yapılması gerekecektir.”(CGK, 28.05.2019, 2018/297 E, 2019/461 K)*

<sup>54</sup> KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU,s.1450;CENTEL/ZAFER,s.895.

bir karar verilmesinin istenmesi şeklindedir.<sup>55</sup>

Kararın birkaç noktasına itiraz edilip de bunlardan bir kısmının daire tarafından yerine görülerek düzeltilmesi, diğeri veya diğerlerinin yerinde görülmemesi halinde bu noktalara ilişkin itiraz konusunda bir karar verilmek üzere dosya ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderilecektir.

Uyarıcı ve yol gösterici nitelikteki eleştirinin isabetsiz olduğu gerekçesiyle itiraz kanun yoluna başvurulamaz.<sup>56</sup>

İtirazın reddi halinde, başka bir sebebe dayalı olarak itiraz kanun yoluna başvurmak mümkündür.

Kanımızca vekalet ücretine ilişkin bir uyuşmazlık sebebiyle olağanüstü nitelikteki itiraz yoluna başvurulması mümkün olmamalıdır. Ancak gerek Yargıtay Ceza Genel Kurulu gerekse bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu vekalet ücretine ilişkin itirazlar üzerine de inceleme yapmaktadırlar.<sup>57</sup>

## C. İTİRAZIN ETKİLERİ

### 1. Aktarma Etkisi

7188 sayılı Kanunla CMK'nın 308/A maddesinde yapılan değişiklikle, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının incelenmesi usulü Yargıtay C.Başsavcılığının itirazına benzer bir şekilde düzenlenmiştir. 7188 sayılı Kanun ile değişik CMK'nın 308/A maddesine göre, itiraz, kararı veren ilgili daireye yapılacaktır. İlgili daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceleyecek, itirazı yerinde görürse kararını düzelterek, yerinde görmez ise

---

<sup>55</sup> CMK'nın "308/2. maddesi uyarınca itirazın gönderildiği Özel Daire tarafından itiraz konusunda bir karar verilmeden Ceza Genel Kurulunca değerlendirme yapılmasının mümkün olup olmadığının belirlenmesine gelince; 5271 sayılı CMK'nun 308. maddesine 6352 sayılı Kanunla eklenen fıkralar birlikte değerlendirildiğinde; Özel Daire kararlarına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca itiraz edildiğinde dosyanın itiraz konusunda bir karar verilmek üzere öncelikle Özel Daireye gönderilmesi gerekmekte olup, en kısa sürede itirazı inceleyecek olan Özel Dairenin itirazı yerinde gördüğü takdirde kararını düzeltmesi, aksi takdirde itiraz nedenlerinin yerinde görülmediğinden bahisle itiraz konusunda bir karar verilmek üzere dosyayı Ceza Genel Kuruluna göndermesi gerekmektedir." (CGK, 03.12.2013,2013/8-210 E, 2013/588 K.)

<sup>56</sup> CGK, 16.1.2020, 2017/38 E, 2020/9 K.

<sup>57</sup> CGK, 19.12.2019, 2017/170 E, 2019/709 K; Konya Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 10.3.2020, 2020/8 E, 2020/8 K.

dosyayı itirazı incelemek üzere ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderecektir.

Kararına itiraz edilen dairenin, “*en kısa sürede*” itirazı inceleyeceği belirtilmekte, itirazı incelemek için azami bir süre öngörülmemiştir. Bu husus eleştiri konusu olmuş ise de,<sup>58</sup> itirazın niteliği itibariyle inceleme süresi farklı olabilir. Kanımızca itiraz üzerine ilgili daire tarafından duruşma açılması da mümkündür. O nedenle, itirazın incelenmesi bakımından önceden soyut olarak belli bir süre öngörülmemesi isabetli olmuştur.

## 2. Durdurma Etkisi

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının durdurma etkisi bulunup bulunmadığı ve dolayısıyla hükmün infazına engel olup olmadığı konusunda değişik görüşler ileri sürülebilir. Benzer düzenlemeye sahip Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından da tartışmalı olan bu konuyla ilgili ileri sürülen görüşler inceleme konumuz bakımından da yol gösterici niteliktedir.

Bu noktada, özellikle bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının aleyhe itiraz süresi olan otuz günlük süre içinde hükmün infazının mümkün olup olmadığı üzerinde durulmalıdır. Bir görüşe göre, kanun yoluna başvuru için bir süre öngörülmüş ise, bu süre dolmadan hüküm kesinleşmez ve dolayısıyla infazı mümkün olmaz. Belirlenen sürede kanun yoluna başvuru halinde de ise artık kesinleşmeden ve hükmün infaz edilmesi gerektiğinden söz edilemez<sup>59</sup>. Buna göre, sanık aleyhine itiraz için öngörülen otuz günlük itiraz süresi

<sup>58</sup> YURTCAN, s.588-589; ÜNVER/HAKERİ, s. 876.

<sup>59</sup> Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcısının itiraz yoluna başvurusunun cezanın infazına engel olmayacağına dair bkz. ERDEM/ŞENTÜRK, s.177.

Yargıtay C.Başsavcısının itiraz kanun yoluna başvurusu halinde hükmün infazının mümkün olmadığına dair bkz. ALACAKAPTAN, Uğur, Temyiz Mahkemesi Başsavcılığının Yaptığı İtiraz Hükmün Kesinleşmesine Mani Olur mu? AÜHFĐ, C.24, Sa.1-4, (1967), s.289 vd. TOSUN, Temyiz Kararlarına Karşı Kanunyolları, s. 190; ERSOY, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtirazı, s.111; TALAS, s.164. YURTCAN, s.595. Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından konuyu ele alan Yurtcan'a göre, olağan oluş ya da olmayış bakımından önemli kriter, bu yola başvurunun bir süre ile sınırlandırılıp sınırlandırılmadığıdır. İtiraz yoluna otuz günlük süre içinde başvurma imkânı tanındığına göre hüküm bu sürenin geçmesiyle kesinleşir. İtiraz yoluna başvurunun yalnızca başsavcıya tanınması bu yolu olağanüstü bir kanun yolu haline getirmez (YURTCAN, s. 595). Yenisey/Nuhoğlu'na göre, verilen karar niteliği bakımından kesin olmasına karşın, itiraz için otuz günlük bir sürenin tanınması, sürenin ve açılmışsa itiraz davasının sonuna kadar yerine getirmenin geri bırakıldığı kanun tarafından kabul edildiği anlamına gelir. Yazarlara göre bunun için hakim kararı alınmasına da gerek yoktur. (YENİSEY/NUHOĞLU, s. 942). Öztürk ve diğerleri ise, itiraz yoluna başvurusunun infaza engel olmadığını, ancak itiraz mercii tarafından bu konuda bir karar verilebileceğini belirtmektedirler. (ÖZTÜRK/TEZCAN/



içinde bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin verdiği karar kesinleşmeyecek ve infaz edilemeyecektir.

Sanığın lehine mi yoksa aleyhine mi itiraz yoluna başvurulacağı henüz bilinmediği otuz günlük süre içinde hükmün kesinleşmeyeceği ve infaz edilemeyeceği, ancak otuz günlük süre dolduktan sonra sanık lehine başvuru yapılsa bile bunun hükmün kesinleşmesini ve infazını engellemeyeceği de ileri sürülmüştür.<sup>60</sup>

Bir diğer görüşe göre ise, itirazın belli bir süreye tabi tutulması kesinleşmeyi engellemez; ancak hükmün yerine getirilmesini geri bırakır. Bu görüş sahiplerine göre, karar niteliği itibarıyla kesin olmasına rağmen, itiraz için otuz günlük bir süre tanınmasından, kanunun, otuz günlük süre boyunca, eğer itiraz kanun yoluna başvurulmuş ise davanın sonuna kadar infazın geri bırakılmasını kabul ettiği anlamına gelir.<sup>61</sup>

Esasında otuz günlük süre dolmadan hükmün kesinleşmeyeceği ve infaz edilemeyeceği şeklindeki görüşün altında yatan neden, karara itiraz edilmesinin mümkün olduğu aşamada kesinleşmenin ve dolayısıyla infazın mümkün olmayacağı düşüncesidir. Sanık lehine itirazın bir süre ile sınırlandırılmadığına ve otuz günlük süreden sonra da her an itiraz edilmesi muhtemel ve mümkün olduğuna göre, bölge adliye mahkemesinin kesin nitelikteki kararlarının infaz edilmesi de mümkün olmayacaktır. Kanun koyucunun bu sonucu istediği söylenemez.

Bizimde katıldığımız görüşe göre, verilen karar veya hükme itiraz edilmesinin süreye tabi tutulması kesinleşme ve infaza engel olmaz.<sup>62</sup>Gerçekten, aleyhine olağan kanun yoluna başvurulamayan hüküm artık kesinleşmiş demektir. Kesinleşen hükmün infaz edilebilir olması kuraldır; ancak kanunda açık hüküm öngörülmek suretiyle infazın yerine getirilmesi geri bırakılabilir veya durdurulabilir. Örneğin olağanüstü bir kanun yolu olan yargılamanın yenilenmesi bakımından CMK'nın 312/1. maddesinin ilk

---

ERDEM/SIRMA GEZER/SAYGILAR KIRIT /ALAN AKCAN/ÖZAYDIN/ERDEN TÜTÜNCÜ /ALTINOK VILLEMIN/TOK, s751.

<sup>60</sup> TOSUN, Kanunyollarının Çeşitleri, s.22.

<sup>61</sup> KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1451. TALAS, s. 170. Ünver/Hakeri, Yargıtay C.Başsavcısının itirazını olağan bir kanun yolu olarak kabul etmelerine rağmen, itiraz kanun yoluna başvurulmasının infaza engel olmayacağını savunmaktadırlar. ÜNVER/HAKERİ, s. 792.

<sup>62</sup> ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, s.790; CENTEL/ZAFER, s.895; ŞAHİN/GÖKTÜRK, s.297; ÜNVER/HAKERİ, s. 875, ARSLAN, s.143; ÖZEN, s. 923.

cümlesinde; “*yargılamanın yenilenmesi istemi hükmün infazını ertelemek*” denilerek, bu konudaki kural vurgulanmıştır. Maddenin ikinci cümlesinde ise, “*ancak mahkeme, infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebilir*” denilerek istisnaya yer verilmiştir. Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı kanun yoluna başvurulduğunda hükmün infazının geri bırakılabileceğine veya infazın durdurulabileceğine ilişkin kanunda açık bir hüküm yer almadığına göre, itiraz yoluna başvurulması hükmün kesinleşmesini ve infazını etkilemeyecektir. Bu konuda görüş açıklayan yazarlardan Erdem/Şentürk de, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının infaza engel olmayacağını savunmaktadırlar.<sup>63</sup> Kanunda buna olanak tanıyan bir hüküm bulunmadığından, itiraz merciinin resen veya talep üzerine infazı erteleme veya durdurma yetkisi de bulunmamaktadır.<sup>64</sup> 5275 sayılı 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda da, itiraz halinde infazın erteleneceği veya durdurulacağına dair bir hüküm de yer almamaktadır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, olası tereddütleri gidermek bakımından olağan nitelikteki istinafkanun yoluna başvurulmasının hükmün kesinleşmesini engelleyeceğine dair hüküm öngörme ihtiyacı duyan kanun koyucu, eğer istisnai nitelikte olan ve yalnızca bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına tanınan itiraz kanun yoluna başvuru halinde, hükmün kesinleşmemesini arzu etseydi buna ilişkin açık bir düzenleme yapma yoluna giderdi.

Hükmün kesinleşmesi ile hükmün infazı ilişkili olmakla beraber farklı hususlardır. İnfaz için hükmün kesinleşmesi zorunludur; ancak infaz edilebilmesi için hükmü veren mahkeme tarafından hükmün hangi tarihte ve ne şekilde kesinleştiğine dair bir şerh verilmesi ve daha sonra da infaz için ilgili C.Başsavcılığına gönderilmesi gerekir (5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun m. 4-5, CMK m.36). Kesinleşme şerhi taşımayan hükmün infazı mümkün değildir. Bu süreç, genellikle otuz günlük süreyi aştığından, bu süre içinde infaz pek gündeme gelmemektedir. Hatta aynı karar ile birden fazla sanık hakkında hüküm kurulup da diğer sanıklar hakkında kurulan hükümlere yönelik itiraz yoluna başvurulmadığında da, gerek Yargıtay gerekse bölge adliye mahkemesi ceza daireleri ayırma kararı verme yoluna gitmediklerinde-ki genellikle bu yola başvurulmamaktadır.

<sup>63</sup> ERDEM/ŞENTÜRK, s. 177.

<sup>64</sup> Erdem/Şentürk ve Birtek, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının kendiliğinden infazı durdurmayacağını, ancak itiraz merciinin infazın durdurulmasına karar verebileceğini belirtmektedir. ERDEM/ŞENTÜRK, s. 177; BİRTEK, s. 355.

hakkındaki hükme karşı itiraz yoluna başvurulmayan sanıkların hükümleri de infaz edilememektedir.

İtiraz için öngörülen otuz günlük sürede cezanın infazına başlanması çok zor ise de imkânsız değildir. Gerçekten, dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi ve otuz günlük süre içinde kesinleşme ve infaz işlemlerine başlanmasından sonra sanık aleyhine itiraz yoluna başvurulması muhtemeldir. İşte bu ihtimalde, gerek sanık aleyhine gerekse sanık lehine yapılacak itiraz infazı durdurmayacaktır.<sup>65</sup>Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun da benzer bir düzenlemeye sahip Yargıtay C.Başsavcısının itirazına ilişkin dosyalarda infazın durdurulmasına veya ertelenmesine ilişkin bir kararına tesadüf etmedik.<sup>66</sup>

### c. Bireysel Başvuru Bakımından Etkisi

Anayasa'nın 148/3. maddesine göre, bireysel başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olmasının şarttır. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun Kanun'un 45/2. maddesinde, bireysel başvuruda bulunabilmek için "*kanunda öngörülmüş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir*" denilmektedir. Kanımızca, 6216 sayılı Kanunun 45/2. maddesinde sözü edilen "*yargısal başvuru yolları*"ndan olağan kanun yolları anlaşılmalıdır. Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı, kesin nitelikteki kararlara karşı başvurulabilen olağanüstü bir kanun yolu olduğundan, bireysel başvuruda bulunmak için bu yolun tüketilmesi gerekli değildir.<sup>67</sup> Dolayısıyla inceleme konumuz bakımından kesin nitelikteki

---

<sup>65</sup> Bu durumu bilen sanık ve müdafileri, genellikle dosya henüz ilk derece mahkemesine gönderilmeden önce bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına başvurarak, itiraz yoluna başvurulmasını talep etmektedirler. Öyle ki, hükmün infazını mümkün oldukça erteletmek için sanık ve müdafilerinin, taleplerinin reddedilmesinden hemen sonra yeni bir talepte bulunma yoluna gittikleri gözlenmektedir.

<sup>66</sup> Ögretide, olağan itiraz yoluna başvurulmasının cezanın infazını engellemeyeceği ancak CGK'nın bu konuda bir karar verebileceği belirtilmekteyse de (ÖZTÜRK/TEZCAN/ERDEM/SIRMA GEZER/ SAYGILARKIRIT/ALANAKCAN/ÖZAYDIN/ERDEN TÜTÜNCÜ /ALTINOK VILLEMİN/TOK, s.751), kanunda CGK'na infazı durdurma veya erteleme yetkisi verilmiş olmadığından, CGK'nın bu yönde bir karar vermesinin mümkün olmadığını kabul etmek gerekir. Aynı şey, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu bakımından da geçerlidir.

<sup>67</sup> Bu konudaki değişik görüşler bakımından bkz. TURABİ, Selami, "Bireysel Başvuruda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı", **Akademik Teklif**, Sa.1, (Temmuz 2013); ERSOY, Uğur, "Anayasa Mahkemesine Yapılacak Bireysel Başvurularda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın İtiraz Yetkisinin Etkileri ve Sonuçları", ABD, Sa.2, (2016).

bir karara karşı, bölge adliye mahkemesi C. Başsavcılığının otuz günlük aleyhe itiraz yoluna başvurma süresi dolmadan da bireysel başvuruda bulunabilmek mümkündür.<sup>68</sup> Tarafların “*itiraz yoluna gidilmesi istemi, sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının takdirini harekete geçirmeye yönelik bir taleptir. Bu kapsamda yapılan başvurular bireysel başvuru öncesinde tüketilmesi gereken bir yol olarak kabul edilmediğinden, bu yola gidilmesinin bireysel başvuru süresi üzerinde herhangi bir etkisi olmayacaktır.*”<sup>69</sup>

AİHM de, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’na tanınmış bu yetkinin, Yargıtay ceza dairesinin kararını ortadan kaldırmayı amaçlayan olağanüstü bir kanun yolu olduğunu, bu yola gidilmesi yetkisinin Başsavcıya ait olduğunu ve bundan dolayı bu kanun yolunun bireylerin doğrudan kullanabilecekleri bir kanun yolu olmadığını belirtmiş; bundan dolayı da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın itirazının, AİHS m.35/1 anlamında tüketilmesi gereken iç hukuk yollarından birisi olarak kabul edilemeyeceğine karar vermiştir.<sup>70</sup>

Burada üzerinde durulması gereken husus şudur: Acaba bölge adliye mahkemesi Başsavcılığı itiraz yoluna başvurmuş ise, bu durum bireysel başvuruda bulunmaya engel teşkil eder mi? Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru için tüketilmesi gereken kanun yollarının olağan kanun yolları olduğunu kabul etmekle beraber, benzer nitelikteki Yargıtay C. Başsavcısının itirazı üzerine daire kararının kaldırılmasının muhtemel olduğunu, dolayısıyla, etkili olduğu açık olan bu kanun yolunun sonucunun beklenmesi gerektiğine karar vermiştir. AYM, bu sonuca ulaşırken, aynı dava sürecinin farklı düzlemlerde hem Anayasa Mahkemesince hem de Yargıtay Ceza Genel Kurulunca yargısal incelemeye tabi tutulması, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurudaki ikincil nitelikteki rolüne uygun olmayacağı şeklindeki gerekçeye de dayanmıştır.<sup>71</sup> AYM tarafından ulaşılan sonucun isabetli olduğunu düşünmekte ve bölge adliye mahkemesi C. Başsavcılığının itirazı bakımından da aynı yönde karar verilmesini beklemekteyiz.

<sup>68</sup> Aksi yöndeki görüş için bkz. TURABİ, s.118-119.

<sup>69</sup> AYM, İkinci Bölüm, Mehmet Mercan, Başvuru No: 2013/2001, 16/5/2013, pg.18.

<sup>70</sup> AİHM, Başvuru No: 40965/10, 18.10.2011.

<sup>71</sup> AYM, Birinci Bölüm, Fuat Karaosmanoğlu, Başvuru No: 2013/9044, 05.11.2014, pg.46.

## V. İTİRAZ YETKİSİ, USULÜ, SÜRESİ VE İTİRAZIN GERİ ALINMASI

### A.İTİRAZ YETKİSİ

#### 1. Genel Olarak

CMK'nın 308. maddesine göre, itiraz yoluna başvurma yetkisi yalnızca Yargıtay C.Başsavcısına aittir. Buna karşılık, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı itiraz yoluna başvurma yetkisi bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına verilmiştir. Belirtelim ki bu farklılık bir dikkatsizlik sonucu oluşmuş değildir. CMK'nın 308/A maddesinde de değişiklik yapan 7035 sayılı Kanunun Adalet Komisyonunda görüşülmesi sırasında bu satırların yazarı tarafından her iki düzenleme arasındaki farklılığa ve muhtemel sorunlara dikkat çekilmiş, ancak 7035 sayılı Kanun Tasarısında yer alan "bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı" ifadesinin değiştirilmesi uygun görülmemiştir.<sup>72</sup>

Kanunda, itiraz yetkisi bölge adliye mahkemesi C.Başsavcısına değil de bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına verildiğinden, bölge adliye mahkemesi C.Savcılarında birinin C.Başsavcısından habersiz olarak yaptığı itiraz hukuken geçerli bir itiraz olacaktır. Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri veya ceza daireleri başkanlar kurulu, C.Başsavcısının onayı olmadan yapıldığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar veremez.<sup>73</sup> Elbette ki, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcısı yapılan itirazı geri alabilir.

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı resen veya yapılan başvurular üzerine itiraz kanun yoluna başvurabilir. Kişilerin itiraz yoluna başvurma talebi, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığını itiraz yoluna başvurmaya tahrik etmek amacını taşır ve bu işlevi görür. Bu talep, esas itibarıyla bölge adliye mahkemesi ceza daireleri kararının hatalı ve hukuka aykırı olduğuna ilişkin bir ihbar niteliğindedir. CMK'nın 260. maddesinde gösterilip karardan etkilenen kişilerin itiraz yoluna başvurma talebinde bulunmakta hukuksal

---

<sup>72</sup> Adalet Komisyonunun 19.06.2017 tarihli oturumuna ilişkin tutanak için bkz. [https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon\\_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1927](https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=1927).

<sup>73</sup> KAYMAZ, Ceza Muhakemesinde İstinaf, s.336. Yurtcan, CMK'nın 308/A maddesindeki bu düzenlemeyi eleştirmektedir. Yazar'a göre, nasıl ki CMK'nın 308. maddesi ile itiraz kanun yoluna başvurma yetkisi Yargıtay C.Başsavcısına verilmiş ise, CMK'nın 308/A maddesinde düzenlenen olağanüstü itiraz yoluna başvurma yetkisinin de bölge adliye mahkemesi C.Başsavcısına tanınması gerekir. Yazar, bu yetkinin bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına tanınmasının sisteme aykırı olduğunu ve mutlaka değiştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. YURTCAN, s. 598.

menfaatlerinin bulunduğu kuşku yoktur. Bu talebin kabul edilmemesi, ilgilerin tekrar talepte bulunmasına engel değildir. İtiraz yoluna başvurma talebinin reddine ilişkin karara karşı başvurulacak bir kanun yolu mevcut değildir.

Acaba CMK'nın 260.maddesinde gösterilenler dışında bir kişi, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına başvurarak itiraz yoluna gidilmesi talebinde bulunamaz mı? Bu şekilde bir talep üzerine bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı ne şekilde hareket etmelidir? Yukarıda, kişilerin, ceza daireleri kararına karşı itiraz kanun yoluna başvurulmasını talep etmelerinin ihbar niteliğinde olduğunu belirtmiştik. Bu açıdan bakıldığında, pek olası olmamakla beraber, CMK'nın 260. maddesi dışındaki kişilerin de itiraz talebinde bulunmalarına bir engel olmadığını düşünmekteyiz. Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı bu gibi talepler üzerine de itiraz kanun yoluna başvurulmasına gerek bulunup bulunmadığı hususunu değerlendirmelidir.

İtiraz kanun yoluna başvurulması uygun görülmediğinde, itiraz yoluna başvurulmasında hukuksal bir menfaati bulunmayan kişilere bir bildirimde bulunulmasına gerek bulunmadığını düşünmekteyiz.

## **2. İtiraz Yetkisinin Yalnızca C.Başsavcılığına Tanınmasının Silahların Eşitliği İlkesine Aykırı Olup Olmadığı**

Bölge adliye mahkemesinin kesin nitelikteki kararlarına karşı yalnızca bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itiraz yoluna başvurabilmesi, sanığa itiraz yetkisi tanınmaması silahların eşitliği ilkesine aykırıdır, denebilir.<sup>74</sup> Ancak, itiraz kanun yolunun olağanüstü nitelikte olmasından kaynaklanan bu durum silahların eşitliği ilkesini zedelemeyiz.<sup>75</sup> Kaldı ki silahların eşitliği ilkesi bakımından önemli olan, sanığın yapılan işlemlerden haberdar olması, davayı kendi açısından ortaya koyma ve kendi lehine olabilecek argümanları ileri sürmesine olanak tanınmasıdır. Bu açıdan bakıldığında, bölge adliye mahkemesinin kesin nitelikteki kararlarına karşı itiraz etme yetkisinin yalnızca bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına tanınması silahların eşitliği ilkesini zedelemeyiz.<sup>76</sup>

<sup>74</sup> CENTEL/ZAFER,s.894

<sup>75</sup> Olağanüstü nitelikte bir itiraz yolu öngörüldüğünde, bu kanun yoluna başvurma yetkisinin sınırlandırılması zorunludur. Bu yetkinin, yalnızca kamu adına iddia faaliyetinde bulunan ve kamu yararının bekçisi durumundaki C.Savcısına tanınması gerekli ve yararlıdır. CMK'nın 260. maddesinde gösterilen kişilerin hepsine itiraz kanun yoluna başvurma hakkının verilmesi, gereksiz başvurulara ve itirazı inceleyecek ceza dairesi başkanlar kurulunun etkili denetim yapamaması ve karar kalitesinin düşmesine neden olur.

<sup>76</sup> Aynı yönde bkz. ERSOY, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtirazı, s. 97.

Bununla birlikte, özellikle aleyhe itiraz halinde, itirazın sanığa da tebliğ edilmesi ve itiraza karşı kendi görüşlerini sunma imkânı verilmemesi, hem silahların eşitliği ilkesine hem de çelişme ilkesine aykırıdır. Silahların eşitliği ilkesi uyarınca, kural olarak sanığın bütün deliller hakkında bilgi sahibi olması yanında iddia makamının iddiaları ve görüşleri hakkında da bilgi sahibi olması ve bunlara ilişkin kendi görüşlerini sunma imkânına sahip bulunması lazımdır. AİHM'e göre, silahların eşitliği ilkesi uyarınca, tarafsız ve bağımsız görevliler ve hatta mahkemelerin görüş veya kararlarına karşı da sanığın görüşünü bildirme hakkı bulunmaktadır;<sup>77</sup> sanığa bu imkânının

<sup>77</sup> İNCEOĞLU, Sibel, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme**, Ankara 2013, s. 239. İsviçre aleyhine yapılan başvuruya konu olayda, yerel mahkeme bir hukuksal uyumsuzlukta başvurucu aleyhine karar vermiştir. Yasa yoluna başvuran başvurucunun talebi, kanton mahkemesince yerinde görülmemiş, başvurucunun temyizi üzerine dosya Federal Mahkemeye gönderilmiştir. Kanton Mahkemesi, Federal Yargılama Kanunu'nun 56. maddesinin vermiş olduğu yetkiye dayalı olarak, kararını savunmak ve yargılamayı hızlandırmak amacıyla yazdığı notta, başvurucunun haksız ve yerel mahkeme kararının doğru olduğunu belirtmiştir. Başvurucu, bu notun kendisine gönderilmemesi nedeniyle notu inceleme ve kendi görüşlerini sunma imkânı bulamadığını ve bu sebeple silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Hükümet, Kanton Mahkemesinin, Federal Yargılama Kanunu'nun 56. maddesinin vermiş olduğu yetkiye dayalı olarak vermiş olduğu kararı savunmak ve yargılamayı hızlandırmak amacıyla yazmış olduğu notun içeriğinde, kararda yazılı hususların dışında yeni bir bilgi ve argüman olmadığını, kararın içeriğinin genişletilmesi niteliğinde bir hususun notta yer almadığını savunmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, davaya konu olayda silahların eşitliği ilkesinin ihlal edilmediğini, ancak tarafların karşı görüşlerini sunma ve ileri sürülen görüşler konusunda yorumda bulunma imkânına sahip olmamaları nedeniyle AİHS'in 6/1 maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Kanton Mahkemesinin görüş ve gözlemlerini içeren not yazması şeklindeki bir uygulamanın, Avrupa Konseyine üye ülkelerde nadiren rastlanan bir durum olduğunu belirtmekle beraber, yalnızca bu şekilde bir not yazılmasının adil yargılama ilkesini ihlal etmeyeceğini belirtmiştir.

AİHM, öncelikle silahların eşitliği ilkesi uyarınca, davanın taraflarına, kendi iddia ve savunmalarını yapma imkânının verilmesi, taraflardan birinin diğeri veya diğerleri karşısında dezavantajlı bir konuma düşürülmemesi gerektiğine vurgu yapmıştır. AİHM devamla, inceleme konusu davada Kanton Mahkemesinin düzenlemiş olduğu notla ilgili taraflarla bir görüşme yapılmadığını ve bilgi verilmediğini, bağımsız olan Kanton Mahkemesinin davacı veya davalının karşısında yer alan bir taraf olmadığını, dolayısıyla Kanton Mahkemesinin bizatihi not düzenlemiş olmasının silahların eşitliği ilkesini ihlal etmediğini tespit etmiştir.

Bununla birlikte, adil yargılanma kavramının; dosyaya sunulan deliller ile görüşler hakkında uyumsuzluğun taraflarının bilgi sahibi olmasını ve bu deliller ile görüşler konusunda yorum yapmasını da içerdiğini belirten AİHM'e göre, tarafsız bir mahkemenin gözlem ve görüşlerini de içerse, tarafların bu konuda bilgi sahibi olmaları ve buna ilişkin yorum yapma ve görüşmelerini sunma olanağına sahip olmaları lazımdır.

Bu sebeplerle AİHM, Kanton Mahkemesi tarafından düzenlenen notun başvurucuya gönderilmemesi ve başvurucuya bu notla ilgili görüşlerini sunma imkânı verilmemesi

tanınmaması silahların eşitliği ilkesi, çelişme ilkesi dolayısıyla adil yargılama ilkesinin ihlali niteliğindedir. O nedenle, nasıl ki Yargıtay C.Savcısının tebliğnamesinin aleyhe görüş içermesi halinde sanığa tebliği zorunlu ise, (CMK m.297/1) bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı itirazının sanığın aleyhine olması halinde sanığa tebliğ edilip itiraza karşı görüşlerini bildirme imkânı verilmelidir.<sup>78</sup> Gerek çelişme ilkesi gerekse silahların eşitliği ilkesine

nedeniyle Sözleşmenin 6/1. maddesinde öngörülen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine hükmetmiştir. *Nideröst-Huber/ İsviçre*, Başvuru No: 18990/91, 18/02/1997.

<sup>78</sup> ERSOY, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtirazı, s. 97-98.Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından aynı yöndeki görüş için bkz. TALAS, s. 158.

Bilindiği üzere, AİHM, 2002 yılında vermiş olduğu Göç/Türkiye kararında, aleyhe görüş içeren Yargıtay C.Başsavcılığı tebliğnamesinin sanığa tebliğ edilmemesini adil yargılanma hakkının ihlali olarak kabul etmiş;(Göç/Türkiye, Başvuru No. 36590/97, 11.7.2002. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60597>.(Erişim Tarihi:24.8.2020).bunun üzerine yasal düzenleme yapılarak aleyhe görüş içeren tebliğnamenin taraflara tebliğ edilmesi öngörülmüştür (CMK m.297/3). Ancak, CMK'da Yargıtay C.Başsavcısının itiraznamesinin taraflara tebliğini öngören bir hüküm bulunmamaktadır.

Bireysel başvuruya konu olan bir davada, ilk derece mahkemesince sanığın mahkûmiyetine karar verilmiş; temyiz üzerine dosyanın gönderildiği Yargıtay C.Başsavcılığınca düzenlenen tebliğnamede gerekçe içermeksizin hükmün onanması yönünde görüş bildirilmiştir. Yargıtay özel dairesi tarafından, sanığın beraati yerine mahkûmiyet kararı verilmesinin isabetsiz olduğu gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Yargıtay C.Başsavcılığı, bozma kararının isabetsiz olduğu gerekçesiyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur. Sanığa tebliğ edilen tebliğnamede herhangi bir gerekçe bulunmaması, ayrıntılı açıklama ve gerekçe içeren itiraznamenin ise sanığa tebliğ edilmemesi AYM tarafından, adil yargılanma hakkı kapsamında bulunan silahların eşitliği ilkesine aykırı bulunmuştur.

*“37. İtirazname, Dairenin kararını yeniden gözden geçirmesi sürecini başlatan ve sonuçları itibarıyla esaslı nitelikte bir usul işlemidir. Bu işlem üzerine Dairenin itiraznameye konu talep yönünde kararını değiştirme veya istemi yerinde görmediği takdirde dosyayı Ceza Genel Kuruluna gönderme mecburiyeti ve sonuçta başvuru aleyhine bir karar verilmesi ihtimali doğmaktadır. Dolayısıyla başvuru Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesinde haberdar edilmesi, itirazname içeriğindeki iddialara karşı savunmalarda bulunabilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Aksi takdirde başvuru Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddialarına karşı görüş bildirme imkânı elinden alınarak anılan merci karşısında zayıf ve dezavantajlı bir konuma düşebileceği açıktır.*

*38. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesi başvuru aleyhine tebliğ edilmemiş, başvuru bu itiraznameden bozma kararının kendisine tebliğiyle birlikte haberdar olmuştur. Başvurucunun çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkesine aykırı bir uygulamaya maruz kaldığı açıktır. Ancak bu aykırılığın adil yargılanma hakkı bakımından bir ihlale yol açtığı söylenmesi için bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedeleyip zedelediği değerlendirilmelidir. Bu sebeple itiraznamede dile getirilen görüşlerin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yargılama sürecinde daha önce dile getirilip getirilmediği, bir başka deyişle başvuru Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamede belirttiği görüşlerine daha önce vâkıf olup olmadığı, karşı beyanda bulunma imkânı elde edip etmediği önemlidir.*



aykırı olan mevcut durumun düzeltilmesi açısından kanunda bu yönde bir değişiklik yapılmalıdır.

## B. İTİRAZ USULÜ

CMK'nın 308/A maddesinde itirazın şekli ve usulü konusunda bir hüküm mevcut değilse de, itirazın yazılı olması ve itiraz yazısında sebep gösterilmesi şarttır. Zira olağan bir kanun yolu olan istinaf başvurusunda C.Savcısının istinaf sebeplerini göstermesi arandığına göre, olağanüstü nitelikteki itiraz başvurusunda itiraz sebeplerinin gösterilmemesi düşünülemez.

CMK'nın 273/1. maddesinde, zabıt kâtibine bir beyanda bulunulması suretiyle istinaf kanun yoluna başvurulması kabul edilmiş ise de bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından bu yönde bir hüküm öngörülmediğine göre itiraz yazılı olmalıdır.<sup>79</sup>

Sanık aleyhine yapılacak itirazda sürenin kaçırılmaması için uygulamada süre tutum dilekçesi olarak da adlandırılan sebep içermeyen bir dilekçe ile başvuru yapıp daha sonra itiraz sebeplerinin bildirilmesi mümkün müdür? Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından öğretide, bütün itiraz nedenlerinin otuz günlük sürede bildirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir.<sup>80</sup>

39. Öte yandan başvurunun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesindeki görüşlerinden yargılama sürecinin önceki safhalarında da haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı daha önce başvurucunun temiz talebine karşılık olarak Daireye tebliğname sunmuş ise de bu tebliğnamede detaylı gerekçeye yer verilmeksizin ilk derece mahkemesi kararının onanması yolunda görüş bildirilmiştir. Başvurucunun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamede yer alan görüşüne karşı yargılamanın önceki safhalarında beyanda bulunma imkânı elde edemediği görülmektedir. Sonuç olarak Daire tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesi başvuruca tebliğ edilmeksizin başvuruca aleyhine karar verilmesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği anlaşılmaktadır.

40. Açıklanan gerekçelerle başvurunun adil yargılanma hakkı kapsamında silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır." (AYM, Birinci Bölüm, Hacı Karabulut, Başvuru No:2017/14871, 9.10.2019, pg.37-40).

<sup>79</sup> Yargıtay C.Başsavcısının itirazının düzenlendiği CMK'nın 308.maddesinin gerekçesinde; "... İtiraz nedenlerinin açık ve gerekçeleriyle yazılı olarak bildirilmesi gerekir" denilerek itirazın yazılı olması ve itiraz sebeplerinin gösterilmesi gerektiği açıkça belirtilmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kuruluna göre de; "itiraz, daire kararında gerek maddi ve gerek usul hukukuna aykırı olduğu saptanan hususlara yönelik olabilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı itiraz yasa yoluna başvurusunu "itirazname" denilen belgeyi düzenleyerek yapar. İtiraz başvurusunda itiraz nedenlerinin açık ve gerekçesiyle birlikte yazılı olarak bildirilmesi gerekir." (CGK, 28.05.2019, 2018/297 E, 2019/461 K)

<sup>80</sup> KUNTER, Olağanüstü İtirazda Yargılama ile İlgili Sorunlar, s. 591; ERDEM/ŞENTÜRK, s. 246; TALAS, s. 170-171. Aksi görüş için bkz. ARSLAN, s.136-137.

Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından uygulama da bu yöndedir.<sup>81</sup> Ancak bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu sebebe bağlı olmaksızın inceleme yaptığına göre, otuz günlük süreden sonra verilen ek itiraz yazısındaki sebepler yerinde ve haklı ise, ceza daireleri başkanlar kurulunun bu sebeplerin geç ileri sürüldüğü gerekçesiyle göz ardı etmesi söz konusu olamaz. Özellikle, bölge adliye mahkemesinin duruşmalı inceleme sonucu hüküm kurduğu ve gerekçeli kararın da otuz günden sonra yazılması halinde, ilave itiraz sebeplerine yer verme ihtiyacı ortaya çıkabilecektir.

### C. İTİRAZ SÜRESİ

Sanık lehine yapılacak itiraz herhangi bir süreye tabi değildir. Ancak sanık aleyhine yapılacak itirazda süre, kararın bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına verildiği tarihten itibaren otuz gündür.

Cumhuriyet Başsavcılığına yapılacak tebligat, tebliği gereken evrakın aslının verilmesi suretiyle olur (CMK m.38). 6352 sayılı Kanunla CMK'na eklenen 38/A maddesine göre, her türlü ceza muhakemesi işlemlerinde UYAP'ın kullanılacağı ve güvenli elektronik imza ile imzalanan belge ve kararların elektronik ortamda gönderileceği belirtilmektedir. Buna göre, UYAP üzerinden elektronik ortamda gönderilen kararın ilgili C.Savcısının UYAP ekranına düştüğü anda kararın C.Başsavcılığına verildiği kabul edilmelidir.<sup>82</sup> Gün ile belirlenen süreler, tebligatın yapıldığının ertesi günü

<sup>81</sup> İBK, 9.5.1956, 1956/6 E, 1956/4 K. ŞENER, s. 1054. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun uygulaması da, itiraz bakımından, otuz günlük süre içinde süre tutum dilekçesi verilmesi, daha sonra ise ayrıntılı sebeplerin ileri sürülmesinin mümkün olmadığı şeklindedir. “Yargıtay C. Başsavcılığı itirazının en belirgin özelliği süreye bağlı olmasıdır. Her ne kadar Ceza Genel Kurulu itiraz sebeplerine, bağlı olarak inceleme yapmak zorunda değilse de, Yargıtayca C. Başsavcılığı itiraza ilişkin yazısında itirazın nedenlerini açıkça belirtmek durumundadır. Yoksa bir yazı ile süreyi saklı tutup, ilerde gerekçeli itirazını sunmasına yasal açıdan olanak yoktur. Bu da göstermektedir ki, Yargıtay C. Başsavcılığı'nın itirazında, yasada öngörülen otuz günlük süreye uyulmasında mutlak zorunluluk bulunmaktadır.” (CGK, 14.10.1997, 1997/6-175 E, 1997/196 K) 1956 tarihli bir İçtihadı Birleştirme Kararı ve bu yöndeki CGK kararlarına göre, Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından, aleyhe itirazda, bütün itiraz sebeplerinin 30 günlük süre içinde bildirilmesi gerekir. Ancak, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun sebebe bağlı olmaksızın inceleme yaptığı o dönemde bu şekilde bir sınırlama yapmanın mantığı yoktu; ileri sürülen sebepler incelemeyi yapan CGK'nı bağlamadığından yalnızca CGK'nı uyarma ve bilgilendirme işlevi görmekteydi. Aynı şey, 5271 sayılı CMK döneminde de, kabul edilebilir bir başvuruda sebebe bağlı olmaksızın inceleme yapan CGK bakımından da geçerlidir.

<sup>82</sup> Kanun yollarına ilişkin sürenin, kararın UYAP ortamında ilgili C.Savcısının ekranına düştüğü anda başlayıp başlamayacağı hususunda uygulamada tereddütler yaşanmış ve farklı uygulamalar yapılmıştır. Yargıtay, CMK'nın 38/A maddesine göre, UYAP ortamında gönderilen kararın ilgili C.Savcısının ekranına düştüğü tarihte tebliğ edilmiş sayılacağına karar

işlemeye başlayacağından, kararın fiziken C.Başsavcılığına verilmesi veya UYAP ortamında elektronik olarak gönderilen kararın ilgili C.Savcısının ekranına düştüğü günün ertesi günü otuz günlük süre başlamış olacaktır.

Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerindeki duruşmalara C.Savcısı da katılmakta ve karar C.Savcısının huzurunda verilmektedir. Olağan kanun yolları bakımından yüze karşı tefhim edilen kararlarda, kanun yoluna başvurma süresi kararın duruşmada açıklandığı tarihten itibaren başlamaktadır (CMK m.273). Ancak CMK'nın 308/A maddesinde, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının, kararın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde itiraz yoluna başvurabileceği belirtilmektedir. O nedenle, duruşmada C.Savcısının huzurunda açıklanan kararlar bakımından da itiraz süresi gerekçeli kararın bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına verildiği tarihten itibaren başlayacaktır.

İtiraz, hem sanığın lehine hem de aleyhine olabilir. Bu durumda, eğer kararın bölge adliye mahkemesi C.Savcılığına tebliğinden itibaren otuz gün geçmemiş ise bir sorun çıkmaz. Ancak, kararın bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına tebliğinden itibaren otuz gün geçtikten sonra itiraz yoluna gidilmiş ise, lehe itiraz incelenmeli aleyhe itiraz ise reddedilmelidir.

Sanık lehine itirazda süre bakımından bir üst sınır öngörülmemiştir. Kanımızca bu durumda, itiraz yoluna başvurmakta hukuksal bir menfaatin mevcut olup olmadığına göre bir değerlendirme yapılmalı, eğer itiraz yoluna başvurmakta hukuksal bir menfaat mevcut değilse itiraz yoluna başvurulması kabul edilmemelidir. Cezanın infaz edilmiş olması tek başına hükümlü lehine itiraz yoluna başvurulmasına engel değildir; ceza infaz edilmekle birlikte, tekerrür süresi dolmamış veya mahkûmiyete bağlı hak yoksunlukları devam etmekte ise itiraz yoluna başvurmakta bir menfaat var demektir. Ancak, tekerrür süresi dolmuş ve mahkûmiyete bağlı hak yoksunlukları da sona ermiş ise artık itiraz yoluna başvurmakta hükümlünün bir menfaati olmadığını kabul etmek gerekir.<sup>83</sup> Bu noktada, hukukun yeknesak bir şekilde uygulanmasında ve hukuka aykırı kararın ortadan kaldırılmasında kamu yararı bulunduğu, o

---

vermiştir.

*“Gereği görüşülüp düşünüldü: (.....) Elektronik imza ile imzalanarak elektronik ortamda gönderilen kararlar yönünden Cumhuriyet Savcısının İstinaf kanun yoluna başvuru süresinin özel ve sonraki düzenleme olması sebebiyle CMK.nun 38/A maddesi gereğince kararın Cumhuriyet Savcısının UYAP ekranına düştüğü tarihte tebliğ edilmiş sayılacağından...”*, (Yargıtay 8.CD, 15.10.2018, 2018/6108 E, 2018/10951 K)

<sup>83</sup> ARSLAN, s.140.

nedenle hüküm infaz edilmiş ve mahkûmiyetin sonuçları ortadan kalkmış bulunsa bile bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının hukuka aykırı karar aleyhine itiraz yoluna başvurması gerektiği düşünülebilir. Ancak bilindiği üzere, istinaf kanun yolunun amacı içtihat birliği sağlanması değildir; bu görev Yargıtay'a aittir. O nedenle, eğer ceza ve cezanın sonuçları bakımından hükümlü lehine bir sonuç ortaya çıkmayacaksa olağanüstü nitelikteki bu kanun yoluna başvurulmamalıdır.

Yargıtay, haksız uygulanan koruma tedbirleri nedeniyle açılan tazminat davalarında “sanık” değil, “davacı” sıfatını taşıyan bir kişinin sözkonusu olması, CMK'nın 308. maddesinde ise “sanık”tan söz edilmesi nedeniyle, haksız uygulanan koruma tedbirleri nedeniyle tazminat davası açan kişiler hakkında verilen karara karşı davacı lehine yapılan başvurunun otuz günlük süre ile sınırlı olduğuna karar vermektedir.<sup>84</sup> Ulaşılan sonuç doğrudur; ancak bu sonuca tazminat davasının niteliğinden yola çıkarak ulaşmak daha isabetlidir. Davacı ve davalının söz konusu olduğu tazminat davası, ceza davasıyla ilişkili olmakla beraber ondan bağımsız bir davadır; ceza davasının sanığı olan davacı lehine itiraz kanun yoluna başvurulmasının süre ile sınırlı olmadığı ileri sürülemez. Aynı şey, tazminat davasının davalısı konumundaki idare bakımından da geçerlidir. Davacı veya davalı lehine yapılacak itiraz, diğer tarafın malvarlığı bakımından bir artışa veya azalmaya neden olacaktır. Konusu parasal bir değer olan bu davayla ilgili verilen hükme karşı itiraz yoluna başvurulduğunda, süre bakımından davacı veya davalı lehine bir durum yaratmanın haklı bir nedeni yoktur; CMK'nın 308/A maddesi hükümleri de bu şekilde bir yoruma elverişli değildir. O nedenle, gerek davalı gerekse davacı lehine yapılacak itiraz otuz günlük süreye tabi olmalıdır.

<sup>84</sup> “Sanık kavramı, CMY'nın 2. maddesinin, 1. fıkranın, (b) bendinde, “Kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar; suç şüphesi altında bulunan kişi” olarak tanımlanmıştır.

*Somut olayda, lehine itiraz yasa yoluna başvuru yapan kişi, “sanık” sıfatında bir kimse değildir. Hakkındaki ceza yargılamasının beraat hükmü ile sonlanması nedeniyle sanıklık sıfatı kalkmış, Anayasa ve 466 sayılı Yasa hükümleri gereğince, haksız tutuklanma nedeniyle tazminat isteyen, “davacı” konumu gerçekleştirmiştir. Bu nedenle, “sanık” sıfatını taşıyanlar için geçerli bulunan “lehe itiraz yasa yoluna başvurulduğunda süre koşulu aranmayacağı” yönündeki usul kuralının bu sıfatı taşımayan haksız tutuklama tazminatı davacısı yönünden geçerli sayılabilmesi olanaklı değildir. Yargıtay C.Başsavcılığı bu konulardaki itirazların ilamın kendisine tevdiinden itibaren 30 günlük yasal sürede yapılmadıkça itirazın Ceza Genel Kurulu'na görüşülmesi olanağı kalmayacaktır.*

*Bu itibarla Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının süre yönünden reddine karar verilmelidir.” (CGK, 2006/8-329 E, 2007/66 K)*

Bazen yapılan itirazın sanık lehine mi yoksa aleyhine mi olduğunu tespit etmek ve dolayısıyla itiraz süresinin dolmuş olup olmadığını belirlemek güç olabilir. Bu hususta sanığın iradesinden bağımsız olarak objektif kriterden hareket etmek gerekir. Hapis cezasının adli para cezasına göre lehe olduğundan kuşku yoktur. Ertelemiş de olsa hapis cezasının, adli para cezasına göre aleyhe olduğunu kabul etmek ve itiraz süresini de buna göre tayin etmek gerekir.<sup>85</sup>

#### D. İTİRAZIN GERİ ALINMASI

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı yaptığı itirazı geri alabilir. Benzer nitelikteki Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından da itirazın geri alınabileceği kabul edilmektedir. Uygulamada Yargıtay C.Başsavcısı çeşitli sebeplerle, itiraz başvurusunu geri aldığı belirtilmiş, Yargıtay Ceza Genel Kurulu da geri alma üzerine itiraz üzerine bir karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.<sup>86</sup>

Başvurunun geri alınması çeşitli sebeplere dayanabilir. Örneğin, yapılan bir kanun değişikliği ile itirazdan beklenen hukuksal yarar ortadan kalkmış olabilir. Süreç içinde, ceza daireleri başkanlar kurulunun konuya ilişkin görüşü belli olmuş ve itirazda bir yarar kalmamış olabilir. İşte bu ve benzeri hallerde itirazın geri alınması gerekebilir.

C.Savcısının sanık lehine yapmış olduğu kanun yolu başvurusunu geri alması sanığın onayına bağlıdır (CMK m.266/1). Bu hükmün sebebi, sanığın, C.Savcısının lehine yaptığı başvuruya güvenerek ayrıca kanun yoluna başvurmadır. Aksine görüşler bulunsa da,<sup>87</sup> olağanüstü nitelikteki itiraz yoluna başvurma yetkisi yalnızca bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına

<sup>85</sup> Lehe hükmü tespit etmek her zaman kolay olmayabilir. Lehe hükmün tespitindeki güçlükler, kanun yoluna başvuru süresinin belirlenmesini de güçleştirecektir.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, TCK'nın 51.maddesinde düzenlenen erteleme kurumu ile TCK'nın 50. maddesindeki seçenek tedbirlere dönüştürme kurumlarından hangisinin daha lehe olduğunu önceden soyut olarak belirlemenin mümkün olmadığına, her somut olaydaki koşullar dikkate alınarak lehe hükmün tespit edilmesi gerektiğine karar vermiştir. (Yargıtay 12.CD, 2011/12504 E, 2012/7305 K).

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun CGK, 23.11.2010 tarih, 2010/2-180 E, 2010/233 K. sayılı kararında, adli para cezasının ertelenmiş hapis cezasına göre daha lehe kabul edildiği anlaşılmaktadır.

<sup>86</sup> CGK, 20.11.2019, 2016/1393 E, 2019/664 K.

<sup>87</sup> EREM, Faruk, **Ceza Yargılaması Hukuku**, Ankara tarihsiz, s. 596; ÖZEN, s. 932; TOSUN, Temyiz Kararlarına Karşı Kanun Yolları, s.183; TOROSLU/FEYZİOĞLU, s. 439; CENTEL/ZAFER, s. 896; ARSLAN, s. 137-138; TALAS, s.165; ERSOY, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtirazı, s. 99.

ait olduğuna göre, itirazın geri alınmasını sanığın onayına tabi tutmanın bir mantığı yoktur.<sup>88</sup> Yargıtay Ceza Genel Kurulu'da Yargıtay C.Başsavcısının itirazını geri alma talebinin sonuç doğurması bakımından sanığın onayını aramamıştır.<sup>89</sup>

Kanımızca, itirazdan kısmi olarak vazgeçilemez.<sup>90</sup> Kaldı ki kısmi vazgeçme olsa bile bunun sonuç doğurması mümkün değildir. Ceza daireleri başkanlar kurulu, itiraznamede yer alan sebeplere bağlı olmaksızın inceleme yapmalıdır. Günümüze kadar ki uygulama da bu yöndedir.<sup>91</sup> O nedenle, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının kısmi vazgeçmesi sonuç doğurmaz. Örneğin, fiilin kasten öldürmeye teşebbüs suçunu oluşturmadığı ve haksız tahrik hükümlerine göre sanık hakkında indirim yapılması gerektiği

<sup>88</sup> ŞAHİN/GÖKTÜRK, s. 297; KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1451; YENİSEY/NUHOĞLU, s. 941, ÖZTÜRK/TEZCAN/ERDEM/SIRMA GEZER/SAYGILAR KIRIT / ALAN AKCAN/ÖZAYDIN/ERDEN TÜTÜNCÜ /ALTINOK VILLEMIN/TOK, s. 750; ERDEM/ŞENTÜRK, s. 175.

<sup>89</sup> "...olağanüstü kanun yollarından biri olarak kabul edilen itiraza başvurma yetkisi sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına tanınmış olup, Başsavcı dışındaki tarafların bu kanun yoluna başvurma imkânı bulunmamaktadır. Dolayısıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının kanunen tek başına kullanmaya yetkili kılındığı bu olağanüstü kanun yolundan, itiraz ister aleyhe, isterse lehe olsun herhangi bir tarafın onayına gerek olmaksızın vazgeçebileceğinin kabulü gerekmektedir. Yalnızca olağan bir kanun yolu olan temyiz kanun yolunda, Cumhuriyet savcısının sanık lehine yaptığı başvuru için kabul edilen bu istisnai düzenlemenin kanun koyucunun amacına aykırı şekilde genişletilmesi doğru değildir." (Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 06.12.2016, 2016/609 E, 2016/468 K).

<sup>90</sup> Kısmen geri almanın mümkün olduğu hususunda bkz. AŞKIN, Uğur, **Ceza Muhakemesinde İstinaf Kanun Yolu**, Ankara 2018, s. 158; ERDEM/ŞENTÜRK, s. 55.

<sup>91</sup> Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu'nun kararına konu bir olayda, Kayseri ili merkezinde astığı afişte bankaya yönelik bazı sözler nedeniyle bankanın itibarını zedelediği gerekçesiyle 5411 sayılı Kanununun 74. maddesi yollamasıyla aynı kanununun 158. maddesi uyarınca sanığın mahkûmiyetine karar verilmiş ve bu karara yönelik istinaf başvurusu da Ankara Bölge Adliye Mahkemesi'nin ilgili dairesince esastan reddedilmiştir. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi C.Başsavcılığı, esas itibarıyla, sanığın hukuken kanıtlanmış olan haklılığını kamuoyu ile yasal çerçevede paylaşmaktan ibaret eyleminde 5411 sayılı yasadaki düzenlenen bankanın saygınlığını zedelemek suçunun oluşmayacağını iddia etmiştir. Ancak, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, fiilin yayın araçlarından biriyle gerçekleştirilmemesi sebebiyle, yani başka bir sebeple suçun oluşmayacağına ve itirazın kabulüne karar vermiştir.

Kararın gerekçesi şu şekildedir: "*bir tehlike suçu olan banka itibarının zedelenmesi suçunun oluşabilmesi için eylemin yayın araçlarından biri vasıtasıyla islenmesi gerekmektedir. Sönmüt olayda hazırlanan afişin belirtilen yerde asılmasının anılan kapsamda bulunmadığı anlaşılınca Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının itirazın yerinde olduğu ve bu yönüyle itirazın kabul edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.*" (Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 26.06.2020, Karar No : 2020/17, İtiraz No : 2019/346)

gerekçesiyle itiraz yoluna başvuran bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı, suçun nitelendirilmesine ilişkin sebebi geri aldığına dair başvuruda bulunsa bile ceza daireleri başkanlar kurulu sebebe bağlı olmaksızın inceleme yapacağından ve dolayısıyla suçun nitelendirilmesini de değerlendireceğinden itirazın kısmen geri alınması bir sonuç doğurmayacaktır.

Bu noktada, hangi aşamaya kadar itirazın geri alınabileceği üzerinde durulmalıdır. Bir görüşe göre karar kesinleşinceye kadar geri alma mümkündür.<sup>92</sup> Kanımızca, itirazın geri alınması, itiraz konusunda karar verilmeye kadar mümkündür. Esasen itiraz konusunda bir karar verdikten ve dosyada elini çektikten sonra, itiraz mercii dosyayı ele alıp itirazla ilgili yeni bir karar veremez.<sup>93</sup>

## **VI. İTİRAZI İNCELEYECEK MAKAM**

### **A. KARARI VEREN BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ CEZA DAİRESİ**

CMK'nın 308/A maddesinin ilk halinde itirazın kararın verildiği daire tarafından incelenerek karara bağlanması öngörülmüştü. 7188 sayılı Kanunla CMK'nın 308/A maddesinde değişiklik yapılarak, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının incelenmesi bakımından Yargıtay C.Başsavcısının itirazı (CMK m.308) ile paralellik sağlanmıştır. Buna göre, itiraza ilişkin başvuru, kararı veren bölge adliye mahkemesi ceza dairesi başkanlığına yapılır. İlgili daire yapacağı inceleme sonucunda itirazı yerinde görürse kararını düzeltir, itirazı yerinde dosyayı en kısa zamanda itiraz mercii olan bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderir.

### **B. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ CEZA DAİRELERİ BAŞKANLAR KURULU**

#### **1. Genel Olarak**

7188 sayılı Kanunla değişik CMK'nın 308/A maddesiyle itiraz mercii olarak bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu oluşturulmuştur. Buna göre, itirazın ilgili ceza dairesi tarafından yerinde görülmemesi halinde, dosyanın gönderildiği ceza dairesi başkanlar kurulu

---

<sup>92</sup> ERDEM/ŞENTÜRK, s. 247; TALAS, s. 165; ARSLAN, s.138,

<sup>93</sup> Bu görüşümüz olağan kanun yolları bakımından da geçerlidir. Kesinleşme anına kadar kanun yolu başvurusunun geri alınmasının kabul edilmesi, gereksiz kanun yolu başvurularına bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay'ın iş yükünün artmasına neden olur.

itirazı inceleyecektir. Böylece kanun koyucu, bölge adliye mahkemelerinin kesin nitelikteki kararlarının hukuka aykırı olup olmadığı hususunda ortaya çıkan uyuşmazlığın yine bölge adliye mahkemesi bünyesinde çözülmesini tercih etmiştir.<sup>94</sup>

## **2. Ceza Daireleri Başkanlar Kurulunun Oluşumu ve Çalışma Şekline İlişkin Sorunlar ve Hukuku Aykırılıklar**

### **a.Genel Olarak**

7188 sayılı Kanunla değişik CMK'nın 308/A maddesinin son cümlesine göre, "*dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından daire başkanları arasından belirlenen ve dört üyeden oluşan başkanlar kurulu bu incelemeyi yapar*". Maddede, ceza daireleri başkanlar kurulunun dört üyesinin HSK tarafından belirleneceği belirtilmektedir. CMK'nın 308/A maddesinin ifadesinden ceza daireleri başkanlar kurulunun dört kişiden oluşacağı sonucunu çıkarmak mümkündür. Ancak 7188 sayılı Kanunun gerekçesi ile HSK Genel Kurulunun 12.12.2019 tarih, 2019/410 sayılı Kararından, ceza daireleri başkanlar kuruluna, bölge adliye mahkemesi başkanının başkanlık etmesinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Yine söz konusu karara göre, kurulun üç üyesi HSK 1. Dairesi tarafından belirlenecek, kararına itiraz edilen daire başkanı ise dördüncü üye olarak kurula iştirak edecektir.

Ceza daireleri başkanlar kurulunun çalışma usul ve esasları da HSK Genel Kurulunun 12.12.2019 tarih, 2019/410 sayılı Kararı ile belirlenmiştir.

### **b. Ceza Daireleri Başkanlar Kurulunun Oluşumuna İlişkin Sorunlar ve Hukuka Aykırılar**

Öncelikle belirtelim ki, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 35. maddesinde idari görev yapmak üzere kurulan başkanlar kurulu ile olağanüstü itirazları incelemek üzere 7188 sayılı Kanunla değiştirilen

<sup>94</sup> Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı yapılacak itirazların ilgili daire dışında başka bir makam tarafından incelenmesine yönelik yasal bir düzenleme yapılması fikrinin ortaya çıktığı dönemde, yargı çevrelerinde itirazların bölge adliye mahkemesi bünyesinde oluşturulacak bir kurul tarafından mı, yoksa ilgili suçta bakmakla görevli Yargıtay'ın ilgili dairesi tarafından mı incelenmesi gerektiği konusu tartışılmıştı. Kanun koyucu, istinaf kanun yolunda ortaya çıkan uyuşmazlıkların yine istinaf aşamasında çözülmesini tercih ederek, itirazların bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu tarafından incelenmesini uygun görmüştür.



CMK'nın 308/A. maddesinde düzenlenen başkanlar kurulu aynı nitelikte değildir. Kanun koyucunun temel yanılığısı da budur. Esasen 7188 sayılı Kanun Tasarısının da bölge adliye C.Başsavcılığının itirazını inceleyecek olan ceza daireleri başkanlar kurulunun 5235 sayılı Kanununun 35. maddesindeki kurul olduğu varsayımına dayanmamaktadır. Kurulun oluşumuna ilişkin CMK'nın 308/A maddesinde yer alan “ *dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından daire başkanları arasından belirlenen ve dört üyeden oluşan başkanlar kurulu bu incelemeyi yapar*” şeklindeki hüküm, Adalet Komisyonunda Tasarıya eklenmiştir. “*Bölge adliye mahkemesi başkanı aynı zamanda 5235 sayılı Kanununun 34'üncü maddesi gereğince bu kurula başkanlık edecektir*” şeklindeki gerekçe ile CMK'nın 308/A maddesinde HSK'nın kurulun dört üyesini seçmesi öngörülmüştür.<sup>95</sup>

Ancak kanunun bu isabetsiz hükmüne de aykırı olarak HSK Genel Kurulunun, 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı kararında; itirazları inceleyecek olan ceza daireleri başkanlar kurulunun üç üyesinin HSK 1. Dairesi tarafından belirlenmesi, dördüncü üye olarak ise kararına itiraz edilen daire başkanının kurula katılması kabul edilmiştir. Bu özet bilgilerden sonra ceza daireleri başkanlar kurulunun oluşumundaki hukuka aykırılıklara ilişkin şu tespitlerde bulunmak mümkündür.

1)Yukarıda da belirtildiği üzere, temel yanılığ 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 35. maddesinde düzenlenen ceza daireleri başkanlar kurulu ile CMK'nın 308/A maddesindeki ceza daireleri başkanlar kurulunun aynı nitelikte görülmesidir. Diğer hatalar ve hukuka aykırılıklar da bu hatalı kabule dayanmaktadır. Bu kabul hatalıdır, çünkü 5235 sayılı Kanununun 35. maddesinde düzenlenen ceza daireleri başkanlar kurulu idari

---

<sup>95</sup> 7188 sayılı Kanunun konuya ilişkin gerekçesi şu şekildedir: “ *5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 35'inci maddesi gereğince ceza daireleri başkanlar kurulu tüm başkanların ve bölge adliye mahkemesi başkanının eksiksiz katılımıyla toplanmakta ve salt çoğunlukla karar verebilmektedir. Özellikle Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerdeki bölge adliye mahkemelerinde bulunan ceza dairelerinin sayısının çokluğu dikkate alındığında başkanlar kurulunun aynı anda her zaman toplanmasının güçlük doğurabileceği değerlendirilmektedir. Bu nedenle dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından daire başkanları arasından belirlenen ve dört üyeden oluşan başkanlar kurulunun bu incelemeyi yapması hükme bağlanmaktadır. Bölge adliye mahkemesi başkanı aynı zamanda 5235 sayılı Kanununun 34'üncü maddesi gereğince bu kurula başkanlık edecektir.*” 7188 sayılı Kanununun gerekçesi için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss105.pdf>.

kuruldur ve yaptığı görevler de idari niteliktedir. Oysa CMK'nın 308/A maddesinde düzenlenen ceza daireleri başkanlar kurulu, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının olağanüstü itirazlarını incelemekle görevli, yargısal faaliyet yapan bir kuruldur.<sup>96</sup> Bir kurul veya mahkemede yargısal görev yapmak yetki ve görevi verilmeyen bir kişi, hâkim sıfatına sahip olsa da o mahkeme veya kurulda görev yapamaz. Hâkim, mahkemesi olan kişidir. O nedenledir ki Adalet Bakanlığında idari kadrolarda görev yapanlar hakim sıfatı taşımalarına rağmen aslında “*hakimlik*” yapmamaktadırlar; yaptıkları iş de yargısal değildir. Bölge adliye mahkemesi başkanının da mahkemesi yoktur; yaptığı görev de yargı görevi değildir. 5235 sayılı Kanunun 35. maddesine dayanılarak bölge adliye mahkemesi başkanının 7188 sayılı yasayla değişik CMK'nın 308/A maddesine göre, itirazları incelemek üzere oluşturulan kurulun başkanı olarak görev yapması mümkün değildir.<sup>97</sup>

Eğer bölge adliye mahkemesi başkanının, olağanüstü itirazları inceleyecek ceza daireleri başkanlar kurulunda görev yapması arzu ediliyorsa<sup>98</sup> yapılması gereken; bölge adliye mahkemesi başkanının 7188 sayılı yasayla değişik CMK'nın 308/A maddesine göre oluşturulan kurulda görevlendirilmesi idi. CMK'nın 308/A maddesi ve HSK Genel Kurulunun, 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı kararına göre oluşturulan ceza daireleri başkanlar kurulu, hukuka uygun olarak oluşturulmuş bir “*mahkeme*” niteliğinde değildir. CMK'nın 289/1-a maddesi uyarınca, bu kurulun vereceği kararlar da mutlak şekilde hukuka aykırıdır.<sup>99</sup>

5235 sayılı Kanunun 35. maddesinde düzenlenen kurulun yargısal görevlerinin de bulunduğu, örneğin, daireler arasında çıkan iş bölümü uyuşmazlıklarını karara bağlamak ve dairelerin kesin kararları arasında uyuşmazlık bulunduğu uyuşmazlığın giderilmesi için talepte bulunma görev ve yetkisinin yargısal nitelikte olduğu iddia olunabilir Ancak istinaf edilen hükme hangi ceza dairesinin bakması gerektiğine ilişkin uyuşmazlık,

<sup>96</sup> Esasen ceza dairesi başkanlar kurulu yerine itirazları inceleme kurulu veya Yargıtay Ceza Genel Kurulu ile paralellik ve benzerliği vurgulamak bakımından Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Genel Kurulu isminin kullanılması çok daha isabetli olurdu.

<sup>97</sup> KAYMAZ, Seydi, “İtirazları İnceleyen Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulunun Oluşumu Hukuka Aykırıdır”, *Independent Türkçe*, 4 Şubat 2020, <https://www.indyuturk.com>.

<sup>98</sup> İdari ve temsil görevleri bulunan bölge adliye mahkemesi başkanının yargısal bir faaliyette bulunan ceza daireleri başkanlar kurulunda görev yapması uygun değildir.

<sup>99</sup> KAYMAZ, Seydi, “İtirazları İnceleyen Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulunun Oluşumu Hukuka Aykırıdır”, *Independent Türkçe*, 4 Şubat 2020, <https://www.indyuturk.com>.

kamu düzenini ilgilendiren bir görev uyuşmazlığı değil, işbölümünden kaynaklanan bir uyuşmazlıktır. Görevli dairenin belirlenmesi faaliyeti de kanımızca yargısal bir faaliyet değildir. Herhangi bir dairenin işbölümü uyarınca kendisine verilmeyen bir işe bakması da taraflara bu sebeple karara karşı kanun yoluna başvurmak bakımından bir hak vermez.

Dairelerin kararları arasında mevcut olduğu kabul edilen uyuşmazlığın çözümlenmesi amacıyla Yargıtay C.Başsavcılığına başvurma şeklindeki görev ve yetki de esas itibariyle bir talepte bulunma yetki ve görevidir. Dikkate edilmelidir ki bu talep uyuşmazlık konusunda karar verecek merci olan Yargıtay Ceza Genel Kuruluna değil, Yargıtay C.Başsavcılığına yapılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, bu talep, uyuşmazlığı giderilmesi için Yargıtay C.Başsavcılığının harekete geçirilmesi işlevini görmektedir. Bu faaliyet, yargıyla ilgili olmakla birlikte yargısal bir faaliyet niteliğinde değildir.<sup>100</sup>

2) CMK'nın 308/A maddesinden; dört ceza dairesi bulunan bölgelerde bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulunun, bu dört ceza dairesi başkanı ile bölge adliye mahkemesi başkanından oluşacağı anlaşılmaktadır. Dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde ise, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazlarını inceleyecek olan kurulun, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından daire başkanları arasından belirlenen dört üye ile bölge adliye mahkemesi başkanından oluşması öngörülmüştür. Oysa HSK Genel Kurulunun, 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı kararına göre HSK 1. Dairesi Kurulun dört üyesini değil, üç üyesini belirleyecektir. Nitekim HSK 1. Dairesi her bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulunda görev yapmak üzere üç üye belirlemiştir. Kararına itiraz edilen daire başkanı ise kurula dördüncü üye olarak katılacaktır. Dolayısıyla her somut uyuşmazlıkta kurulun oluşumu farklılık taşıyacaktır. Oysa kanun, dört üyenin bizzat HSK tarafından belirlenmesini emretmiştir. Mevcut durumda dördüncü üye HSK tarafından belirlenmiş olmamaktadır. Bu durum kanuna açıkça aykırıdır.<sup>101</sup>

3) HSK 1. Dairesinin atama kararının isabetsiz olan bir yönü de; kurulda görev yapacak daire başkanlarının isim olarak belirlenmesi yerine ilgili daire adı ile (örneğin Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 1.Ceza Dairesi Başkanı) görevlendirme yapılmasıdır. Oysa atamalar ve görevlendirmelerin isim olarak yapılması gerekir. “*Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 1.Ceza Başkanı'nun*

---

<sup>100</sup> KAYMAZ, İtirazları İnceleyen Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulunun Oluşumu Hukuka Aykırıdır, Independent Türkçe, 4 Şubat 2020, <https://www.indyrturk.com>.

<sup>101</sup> KAYMAZ, Seydi, “İtirazları İnceleyen Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulunun Oluşumu Hukuka Aykırıdır”, Independent Türkçe, 4 Şubat 2020, <https://www.indyrturk.com>.

*görevlendirilmesine*” şeklinde bir görevlendirme yapıldığında; ilgili dairenin başkanının emekli olması-bu satırların yazarının durumu gibi- veya başka bir göreve atanması halinde yerine atanan daire başkanının HSK tarafından herhangi bir görevlendirmeye gerek olmaksızın itirazları inceleyecek başkanlar kurulunda görev yapabileceği sonucuna ulaşılır. Bu da; başkanlar kuruluna fert olarak belli bir hakimin değil, deyim yerinde ise dairenin görevlendirilmesi anlamına gelir ki HSK 1. Dairesinin amacının bu olduğunu düşünmüyoruz. Yapılması gereken, başkanlar kurulunda görev yapacak daire başkanlarının isim olarak belirlenmesidir.

Yine, daire esas alınarak görevlendirme yapıldığına göre, görevli daire başkanının izinli olması veya başka bir mazeretinin bulunması halinde, o dairede görev yapan kıdemli hakimin başkanlar kurulunda görev yapması beklenir. Oysa HSK Genel Kurulu Kararının 4. maddesinde, bu durumda başkanlar kurulu başkanının belirleyeceği yedek üyenin kurulda görev yapacağı belirtilmektedir.

4)CMK'nın 308/A maddesinde, “*dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından daire başkanları arasından belirlenen ve dört üyeden oluşan başkanlar kurulu bu incelemeyi yapar*” şeklindeki ifade sorunludur. Zira bu hükümde, kurulun dört üyesinin “*ceza daireleri başkanları arasından*” değil, “*daire başkanları arasından*” belirleneceği belirtilmektedir. Gerçi ceza daireleri başkanlar kurulunun oluşumundan söz edildiğine göre, olağan olan, kurulda görev yapacak daire başkanlarının ceza dairesi başkanları arasından belirlenmesidir. Ancak bu hususun maddede yoruma ihtiyaç duymayacak ve tereddüt uyandırmayacak bir şekilde belirtilmesi ve “*daire başkanları arasından belirlenen*” yerine “*ceza dairesi başkanları arasından belirlenen*” ifadesine yer verilmesi daha isabetli olurdu.

### **c. Ceza Daireleri Başkanlar Kurulunun Çalışma Şekline İlişkin Sorunlar ve Hukuku Aykırılıklar**

Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulunun çalışma şekline ilişkin sorunlar ve hukuka aykırılıklar şu şekilde sıralanabilir.

1) HSK, Anayasanın Yargı bölümünde Yüksek Mahkemelerden sonra düzenlenmiştir. Anayasanın 159. maddesinde; Hâkimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar, denilmektedir. Hemen belirtelim ki HSK yargılama faaliyeti yapan bir mahkeme veya kurul değil, yargısal faaliyetlerde bulunan idari

bir kuruldur.<sup>102</sup> 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 4. maddesinde, HSK'nın görevleri tek tek sayılmış olup, doğal olarak bu görevler arasında yargı faaliyeti niteliğinde bir görev bulunmamaktadır. Ve yine doğal olarak, HSK'ya yargı faaliyetiyle ilgili olarak yönetmelik çıkarmak veya karar almak görevi de verilmiş değildir.<sup>103</sup> O nedenle, bölge adliye mahkemeleri ceza daireleri başkanlar kurulunun çalışma usul ve esaslarının tespiti, bu bağlamda itiraz edilen karara ilişkin rapor sunulması, toplantı gündemi ve tarihine ilişkin düzenleme yapılması, toplantı ve karar usulü, kabul kararları uyarınca yapılacak işlemlere ilişkin konularda HSK Genel Kurulu tarafından karar alınması mümkün değildir. Dolayısıyla bu konulara ilişkin düzenleme yapan HSK Genel Kurulunun, 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı Kararının hukuka uygun olmadığını düşünmekteyiz. Bölge adliye mahkemeleri ceza daireleri başkanlar kurulunun çalışma usul ve esasları kanunla düzenlenmelidir. Ayrıca, aşağıda da değinildiği üzere, HSK Genel Kurulunun söz konusu kararı birçok açıdan eksik ve eleştiriye açıktır.

2) HSK Genel Kurulunun, 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı kararının 1. maddesine göre, kararına itiraz edilen ceza dairesi başkanı, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kuruluna asil üye olarak katılacaktır. Söz konusu kararın 3. maddesinde de, "*Daire başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından kurula sunulmak üzere bir rapor hazırlanacaktır. Söz konusu rapor ve itiraz edilen karara ilişkin dosya münderecatı kararına itiraz edilen daire başkanı tarafından kurulun bilgisine*" sunulacağı belirtilmektedir.

Böylece, kararı itiraza konu olan, diğer bir ifadeyle kararı yargılanan dairenin başkanı, savunma yapmakla kalmayacak aynı zamanda bu karara yönelik itirazın müzakerelerine ve oylamasına katılacaktır. Bu, savunma ve yargılamanın birleşmesi anlamına gelir ve adil yargılanma ilkesine aykırıdır. Kararına itiraz edilen daire başkanının objektif olması çok zordur; o nedenle

---

<sup>102</sup> HSK kararları, bir inha ve istişare niteliğinde olmayan, herhangi bir makam ve merciin onayı gerekmeksizin hukuksal sonuç doğuran ve uygulanması gereken işlemler olduğu için idari nitelikte kararlardır. Ayrıca bu Kurul'un yargısal nitelikte sonuç doğuran karar verme yetkisi de yoktur. Dolayısıyla bu Kurul, yargı yetkisinin kullanılması konusunda değil, yargının yönetimi ve denetimi konularında yetkili olan bir kurumdur. Bu özelliği nedeniyle de Hâkimler ve Savcılar Kurulu idari bir kurul ve kararları da şüphesiz idari nitelikte kararlardır. YANIK, Murat, "Karşılaştırmalı Hukuk ve Uluslararası Standartlar Işığında HSYK'nın Oluşumu, Çalışma Şekli ve Kararlarının Denetimi," **Anayasa Yargısı Dergisi**, C.26, Sa.1, (2010), s. 171.

<sup>103</sup> 6087 sayılı Kanunun 7/2-1 bendinde, yalnızca bu maddede yazılı idari nitelikteki faaliyetlerle ilgili olarak HSK Genel Kuruluna yönetmelik çıkarma yetkisi verilmiştir.

kararına itiraz edilen daire başkanının ceza daireleri başkanlar kuruluna katılması isabetli değildir.<sup>104</sup>

Kararına itiraz edilen daire başkanı veya görevlendireceği üyenin hazırlayıp, daire başkanının ceza daireleri başkanlar kuruluna sunacağı raporun içeriği hususunda HSK Genel Kurul Kararında bir açıklık mevcut değilse de, davanın süreci, itiraz sebepleri ve üzerinde ihtilaf bulunan hususların yer alacağını tahmin ettiğimiz bu raporun da objektif olarak hazırlanmaması muhtemeldir. O nedenle, kurula sunulacak raporun kararına itiraz edilen daire başkanı veya görevlendireceği üye tarafından hazırlanması da isabetli değildir.

Bu arada belirtelim ki, kararına itiraz edilen daire başkanı kurula asil üye olarak kabul edildiğine göre, itiraz yoluna başvuran bölge adliye mahkemesi C.Başsavcısı veya yetki verdiği bir C.Savcısının da kurula katılarak görüşlerini sunması uygun olurdu.

3) Yukarıda HSK Genel Kurulunun 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı Kararının eleştiriye açık ve birçok açıdan eksik olduğunu belirtmiştik. Gerçekten, söz konusu kararda, ön sorun ve öncelikle karara bağlanacak hususlarda ne şekilde hareket edileceği konusunda bir açıklık yoktur. Yine, ön incelemesinin kim tarafından ve ne zaman yapılacağı, görüşmelere stajyer hâkim veya stajyer avukatların katılmasının mümkün olup olmadığı, raporu heyete sunan ceza dairesi başkanının, uyuşmazlıkla ilgili ilave açıklamalar yapıp yapmayacağı, müzakerede ilk sözün kime verileceği, başkan ve üyelerin raporu sunan ceza dairesi başkanına soru sorma hak ve yetkilerinin bulunup bulunmadığı, varsa bunun ne şekilde gerçekleşeceği, müzakerede son sözün kime verileceği gibi konularda HSK Genel Kurul kararında bir açıklık bulunmamaktadır.

## VII. İTİRAZIN İNCELENMESİ

7188 sayılı Kanunla değişik CMK'nın 308/A maddesine göre, itirazın, kararı veren bölge adliye mahkemesi ceza dairesine yapılması gerekir. Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı itirazı incelemek üzere ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderir.

<sup>104</sup> TOSUN, Öztekin, **Türk Suç Muhakemesi Hukuku Dersleri**, C.II, İstanbul 1976; ŞAHİN/GÖKTÜRK, 2020, s. 297; YURTCAN, s. 596; ARSLAN, s 145.

## A. KARARI VEREN DAİRE TARAFINDAN YAPILAN İNCELEME

### 1. Ön İnceleme

Kararına itiraz edilen daire, kararını gözden geçirerek gerektiğinde kararını düzeltebilir. Diğer bir ifadeyle itirazın esası hakkında bir karar verebilir. İtirazın esasına ilişkin bir karar verilebilmesi için de ortada kabul edilebilir bir itiraz bulunmalıdır. O nedenle, ilgili daire öncelikle bir ön inceleme yapmalıdır.

Kararına itiraz edilen daire, süresinden sonra itiraz yoluna başvurulması,<sup>105</sup> kararın olağanüstü itiraz yoluna konu kararlardan olmaması halinde itirazın reddine karar verecektir. Yukarıda da belirtildiği üzere, CMK'nın 308/A maddesine göre, bölge adliye mahkemesinde görevli herhangi bir C.Savcısı tarafından itiraz yoluna başvurulması mümkündür; itiraz yoluna başvuran C.Savcısının yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle itirazın reddine karar verilemez.

Bu noktada üzerinde durulması gereken bir husus şudur: İlgili daire tarafından yapılan ön inceleme sonucunda itirazın reddine karar verildiğinde bu karara itiraz edilmesi mümkün müdür? Eğer mümkün ise itirazı hangi makam inceleyecektir?

CMK'da, C.Başsavcılığının itirazının reddi kararına karşı başvurulabilecek bir kanun yolu öngörülmemiştir. CMK'nın 276/2. maddesi kıyas yoluyla uygulanarak, itirazın reddi kararına karşı, itiraz merciinin bir karar vermesi gerektiği savunulabilir. Kanun yolu incelemesi yapacak mahkemenin gereksiz başvurularla zaman kaybetmemesi amacıyla başvurunun yapıldığı mahkemeye de ön inceleme yapma görevinin verildiği, ön inceleme görevinin

<sup>105</sup> “Sanık müdafinin istinaf isteminin süresinde olmadığı, ancak ... Ceza Dairesi tarafından sehven süresinde istinaf istemi olarak esastan incelenip sanık müdafinin istinaf isteminin esastan reddine karar verildiği, sonuç olarak istinaf başvurusunun süreden reddi yerine, İstinaf başvurusunun esastan incelenerek başvurunun esas ile ilgili bir karar verildiği anlaşılmıştır. İstinaf isteminin esastan incelenerek istinaf başvurusunun esas ile ilgili bir karar verilmiş olması, istinaf isteminin kanuni sürenin geçmesinden sonra yapılması nedeniyle süreden reddi kararına göre, sanık lehinedir. Somut olayda yanlışlığı bir değerlendirme sonucu ortaya çıkmış olsa dahi sanık lehine olan bir hüküm söz konusudur.

*Bütün bu açıklamalar ışığında, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının sanık aleyhine olduğu ve 30 günlük yasal süreden sonra yapıldığı anlaşıldığından 7188 sayılı Kanununun 30. Maddesi ile değişik CMK'nın 308/A maddesi uyarınca itirazın reddine karar vermek gerekmiştir.” (Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 20/01/2020, İtiraz No: 2019/752, Karar No: 2020/3)*

esas itibariyle kanun yolu incelemesini yapacak mahkemeye ait olduğu, o nedenle itirazın reddine ilişkin karara karşı ceza daireleri başkanlar kuruluna başvurulması gerektiği de iddia olunabilir.

Buna karşılık, itirazın reddine ilişkin karar, bir mahkeme kararı olduğundan ve mahkeme kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulması için bu konuda kanunda açık bir hüküm bulunması gerektiğinden, (CMK m.267) bölge adliye mahkemesi ceza dairelerince verilen itirazın reddi kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulamayacağı da savunulabilir.

Kanımızca burada kanun yolu başvurusunun reddine ilişkin karara karşı öngörülen başvurunun niteliği üzerinde durularak bir çözüm bulunabilir. Kanun yolu başvurusunun reddine ilişkin kararlara karşı başvurulacak yol, itiraz olmayıp kendine özgü bir hukuksal çaredir<sup>106</sup>CMK'nın 276/2. maddesinde de, istinaf başvurusunun reddi üzerine istinaf başvurusunda bulunan Cumhuriyet savcısı veya ilgililer, ret kararının kendilerine tebliğinden itibaren yedi gün içinde bölge adliye mahkemesinden bu hususta bir karar vermesini isteyebilirler, denilmekte, itirazdan söz edilmemektedir.

O nedenle, CMK'nın 267. maddesinde yer alan “ *hâkim kararları ile kanunun gösterdiği hâllerde, mahkeme kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir*” şeklindeki hüküm bu konuda kıyas yapılmasına engel değildir. Bu itibarla, istinaf başvurusunun reddine ilişkin kararlara karşı başvuruyu düzenleyen CMK'nın 276/2.maddesi hükümleri kıyas yoluyla uygulanarak ilgili daire tarafından verilen itirazın reddi kararlarına karşı ceza daireleri başkanlar kuruluna başvurulabileceğini düşünmekteyiz. Esasen, kararına itiraz edilen daire tarafından verilen itirazın reddi kararına karşı, itirazı inceleyecek olan ve aynı zamanda kendisi de bir ön inceleme yapmak zorunda olan ceza daireleri başkanlar kuruluna itiraz edilmesi en ideal çözümdür. Ceza daireleri başkanlar kurulu, itirazın reddine ilişkin kararın isabetli olduğu kanaatine ulaştığında başvurunun reddine karar verecek ve işin esasına girmeyecektir. Aksi halde ilgili ceza dairesinin vermiş olduğu itirazın reddine ilişkin kararı kaldırarak dosyayı esastan inceleyecektir<sup>107</sup>. Yapılacak başvuru ve başvuru

<sup>106</sup> Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz.KAYMAZ, Ceza Muhakemesinde İstinaf, s.126.

<sup>107</sup> Bu konuda kıyas yoluna başvurulmasının mümkün olmadığını kabulü halinde, akla gelen tek ihtimal, itirazın reddine ilişkin karar aleyhine de olağanüstü kanun yoluna başvurulmasıdır. Öncelikle olağan kanun yollarına başvurulması gerektiği ileri sürülebilirse de, olağanüstü kanun yoluna başvuru sırasında çıkan uyuşmazlığın tekrar başa dönülerek olağan kanun yoluna ilişkin hükümlere göre çözümlenmesinin isabetli ve mümkün olmadığını düşünmekteyiz.



üzerine verilecek kararın olağanüstü kanun yoluna ilişkin inceleme sırasında verilen kararlar olduğu unutulmamalıdır.

## **2. Esas Bakımından İnceleme**

### **a. İnceleme Usulü**

Kararı veren daire, itirazı istinaf başvurusunun incelenmesine benzer bir usul ile incelemelidir. Buna göre, ilgili daire öncelikle dosya üzerinde bir inceleme yapmalıdır. İtiraz konusunda karar verebilmek için davanın yeniden görülmesine ve duruşma açılmasına karar verilebilir. İstinaf başvurusu üzerine duruşma yapılması itirazın duruşmalı olarak incelenmesini gerektirmez. Aynı şey tersi için de geçerlidir. Zira yeni delil toplanması, daha önce dinlenen tanıkların beyanları arasındaki çelişkilerin giderilmesi gibi sebeplerle duruşma açılarak yeniden yargılama yapılabileceği gibi, karardaki hukuka aykırılığın dosya üzerinde inceleme ile giderilmesinin mümkün olmayıp yeni bir hüküm kurulması gereken hallerde itiraz üzerine duruşma açılarak yapılacak yargılama sonucu bir karar verilmelidir.

### **b. İncelemenin Kapsamı**

Kararına itiraz edilen daire itiraz sebepleriyle bağlı olmaksızın hükmü hem maddi mesele hem de hukuksal mesele bakımından inceleyebilir; itirazda ileri sürülmeyen bir sebebe dayalı olarak da daha önce vermiş olduğu hatalı kararı düzeltebilir.<sup>108</sup>

## **3. İnceleme Sonucu Verilebilecek Kararlar**

Kararına itiraz edilen daire, yapacağı inceleme sonucu vermiş olduğu kararın isabetli olduğu ve itirazın haklı sebeplere dayanmadığı kanaatine ulaşırsa itiraz konusunda bir karar verilmek üzere dosyayı ceza dairesi başkanlar kuruluna gönderecektir. Eğer daha önce verdiği kararın hatalı ve hukuka olduğu, ilk derece mahkemesi hükmünün bozulması gerektiği kanaatine ulaşırsa bozma kararı vermelidir. Yine hukuka aykırılığın niteliğine göre istinaf başvurusu sonucu verilebilecek kararlardan birini, örneğin, düşme veya düzelterek esastan red kararı verebilir. Karardaki hata veya hukuka aykırılık ancak yeniden yargılama yapılmak suretiyle giderilebilecek türden ise davanın yeniden görülmesine ve duruşma açılmasına karar vererek yeniden yapacağı yargılama sonucunda, yine bölge adliye mahkemesinin duruşma sonunda verebileceği kararlardan birine hükmedebilir.<sup>109</sup>

---

<sup>108</sup> Aynı yönde bkz. BALCI/ÖZTÜRK, s. 266.

<sup>109</sup> Bölge adliye mahkemesi ceza dairesi, duruşma sonunda, itirazı yerinde görmediğinde dosyayı incelenmek üzere, ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderecektir. İtirazı yerinde

Bu noktada üzerinde durulması gereken bir husus şudur: Acaba kararına itiraz edilen bölge adliye mahkemesi ceza dairesi, itiraz sebeplerinden bir kısmını yerinde görerek kararını düzeltme yoluna gidip diğer sebepleri yerinde görmez ise veya bu itiraz sebepleriyle ilgili herhangi bir karar vermez ise ne şekilde hareket edilmelidir? İlk akla gelen fikir, bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin yerinde gördüğü itiraz sebebi doğrultusunda kararını düzeltmesi, diğer sebepler bakımından ise, itiraz konusunda bir karar verilmek üzere dosyayı ceza daireleri başkanlar kuruluna göndermesidir.

Ancak, bu durumda da başka sorunlar ortaya çıkar. Gerçekten, her ne kadar, CMK'nın 308/A maddesinde, itirazın yerinde görülmesi halinde kararın düzeltileceği belirtilmekte ise de, aslında itirazın yerinde görülmesi halinde ilk kararın kaldırılması ve yerinde görülen itiraz sebebi doğrultusunda yeni bir karar verilmesi gerekir. Zira kararın hatalı görülen noktasının düzeltilmesi için kararın bozulması ve düzeltilmiş hali ile yeni bir karar verilmesi gerekir. Bu durumda ise ceza dairesi başkanlar kurulunun hangi kararı inceleyeceği sorunu ortaya çıkar. Çünkü itiraz edilen ilk karar ortadan kalkmıştır; yeni olan ikinci karara ise itiraz edilmemiştir.

İtiraz üzerine ilgili ceza dairesinin duruşma açmak suretiyle yaptığı yargılama sonucu itirazı kısmen kabul ederek yeni bir hüküm vermesi halinde, sorun daha da karmaşık hale gelecektir. Çünkü bu halde hem bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin daha önce vermiş olduğu karar hem de ilk derece mahkemesinin kararı ortadan kaldırılmış olacaktır.

Yargıtay C.Başsavcısının itirazını kısmen yerinde gören Yargıtay özel daireleri, kararın hatalı ve hukuka aykırı gördükleri kısımlarının düzeltilmesine, yerinde görülmeyen itiraz nedenleri bakımından ise itirazın reddine karar vererek dosyayı incelenmek üzere Yargıtay Ceza Genel Kuruluna göndermektedirler. Bölge adliye mahkemelerinin benzer şekilde uygulama yapmaları beklenir. Bu şekildeki uygulama, pratik olmakla beraber yukarıda açıkladığımız nedenlerle hukuka uygun değildir.

Açık hataların, bölge adliye mahkemesi ceza dairesi tarafından düzeltilerek, ceza dairesi başkanlar kurulunun gereksiz iş yükünden kurtarılması elbette ki yararlıdır. Ancak yukarıda aktarılan ve benzeri sorunların önüne geçmek bakımından, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının yalnızca ceza dairesi başkanlar kurulu tarafından incelenmesi daha yararlı olacaktır. Bu söylenenler Yargıtay C.Başsavcısının itirazı bakımından da geçerlidir.

---

gördüğünde ise, somut olayın durumuna göre, CMK'nın 223. maddesinde gösterilen kararlardan herhangi birine hükmedebilir.

## **B. CEZA DAİRELERİ BAŞKANLAR KURULU TARAFINDAN YAPILAN İNCELEME VE İNCELEME SONUCU VERİLEBİLECEK KARARLAR**

### **1. Ön İnceleme**

İtirazın esas bakımından incelenebilmesi için kabul edilebilir bir başvuru mevcut olmalıdır. Bunun tespiti için de bir ön inceleme yapılması gerekir. İtirazın yapıldığı daire tarafından ön inceleme yapılması, ceza daireleri başkanlar kurulu tarafından ön inceleme yapılmasına engel değildir. Esasen bu görev itiraz merciine aittir.

İtirazın süresinde yapılmaması veya itiraz konusu olmayacak bir karara karşı itiraz yoluna başvurulması halinde itirazın reddine karar verilmelidir. Yukarıda da belirtildiği üzere, bölge adliye mahkemesinde görevli bir C.Savcısının itiraz yoluna başvurması veya C.Başsavcısının yapılan itirazdan habersiz olması veyahut itiraza onay vermemesi itirazın geçerliliğini etkilemez. Ceza daireleri başkanlar kurulu, bu sebeple itirazın reddine karar veremez.

İtirazın reddi kararına karşı başvurulacak bir kanun yolu yoktur. Kabul edilebilir bir itiraz başvurusunun mevcut olduğunun anlaşılması halinde esas bakımından inceleme aşamasına geçilecektir.

### **2. Esas Bakımından Yapılan İnceleme: İncelemenin Usulü, Kapsamı ve Sebeple Bağlılık Sorunu**

#### **a. İncelemenin Usulü**

CMK'nın 308/A maddesinde; ceza daireleri başkanlar kurulunun inceleme usulüne ilişkin bir hüküm mevcut değildir. Bu konuda; HSK Genel Kurulunun 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı kararı ile düzenleme yapılmıştır. Söz konusu kararın 2. maddesine göre, toplantı gündemini belirleme yetkisine sahip olan başkan, dosyanın başkanlar kuruluna gelmesinden itibaren en geç iki ay içinde dosyayı gündeme alacaktır. Kararına itiraz edilen daire başkanı veya görevlendirileceği üyenin hazırladığı raporun ise en az iki gün önce üyelere dağıtılması öngörülmektedir. İtiraz edilen dosya sayısı fazla olduğunda, itiraz dosyasının iki ay içinde gündeme alınması mümkün olmayabilir. Kaldı ki bu süreye uyulmamasının bir yaptırımı da yoktur. Üyelerin yeterince hazırlanabilmeleri için inceleme raporunun en az bir hafta önce dağıtılması gerekir. İki günlük süre, inceleme raporu ve inceleme raporu içeriğine göre yapılacak araştırma ve inceleme için yeterli olmayacaktır.

HSK Genel Kurulu kararında ön inceleme konusunda bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla beraber kurul başkanının önceleme yapmak üzere dosyayı üyelerden birine vermesine bir engel bulunmamaktadır. Aksi halde toplantının başında kurul, önce kabule şayanlık ve yetki konusunda bir inceleme yapacak, kabul edilebilir bir başvuru halinde esas hakkında incelemeye geçecektir.

CMK'nın 308/A maddesinde, incelemenin duruşmalı yapılacağına dair bir hüküm yoktur. CMK'nın 308/A maddesinde, kurulun verebileceği kararlara ilişkin düzenlemeden kurulun duruşmalı inceleme yapmasının öngörülmediği sonucu çıkmaktadır. Gerçekten, CMK'nın 308/A maddesinde yalnızca, itirazın kabulü kararından söz edilmekte, kurulun yeni bir hüküm vermesine ilişkin bir hüküm maddede yer almamaktadır.

HSK Genel Kurulunun kararına göre, düzenlenen inceleme raporu, toplantı günü, kararına itiraz edilen daire başkanı tarafından kurulun bilgisine sunulacaktır. Kurulun üye tam sayısı ile toplanıp salt çoğunluk ile karar vereceği belirtilmekle beraber, görüşmelerin gizli olup olmadığı, raporu heyete sunan ceza dairesi başkanına soru sorulup sorulamayacağı veya ne şekilde sorulacağı, ilk sözün ve son sözün kime verileceği konularında HSK Genel Kurul kararında bir açıklık yoktur. Müzakerenin yönetimi ve oylama usulü konusunda CMK'nın 227 ve devamı maddelerinin kıyas yoluyla uygulanması mümkündür.

## **b. İncelemenin Kapsamı ve Sebeple Bağlılık Sorunu**

CMK'nın 308/A maddesinde, itiraz üzerine, denetim yapacak bölge adliye ceza daireleri başkanlar kurulunun ne tür bir denetim yapacağına ilişkin bir hüküm mevcut değildir. Kesinleşen hükümlere karşı başvuru istisnai bir kanun yolu olması sebebiyle itiraz kanun yolunda yalnızca hukuksal yönden inceleme yapılacağı düşünülebilir. Bilindiği üzere, bölge adliye mahkemesi, hükmü hem hukuksal mesele hem de maddi mesele açısından denetime tabi tutmakta ve gerektiğinde davanın yeniden görülmesine karar verip duruşma açmak suretiyle yaptığı yargılama sonucu hüküm vermektedir. Bölge adliye mahkemesi, bu denetimi, kanun yoluna başvuruların istinaf sebepleriyle sınırlı olmaksızın yerine getirmektedir. Bu kadar kapsamlı inceleme yapan ve gerektiğinde duruşma açmak suretiyle yeni bir hüküm kuran bölge adliye mahkemesinin kararlarına yapılan itirazın yalnızca hukuksal sebeplere dayanması ve itiraz makamının da yalnızca gösterilen sebeplerle sınırlı olarak

hukuksal bir denetim yapması düşünülemez.<sup>110</sup>Böyle bir denetim, etkin ve amaca da uygun olmaz. O nedenle, itiraz üzerine hükmün gerek maddi mesele gerekse hukuksal mesele yönünden denetlenmesi gerekir.

Sebebe bağıllık sorununa gelince, istinaf muhakemesinde sebebe bağlı olmaksızın inceleme yapıldığına göre bu inceleme sonucu verilecek karara yapılan itiraz üzerine de itirazda gösterilen sebeplerle sınırlı olmaksızın inceleme yapılması gerekir.

Bu noktada üzerinde durulması gereken ve uygulamada sorun yaratmaya aday bir husus şudur: Kararına itiraz edilen bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin itirazı kısmen kabul edip kısmen reddetme yoluna gitmesidir.<sup>111</sup>

<sup>110</sup> Bölge adliye mahkemeleri ceza daireleri başkanlar kurulunun gösterilen sebeplere bağlı olarak inceleme yapması gerektiğine dair bkz. ERDEM/ŞENTÜRK, s. 174.

Yargıtay C.Başsavcısının itirazı üzerine sebebe bağlı olarak inceleme yapılması gerektiği haklı olarak ileri sürülebilir. Zira temyiz, sebebe bağlı olduğuna ve yalnızca hükmün hukuka aykırı olması sebebine dayanabildiğine göre, temyiz mahkemesinin verdiği kararlara karşı başvurulacak itiraz üzerine incelemenin sebebe bağlı olması gerekir. (Aynı yönde bkz. KUNTER/YENİSEY/NUHOĞLU, s. 1450; TOROSLU/FEYZİOĞLU, s.440; ÖZEN, s. 923; YENİSEY/NUHOĞLU;s. s. 941; ÖZTÜRK/TEZCAN/ERDEM/SIRMA GEZER/ SAYGILAR KIRIT/ALANAKCAN/ÖZAYDIN/ERDEN TÜTÜNCÜ / ALTINOK VILLEMIN/TOK, s.752, Ancak öğretilde, Yargıtay Ceza Genel kurulunun itiraz sebepleri ile sınırlı olmaksızın inceleme yapması gerektiği de savunulmaktadır. (ÜNVER/HAKERİ, s. 876; ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, s.791;TALAS, s.173). Yargıtay Ceza Genel Kurulunun uygulaması da bu yöndedir; CGK, itirazda ileri sürülmeyen sebeplerle de bozma kararı vermektedir. (Bkz.CGK, 14.05.2020, 2019/359 E, 2020/198 K). Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulları da, ileri sürülmeyen bir sebebe dayalı olarak itirazın kabulüne karar vermektedirler. (Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 19.6.2020, İtiraz No: 2020/10, Karar No: 2020/11; Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 20.6.2020, İtiraz No: 2019/346; Karar No: 2020/17; Konya Bölge Adliye Mahkemesi, Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 4.2.2020, 2020/4 E, 2020/4 K;

<sup>111</sup> Yargıtay C.Başsavcısının itirazı üzerine Yargıtay ilgili ceza daireleri bu yönde kararlar vermektedirler.

“Dosya incelenerek gereği düşünüldü:

*Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının kısmen kabulüne;*

*1-Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının suçun sübutuna ilişkin itiraz gerekçeleri yerinde görülmediğinden REDDİNE, 02.07.2012 gün ve 6352 sayılı Kanununun 99 maddesi ile 5271 sayılı CMK'nın 308. maddesine eklenen (2) ve (3) fıkra hükümleri uyarınca itirazın değerlendirilmek üzere dosyanın Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderilmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na TEVDİİNE, 2-Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının suçun vasfına ilişkin itirazının KABULÜNE, Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 24.10.2016 tarih ve 2015/6991 Esas 2016/5173 karar sayılı onama kararının bu bakımdan KALDIRILMASINA, Sanığın, silahlı terör örgütü mensupları tarafından bedeli verilmek suretiyle istenen malzemeleri temin ederek örgüt mensuplarına teslim etmesi şeklinde gerçekleşen eyleminin silahlı terör*

Bu durumda, kabul ettiği itiraz sebebi doğrultusunda kararını düzelttikten sonra yerinde görmediği sebep veya sebepler yönünden inceleme yapmak üzere dosyayı ceza dairesi başkanlar kuruluna gönderecektir. Acaba ceza dairesi başkanlar kurulu, itiraz üzerine kararın ilgili daire tarafından düzeltilen kısmını da inceleyebilecek midir?

İtiraz üzerine ilgili daire tarafından kararın düzeltilen kısmının ceza dairesi başkanlar kurulunun incelemesine tabi olmayacağı ve başkanlar kurulunun buna ilişkin bir karar veremeyeceği ileri sürülebilir. Gerçekten, itiraz üzerine ilgili daire tarafından verilen kararın denetlenmesine imkân veren bir kanun yolu veya buna ilişkin bir hüküm mevzuatımızda yoktur. Hatta itiraz edilen kararın ilgili dairenin verdiği ilk karar olduğu, dairenin itiraz üzerine verdiği kararın itiraza konu olmadığı da iddia olunabilir.

Buna karşılık, ceza dairesi başkanlar kurulunun sebebe bağlı olmaksızın itiraz edilen kararı tüm yönleriyle inceleyebileceği, o nedenle, ceza dairesi başkanlar kurulunun, itiraz üzerine ilgili daire tarafından verilen kararı da denetleme ve hukuka aykırı gördüğünde bozma yetkisine sahip olduğu ileri sürülebilir. Mevcut durumda bu çözümü benimsemek daha uygun görünmektedir. Gerçekten, sebeple bağlı olmaksızın inceleme yapma yetkisine sahip olan ceza dairesi başkanlar kurulunun tüm hukuka aykırılıkları tespit etmesi ve bozma sebebi yapması gerekir. İtiraz mercii olan ceza dairesi başkanlar kurulunun, itiraz üzerine ilgili daire tarafından da verilse hukuka aykırı bir kararı göz ardı etmesi uygun değildir.

Bu sonuçtan kaçınmak için, kararına itiraz edilen ilgili dairenin itirazı kısmen kabul etme yerine, tüm itiraz sebeplerini yerinde görmeyerek dosyayı ceza dairesi başkanlar kuruluna göndermesi gerektiği söylenebilir de bu da itirazın mantığına ters düşer. Çünkü itiraz ile ilgili daireye hatalı olduğu ileri sürülen kararını düzeltme imkânı verilmek istenmektedir. Bu noktada akla gelen bir çözüm, itiraz sebeplerinin bağlantılı olması halinde ilgili dairenin itirazı kısmen kabul etmek yerine itirazı yerinde görmeyerek dosyayı ceza dairesi başkanlar kuruluna göndermesidir.

Kararına itiraz edilen dairenin, itirazı kabul etmesi, ancak itiraz sebeplerini karşılamayan bir karar vermesi de muhtemeldir. Bu ihtimalde,

---

*örgütüne finansman sağlamak astının olmaması nedeniyle silahlı terör örgütüne yardım etme suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında yanlış olarak yazılı şekilde hüküm kurulması, Kanuna aykırı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı bu nedenle yerinde görüldüğünden hükmün bu sebeple bozulmasına” (Yargıtay 16.CD,09.07.2018, 2018/2174 E, 2018/2421 K).*

görünürde de olsa itiraz kabul edilip yeni bir karar verildiğinden, itirazın incelenmesi için dosya ceza dairesi başkanlar kuruluna gönderilmeyecektir. Acaba bu gibi hallerde ne şekilde hareket edilmelidir? İtiraz üzerine verilen karar yeni bir karardır ve CMK'nın 286/2. maddesinde gösterilen istisnalar kapsamında değilse temyiz edilebilir. Daha önce istinaf kanun yoluna başvurup başvurmadığına bakılmaksızın CMK'nın 260. maddesinde gösterilen kişiler bu karara karşı temyiz kanun yoluna başvurabileceklerdir. Bu durumda da aslında istinaf aşamasında çözülmesi gereken bir uyuşmazlık temyiz mahkemesine taşınmış olacaktır.

En isabetli çözüm, bu gibi hallerde bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının, itiraz sebeplerinin karşılanmadığını ileri sürerek tekrar ilgili ceza dairesine başvurarak incelenmeyen itiraz sebepleri konusunda bir karar verilmesini talep etmesidir. İlgili ceza dairesinin bu talebi kabul etmesi, ancak kararında bir değişiklik yapmaması ve itirazın incelenmesi için dosyayı ceza dairesi başkanlar kuruluna göndermesi halinde bir sorun ortaya çıkmaz. Ancak, ilgili ceza dairesinin bütün itiraz sebeplerini değerlendirdiği düşüncesiyle itirazın konusunun bulunmadığı gerekçesiyle itirazın reddine karar vermesi ve bu nedenle de dosyayı ceza daireleri başkanlar kuruluna göndermemesi halinde, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı uyuşmazlığı itirazı asıl incelemekle görevli ceza dairesi başkanlar kuruluna taşıyabilmelidir. Kanımızca, bu halde, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı, ilgili ceza dairesi kararının, esasen olağanüstü itirazın yerinde görülmemesi anlamına geldiği gerekçesiyle dosyayı ceza dairesi başkanlar kuruluna göndererek itiraz konusunda bir karar verilmesini talep etmelidir.

Bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin itirazı kısmen kabul etmesi bakımından ortaya çıkan bir sorun da şudur: Bilindiği üzere, kanunumuzda kısmi kesinleşme söz konusu değildir. Kararda bir hukuka aykırılık tespit edildiğinde hukuka aykırılığın niteliğine göre kararın bozulması veya davanın yeniden görülmesine karar verilerek yapılacak yargılama sonucunda yeni bir hüküm verilmesi gerekir. Her iki halde de hüküm tamamen ortadan kalkar; hükmün bir kısmının bozulması veya bir kısmının ortadan kaldırılması söz konusu olamaz. Örneğin, hem suçun niteliğinin yanlış belirlenmesi hem de sanık hakkında haksız tahrik hükümlerinin uygulanmamasının isabetsiz olduğu gerekçesi ile bölge adliye mahkemesi ceza dairesi kararına itiraz edildiğini düşünelim. İlgili ceza dairesinin suçun nitelendirilmesine ilişkin itiraz sebebini kabul ettiğini, ancak haksız tahrik hükümlerinin uygulanması gerektiğine ilişkin itiraz sebebini ise yerinde görmediğini ve itirazın incelenmesi için

dosyayı ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderdiğini kabul edelim. Suçun nitelendirilmesine yönelik itiraz sebebinin kabulü ile itiraz doğrultusunda bir karar verilebilmesi için önceki kararın ortadan kaldırılması gerekecektir. Bu durumda da, aslında ceza dairesi başkanlar kurulunun incelemesine esas bir hüküm mevcut olmayacaktır. O nedenle, Yargıtay özel dairelerinin itirazın kısmen kabulüne karar vererek önceki kararı ortadan kaldırdıktan sonra kabul edilmeyen itiraz sebebiyle ilgili olarak itirazın incelenmesi için dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna göndermeleri şeklindeki uygulamayı isabetli bulmamaktayız. Aynı şekilde Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, aslında ortadan kalkmış olan ve hukuken var olmayan kararı denetlemesi de isabetli değildir. Bu söylenenler, bölge adliye mahkemesi ceza dairesi ve ceza daireleri başkanlar kurulunun benzer şekildeki kararları için de geçerlidir.

### 3. İnceleme Sonucu Verilebilecek kararlar

#### a. Genel Olarak

Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurullarının karar formatlarının farklı olduğu görülmektedir. Yine, bazı bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulları, itirazın kabulüne karar vermekle yetindikleri halde, diğerlerinin itirazın kabulünden sonra ilgili daire kararının kaldırılmasına karar verdiklerine tanık olunmaktadır. Örneğin, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, CMK'nın 308/A maddesinin lafzına sıkı sıkıya bağlı kalarak itirazı yerinde gördüğünde, “*itirazın kabulüne ve müteakip işlemlerin 7188 sayılı kanun ile değişik 5271 sayılı CMK'nın 308/A maddesi uyarınca dairesince yerine getirilmesine*” karar vermektedir.<sup>112</sup> İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu ve Konya Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu ise, itirazı yerinde gördüğünde, itirazın kabulüne ve itiraza konu daire kararının kaldırılmasına karar vermektedirler.<sup>113</sup> İtirazın kabulüne karar verilmekle, itiraza konu daire kararının isabetli olmadığı kabul edilmektedir; bunda bir tereddüt yoktur. Ancak, kanımızca itirazın yerinde görülmesi halinde, itirazın

<sup>112</sup> Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 12/06/2020. İtiraz No : 2020/10, Karar No : 2020/11.

<sup>113</sup> İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 10.1.2020, 2020/6 E, 2020/6 K; Konya Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 4.2.2020, 2020/2 E, 2020/2 K. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 10.1.2020, 2020/6 E, 2020/6 K sayılı kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “*Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının CMK'nın 308/A maddesi gereğince kabulü ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi ... Dairesininin ... sayılı esatan red kararının kaldırılmasına... dosyanın kurulumuzun kararı doğrultusunda işlem yapılmak üzere dairesine tevdiine...*”



kabulü ile birlikte, daire kararının kaldırılmasına da karar verilmelidir. Henüz bir yılını doldurmayan kurulların ileride bu farklılıkları en aza indireceğini düşünmekteyiz.

İtirazın kabulü halinde ilk derece mahkemesi hükmünün kaldırılmasının gerekli olup olmadığı hususunda ise farklı görüşler ileri sürülebilir. Bu konuya aşağıda değinilecektir.

### **b. İtirazın Reddi Kararı**

Sanık aleyhine itirazın otuz günlük süreden sonra yapılması, itiraza konu olmayacak bir karara itiraz edilmesi halinde kabule şayan olmayan itirazın reddine karar verilmelidir. Daha önce belirtildiği üzere, bölge adliye mahkemesinde görevli herhangi bir C.Savcısının yapacağı itiraz geçerli olacaktır, başsavcının bilgisi dâhilinde yapılmadığı gerekçesiyle itirazın reddine karar verilemez.

### **c. İtirazın Esastan Reddi Kararı**

İtirazın yerinde görülmemesi halinde itirazın esastan reddine karar verilmelidir. Bazı bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu kararlarında, itiraz kabule şayan görülerek esastan inceleme yapıldığı halde, itirazın yerinde görülmemesi nedeniyle itirazın reddine karar verildiği görülmektedir.<sup>114</sup> Yukarıda da belirtildiği üzere itirazın reddi kararı kabul edilebilir bir başvuru bulunmaması halinde verilmesi gereken bir karardır.

İtirazın esastan reddine ilişkin karara karşı başvurulabilecek bir kanun yolu mevcut değildir. CMK'nın 308/A maddesinde de itirazın kabulü ve reddine ilişkin kararların kesin olduğu belirtilmektedir. Bu karar üzerine ilgili bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin de yapacağı herhangi bir işlem yoktur. Kararın, bölge adliye mahkemesi aracılığıyla ilk derece mahkemesine gönderilmesi gerekir.

### **d. Hukuka Aykırılığın Düzeltilecek İtirazın Esastan Reddi Kararı**

Her ne kadar CMK'nın 308/A maddesinin lafzı, ceza dairesi başkanlar kurulunun yalnızca itirazın kabulü ve reddi kararı verebileceği şeklinde ise de, karardaki hukuka aykırılığın yeniden bir yargılama yapılmaksızın düzeltilmesi

---

<sup>114</sup> Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, İtiraz No:2019/844, Karar No: 2020/2; Adana Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 10/07/2020, 2020/16 K. Konya Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 4.2.2020, 2020/3 E, 2020/3 K.

mümkün ise söz konusu hata veya hukuka aykırılığın düzeltilerek itirazın esastan reddine karar verilmesi mümkündür.<sup>115</sup>

CMK'nın 280/1-a maddesine göre, CMK'nın 303. maddesinin 1. fıkrasının (a), (c), (d), (e), (f), (g) ve (h) bentlerinde yer alan ihlaller ile CMK'nın 280/1. maddesinin (b) (c) ve (d) bentlerinde gösterilen hukuka aykırılık hallerinde, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu, hukuka aykırılığı düzelterek itirazın esastan reddine karar vermelidir. Bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin verme yetkisine sahip olduğu bu kararı, itiraz mercii olan bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulunun verebileceğinde kuşku duyulmamalıdır.

### **e. İtirazın Kabulü Kararı**

#### **aa. Genel Olarak**

CMK'nın 308/A maddesinde, “*kurulun itirazın kabulüne ilişkin kararları, gereği için dairesine gönderilir*” denilmektedir. Görüldüğü üzere, CMK'nın 308/A maddesine göre itirazın yerinde görülmesi halinde “*itirazın kabulüne*” karar verilecektir. Kuşkusuz ki, bu karar, bölge adliye mahkemesi ceza dairesi kararının isabetli olmadığı anlamına gelmektedir.<sup>116</sup>

CMK'nın 308 ve 308/A maddelerinde, itirazın kabulü halinde, ilgili daire kararının kaldırılması gerektiğine ilişkin bir hüküm yoktur. Bununla birlikte, itiraz üzerine verilen kararın gereğinin yerine getirilebilmesi ve bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin yeni bir karar verebilmesi için önceki kararının mevcut olmaması, kaldırılmış olması gerekir. İtirazın kabulü ile ilk derece mahkemesinin kararının bozulması gereken hallerde de, ilgili daire kararı kaldırılmalı, daha sonra ilk derece mahkemesi hükmünün bozulmasına karar verilmelidir. Nitekim CMK'nın 308 ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununda, itirazı yerinde gören Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, itirazı yerinde görmesi halinde Yargıtay özel daire kararını ortadan kaldıracığına ilişkin bir hüküm yer almamasına rağmen, Yargıtay Ceza Genel Kurulu; itirazın kabulü ile birlikte Yargıtay özel daire kararının kaldırılmasına ve Yargıtay özel

<sup>115</sup> ERDEM/ŞENTÜRK, s. 176.

<sup>116</sup> Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14. Ceza Dairesi, haklı olarak itirazın kabulüne ilişkin kararın niteliği itibariyle bölge adliye mahkemesi ceza dairesi kararının ortadan kaldırılması niteliğinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14.CD, 6.2.2020, 2020/228 E, 2020/303 K.

dairesinin incelemiş olduğu kararın bozulmasına karar vermektedir.<sup>117</sup> Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulları da CMK'nın 308/A maddesinde açıkça yer almasa da, itirazın kabulüyle birlikte itiraza konu kararın kaldırılmasına karar vermelidir.

Eğer hukuka aykırılık aykırılık, bölge adliye mahkemesinin bozma kararı verebileceği türden ise, yani, CMK'nın 289. maddesinin (h) ve (g) bendi hariç bu maddede gösterilen sebepler ile CMK'nın 280/1-f maddesinde gösterilen sebepler mevcut ise, Kurul, itiraz üzerine bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin esastan red kararını kaldırmalı ve ilk derece mahkemesi hükmünü bozmalıdır.<sup>118</sup>

Yargıtay C.Başsavcılığı, Yargıtay Özel Dairelerinin bozma kararlarına karşı da itiraz yoluna başvurmakta ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu tür itirazları yerinde gördüğünde özel daire kararını kaldırmaktadır. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere<sup>119</sup> bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin

<sup>117</sup> CGK, 28.05.2020, 2018/7-163 E, 2020/235 K.

<sup>118</sup> İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu'nun kararına konu olan bir olayda önodemeye tabi bir suç nedeniyle önodeme hükümleri uygulanmaksızın dava açılmış ve yargılamaya devamlı sanığın mahkûmiyetine karar verilmiştir. İstinaf üzerine dosyayı inceleyen İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Ceza Dairesi istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermiş, CMK'nın 308/A maddesi uyarınca yapılan itirazı da yerinde görmüştür. Dosyayı inceleyen İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, itirazın kabulü ile ilgili daire kararının kaldırılmasına karar vermiştir. (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 10.1.2020, 2020/6 E, 2020/6 K). Oysa 7188 sayılı Kanunla CMK'nın 280/1 maddesine ilave edilen (f) bendine göre, “*soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmediğinin veya önodeme ve uzlaştırma usulünün uygulanmadığının*” anlaşılması halinde kararın bozulması gerekmektedir. Nitekim dosyanın gönderildiği ilgili ceza dairesi, ilk derece mahkemesinin hükmünün bozulmasına karar vererek yeniden hüküm kurulması için dosyayı ilk derece mahkemesine göndermiştir. (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Ceza Dairesi, 23.1.2020, 2019/311 E, 2019/314 K). Bu arada belirtelim ki, itirazın kabulü üzerine dosyanın gönderildiği İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Ceza Dairesi, dosyayı yeni bir esasa kayıt etmemiş, eski esas üzerinden, daha önce yapılan istinaf başvurusunu değerlendirerek ek bir karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: “*Başkanlar Kurulu tarafından yapılan inceleme sonucunda kurulum 10.1.2020 tarih, 2020/6 Esas ve 2020/6 karar sayılı kararı ile Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı kabul edilerek Dairemizin yukarıda esas ve karar numarası belirtilen kararı bahse konu kararda belirtilen gerekçelerle kaldırılmıştır. Başkanlar Kurulu kararı doğrultusunda tüm dosya kapsamı yeniden incelendiğinde; sanık hakkında 6136 sayılı yasanın 13/4 maddesi gereğince ceza verilerek hüküm tesis edildiği anlaşılmış olup, 6136 sayılı yasanın 13/4 maddesi nde tanımlanılan suçun TCK 75. Maddesi kapsamında kalan ön ödemelik suçlardan olduğu, mahkemece hataya düşülerek sanığa ön ödeme önerisinde bulunulmadığı anlaşıldığından sanık müdafisinin istinaf talebinin kabulü ile hükmün CMK'nın 280/1-e ve 280/1-f maddeleri gereğince bozulmasına.. kesin olarak karar verildi.”*

<sup>119</sup> Bu konuda yukarıda “İtirazın Konusu” başlığı altında yapılan açıklamalara bakınız.

bozma kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulması mümkün değildir ve dolayısıyla ceza dairesi başkanlar kurulunun benzer bir karar vermesi söz konusu değildir.

### **bb. İtirazın Kabulü Kararı Üzerine Yeniden Yapılacak Yargılama**

İtirazın kabulü kararından sonra ne şekilde hareket edilmesi gerektiği konusunda değişik görüşler ileri sürülebilir. Bu konuda ileri sürülebilecek bir görüş şudur: Denetim makamlarının kanun yolu incelemesi sonucu inceledikleri kararları bozmaları halinde, ne şekilde hareket edileceği CMK'nın 304 ve 307. maddelerinde gösterilmiştir. CMK'da buna ilişkin başkaca herhangi bir hüküm mevcut değildir. İtirazın kabulü veya itirazın kabulüyle birlikte ilgili daire kararının kaldırılmasına karar verilmesi de, istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin kararı ile ilk derece mahkemesi hükmünün isabetsiz ve hukuka aykırı olduğu anlamına gelmektedir. Bu durum ise, bölge adliye mahkemesinin esastan red kararının ortadan kaldırılmasını ve ilk derece mahkemesi hükmünün bozulması sonucunu doğurur ve yeniden bir yargılama yapılmasını gerektirir. O nedenle, kararı isabetsiz görülen dairesinin dosyayı yeni bir esasa kayıt ederek duruşma açmak suretiyle uyuşmazlık konusunda bir karar vermesi gerekir.

Ancak, yukarıda da belirtildiği üzere, kanımızca, CMK'nın 308/A maddesi uyarınca itiraz üzerine yapılan yargılama, istinaf yargılaması niteliğindedir. Hukuka aykırılık, bölge adliye mahkemesinin bozma kararı verebileceği türden ise, yani, CMK'nın 289. maddesinin (h) ve (g) bendi hariç bu maddede gösterilen sebepler ile CMK'nın 280/1-f maddesinde gösterilen sebepler mevcut ise, Kurul, itiraz üzerine bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin esastan red kararını kaldırmalı ve ilk derece mahkemesi hükmünü bozmalıdır. Bu durumda, CMK'nın 304 ve 307. maddesi hükümlerine göre yeniden yargılama yapılması için dosya ilk derece mahkemesine gönderilmelidir. Bu halde, bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin bozma üzerine yargılama yapması gerektiği ileri sürülebilirse de, özellikle, ilk derece mahkemesinin usulüne uygun oluşmadığı veya görevsiz olması halinde, sanık aslında ilk mahkemesinde yargılanma ve sonucunda verilecek hükmü istinaf etme hakkından yoksun olacaktır.

Kararda, CMK'nın 289. maddesinin (h) ve (g) bendi hariç, bu maddede gösterilen sebepler ile CMK'nın 280/1-f maddesinde gösterilenler dışında bir hukuka aykırılık varsa, Kurul, itirazın kabulü ile bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin kararının kaldırılmasına karar vermelidir. Kanımızca, açıkça ilgili

daire kararının kaldırılmasına karar verilmese bile, itirazın kabulü kararı bu sonucu doğurur. İtirazın kabulü veya itirazın kabulü ile ilgili daire kararının ortadan kaldırılması üzerine dosyanın gönderildiği bölge adliye mahkemesi ceza dairesi, uyuşmazlığın niteliğine göre, dosya üzerinde veya duruşma yapmak suretiyle bir karar vermelidir.<sup>120</sup>

Görüldüğü üzere, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazının kabulü üzerine yapılacak yargılama ile temyiz veya Yargıtay C.Başsavcısının itirazının kabulü üzerine yapılan yargılama farklılık arz etmektedir. Bu farklılık, istinaf ve temyiz kanununun yolunun niteliğinden kaynaklanmaktadır. Bilindiği üzere, Yargıtay bir bozma mahkemesidir, Yargıtay Ceza Genel Kurulu da itirazı yerinde gördüğünde, Yargıtay ceza dairesinin kararını ortadan kaldırmakta ve ilk derece mahkemesi hükmünün bozulmasına karar vermektedir. Yargıtay ceza dairesinin, bozmadan sonra yeni bir yargılama yaparak hüküm verme görevi ve yetkisi bulunmamaktadır. Oysa bölge adliye mahkemesi ceza dairesi, CMK'nın 289. maddesinin (h) ve (g) bendi hariç bu maddede gösterilen sebepler ile CMK'nın 280/1-f maddesinde gösterilen sebepler dışında bozma kararı veremez. Hukuka aykırılık veya hatanın dosya üzerinden inceleme ile düzeltilmesinin mümkün olmaması halinde bölge adliye mahkemesi ceza dairesi duruşma açıp yargılama yapmak suretiyle yeni bir hüküm vermek zorundadır. İşte bu farklılık nedeniyledir ki, her iki kanun yolundaki itirazın kabulünden sonra yapılacak yargılama farklı olacaktır.

Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin, çoğunlukla, itirazın kabulü kararı ile yalnızca bölge adliye mahkemesi kararının kaldırıldığı düşüncesinden hareket ettikleri görülmektedir. Örneğin, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 16. Ceza Dairesi kararına yapılan itirazın Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu tarafından haklı bulunarak itirazın kabulüne karar verilmesinden sonra, ilgili daire bozma kararı vererek yeniden hükmün kurulmak üzere dosyayı ilk derece mahkemesine göndermiştir.<sup>121</sup> Böylece itirazın kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının bozulmadığı kabul edilmiştir; aksi halde tekrar bozma kararı verilmesine gerek duyulmazdı.

---

<sup>120</sup> Eğer karardaki hukuka aykırılığın yeniden yargılama yapılmaksızın düzeltilmesi mümkün ise, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu söz konusu hukuka aykırılığı düzelterek itirazın esastan reddine karar verme imkânına sahiptir. Yeniden yargılama yapılmaksızın karardaki hataların düzeltilmesi imkanı olan hallerde zaten ceza daireleri başkanlar kurulu bu kararları vermesi gerektiğinden, itirazın kabulüne ilişkin kararlar kararlardan sonra dosyanın gönderildiği bölge adliye mahkemesinin duruşma açarak yapacağı yargılama sonucunda bir hüküm kurması beklenir.

<sup>121</sup> Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 16. Ceza Dairesi, 6.2.2020, 2020/428 E, 2020/298 K.

Bazı bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin hukuka aykırılığın niteliğini dikkate alarak itirazın kabulü kararından sonra duruşma açılmasına karar verdikleri görülmektedir.<sup>122</sup> Dosya üzerinde yapılacak inceleme sonucu verilebilecek bazı kararlar bakımından da duruşma açıldığına tanık olunmaktadır. Örneğin, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 13. Ceza Dairesi, CMK'nın 308/A maddesine göre yapılan itirazın kabulü kararı üzerine dosya üzerinde de verilebilecek lehe hükmün sırayetine ilişkin hükümlerin uygulanması bakımından davanın yeniden görülmesine ve duruşma açılmasına karar vermiştir.<sup>123</sup>

#### f. Düşme Kararı

Ceza muhakemesi şartları, kanun yolu muhakemesinin de yapılmasına engel olan şartlardır; bir ceza muhakemesi şartının gerçekleşmediği anlaşıldığında, kanun yolu muhakemesinde ve bu arada itirazın incelenmesi aşamasında da düşme kararı verilmelidir.<sup>124</sup> Bu, aynı zamanda, davaların mümkün olan en kısa zamanda ve en az giderle sonuçlandırılmasını öngören Anayasanın 141/son maddesi hükmünün ve usul ekonomisinin bir gereğidir.

Ancak bazı bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulları, bir düşme nedeni tespit ettikleri halde, CMK'nın 308/A maddesinin lafzına sıkı sıkıya bağlı kalarak itirazın kabulüne veya itirazın kabulüyle ilgili daire kararının kaldırılmasına karar vermekle yetinmektedirler.<sup>125</sup>

<sup>122</sup> Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 9. Ceza Dairesi, 3.9.2020, 2020/1734 E.

<sup>123</sup> Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 13. Ceza Dairesi, 6.7.2020, 2020/838 E.

<sup>124</sup> Aynı yönde bkz. ERDEM/ŞENTÜRK, s. 176. Yargıtay C.Başsavcısının itirazı üzerine Yargıtay Ceza Genel Kurulunun verebileceği kararlar konusunda CMK'nın 308 maddesinde bir hüküm mevcut değildir; ancak Yargıtay Ceza Genel Kurulu, itirazın reddine, kararın bozulmasına karar verdiği gibi, koşulları mevcut ise düzelterek esastan red ve düşme kararları da vermektedir.

<sup>125</sup> Konya Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulunun kararına konu olan bir olayda, bölge adliye mahkemesi ceza dairesi, kullanmak için uyuşturucu madde bulundurmak suçundan sanığa TCK'nın 191. maddesi uyarınca verilen mahkumiyet hükmüne yönelik istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermiştir. Konya Bölge Adliye Mahkemesi C.Başsavcılığı tarafından, dava zaman aşımını dolduğundan düşme kararı verilmesi gerektiği gerekçesiyle CMK'nın 308/A maddesine göre itiraz yoluna başvurulmuştur. İtirazı yerinde görmeyen daire, itirazın görüşülmesi için dosyayı bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kuruluna göndermiştir. Kurul, dava zaman aşımının gerçekleştiği sonucuna ulaşmasına rağmen, kendisi düşme kararı vermemiş, itirazın kabulü ile bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin kararının kaldırılmasına ve CMK'nın 308/A maddesi uyarınca işlem yapılmak üzere dosyanın ilgili daireye gönderilmesine karar vermiştir. (Konya Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, 4.2.2020, 2020/2 E, 2020/2 K.)

## 4. İnceleme Sonucu Verilebilecek Kararların Etkileri

### a. Genel Olarak

Ceza daireleri başkanlar kurulunun kararları kesindir. Bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin bu kararlara direnme hakkı yoktur. Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı, sanık lehine sonuç doğurabileceği gibi aleyhine de sonuç doğurabilir.<sup>126</sup> Kuşkusuz ki sanık lehine yapılan başvuruda suçun niteliği yönünden bozma kararı verildiğinde, aleyhte değiştirme yasağı gözetilecektir.

İtiraz üzerine verilen bozma kararı veya lehe hükmün hakkındaki hüküm itiraza konu edilmeyen sanıklara sirayet edip etmeyeceği ve itirazın bireysel başvuru yoluna başvuru süresi bakımından dikkate alınıp alınmayacağı hususlarının tespiti büyük öneme sahip olup aşağıda bu konulara değinilecektir.

### b. Yayılma Etkisi

Yargıtay C.Başsavcılığının itirazının yayılma etkisinin bulunup bulunmadığı, diğer bir ifadeyle itiraz üzerine verilecek lehe kararın hakkındaki hüküm itiraza konu edilmeyen diğer sanık veya sanıklar bakımından da uygulanıp uygulanamayacağı konusunda değişik görüşler ileri sürülmüştür.<sup>127</sup> Bu konuda ileri sürülen görüşler, benzer nitelikteki bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından da geçerlidir.

Bilindiği üzere, kanun yoluna başvurmak bir dava açmak demektir. Denetim muhakemesi yapan mercii de kural olarak, yalnızca aleyhine kanun yolu davası açılan kişi ve kararlar sınırlı olarak inceleme yapar; vereceği karar da yalnızca kanun yolu davası açan kişi ve karar bakımından sonuç doğurur. Ancak kanun koyucu, aynı suçtan cezalandırılan sanıklar hakkında birbiriyle çelişen sonuçların doğmasının önlenmesi ve adalet düşüncesiyle, olağan kanun yolları bakımından özel bir hüküm sevk etmek suretiyle kanun yolu incelemesi sonucu verilen lehe kararın yayılma etkisini, yani kanun yoluna başvurmayan sanıklar bakımından da uygulanmasını kabul edebilir. Nitekim

---

<sup>126</sup> Yargıtay C.Başsavcısının itirazının sanık aleyhine sonuç doğurmaması gerektiği şeklinde görüşler ileri sürülmüştür. (TOSUN, Temyiz Kararlarına Karşı Kanunyolları, s.191) Yenisey/ Nuhoğlu da Yargıtay C.Başsavcısının itirazına yalnızca sanık lehine başvurulabileceği görüşündedirler. (YENİSEY/NUHOĞLU,s. 941)Temyiz kanun yolunun aksine istinafta içtihat birliği sağlama amacı bulunmayıp, somut olayda adil bir karar verilmesi amaçlandığından, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı itirazının sanık aleyhine de sonuç doğurması mümkündür.

<sup>127</sup> Bkz. ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, s. 790; ARSLAN, s.144;

CMK'nın 306. maddesinde temyiz kanun yolu bakımından lehe kararın yayılma etkisi açıkça düzenlenmiştir. CMK'nın ilk halinde istinaf kanun yolu bakımından benzer bir hüküm öngörülmemiştir. Fakat uygulamada bu konuda yaşanan tereddüt ve farklı uygulamalara son vermek amacıyla 5.8.2017 tarihinde yürürlüğe giren 7035 sayılı kanunla CMK'nın 280. maddesinde yapılan değişiklikle istinaf kanun yolu bakımından da lehe hükmün yayılma etkisi kabul edilmiştir.

Dikkat edilmelidir ki, lehe kararın yayılma etkisi, kanun yollarına ilişkin genel hükümler bölümünde değil, istinaf ve temyiz kanun yolları bakımından ayrı ayrı düzenlenmiştir. İstisnai bir kanun yolu olan bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından benzer bir düzenleme yapılmadığına göre, yine istisnai bir düzenleme olan yayılma etkisi C.Başsavcılığının itirazı bakımından uygulanamayacaktır. Hukuksal durumları aynı olan kişiler bakımından farklı cezaların uygulanmasına neden olacağından bu sonuç eleştirilebilir; ancak lehe kararın haklarında olağanüstü itiraz kanun yolu davası açılmayan sanıklar bakımından da uygulanması isteniyorsa, bunun tek çözümü, kanunda bu konuda açık bir düzenleme yapılmasıdır.

Kıyas yoluna başvurularak, yayılma etkisinin itiraz kanun yolu bakımından da uygulanabileceği düşünülebilir. Ancak, yukarıda da belirtildiği üzere kural; hakkında dava açılan kişi ve kararla sınırlı inceleme yapılıp karar verilmesi; verilen kararın da hakkında dava açılan kişi ve kararla sınırlı sonuç doğurmasıdır. Yayılma etkisi ise istisnadır. Ceza muhakemesinde kıyas serbest ise de istisnai hükümlerde kıyas yapılamaz.<sup>128</sup> Bununla birlikte, öğretide, itiraz üzerine verilen lehe karardan haklarında olağanüstü kanun yolu davası açılmayan diğer sanıkların da yararlanacağı yönünde görüşler de ileri sürülmüştür.<sup>129</sup>

İstinaf aşamasında sanık lehine karar verilmesi ve söz konusu kararın hükmü istinaf etmeyen sanık veya sanıklara da sirayetine karar verilmesi gerektiği halde, bu yönde karar verilmemesi nedeniyle bölge adliye mahkemesi

<sup>128</sup> ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ, s. 790; ARSLAN, s.144.

<sup>129</sup> Tosun, sanık lehine yorum kuralı uyarınca olağanüstü kanun yoluna başvuru sonucu verilen kararın diğer sanıklara da sirayet edeceği görüşündedir. (TOSUN, Kanunyollarının Çeşitleri, s.12) Öztürk ve diğerleri ise, olağanüstü kanun yoluna başvurma yetkisinin yalnızca Yargıtay C.Başsavcısına ait olduğundan, kendilerini ilgilendirdiği ölçüde diğer sanıkların da bu karardan yararlanacağını belirtmektedirler. (ÖZTÜRK/TEZCAN/ERDEM/SIRMA GEZER/SAYGILAR KIRIT /ALAN AKCAN/ÖZAYDIN/ERDEN TÜTÜNCÜ /ALTINOK VILLEMIN/TOK, s. 753).



ceza dairesi kararının hukuka aykırı olduğunun itiraz aşamasında anlaşılması halinde, ceza daireleri başkanlar kurulu, bu sebeple hükmü bozmalı ve bozma kararının hükmü istinaf etmeyen sanıklara da sirayetine karar vermelidir.<sup>130</sup> Dikkat edilirse; bu ihtimalde, aslında istinaf aşamasında hükmü istinaf etmeyen sanıklar lehine sirayet hükümlerinin uygulanma koşulları mevcuttur. Buna karşılık, itiraz aşamasında veya itiraz sonrası yapılan yargılama aşamasında ortaya çıkan lehe durumdan haklarındaki karar itiraza konu edilmeyen kişilerin yararlanması mümkün değildir.

### c. Aleyhte Değiştirme Yasağı

CMK'nın 283. maddesinde istinaf kanun yolunda aleyhte değiştirme yasağı kabul edilmiş olup, bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından kanunda bu yönde bir hüküm öngörülmemiştir. Temyiz kanun yolu bakımından da aleyhte değiştirme yasağı öngörüldüğü halde (CMK m.307/5), Yargıtay C.Başsavcılığının itirazı bakımından buna ilişkin bir hüküm CMK'nın 308. maddesinde yer almamaktadır. Bu konuda kıyas yoluna başvurulmasının mümkün olmadığı belirtilerek Yargıtay C.Başsavcılığının itirazı bakımından aleyhte değiştirme yasağının uygulanamayacağı belirtilmiştir.<sup>131</sup> Bir görüşe göre de, sanık lehine temyiz edilen hükümle ilgili olarak sanık aleyhine itiraz yoluna gidilemeyeceğinden aleyhte değiştirme yasağı gündeme gelmez.<sup>132</sup>

Bilindiği üzere aleyhte değiştirme yasağı, sanığın kanun yolu başvurusu üzerine aleyhine bir sonuç doğacağı endişesi duymadan kanun yoluna başvurularını temin etmektir.<sup>133</sup> İtiraz kanun yoluna ise yalnızca

<sup>130</sup> Ceza Genel Kurulu 23.11.2004, 2004/8-130 E, 2004/206 K; Ceza Genel Kurulu, 21.9.2004, 2004/5-118 E, 2004/168 K. Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararına konu olan bir olayda, ilk derece mahkemesi sanıkların hırsızlık suçundan mahkûmiyetlerine karar verilmiştir. Bazı sanıkların temyizi üzerine hüküm eksik soruşturma ve nitelemede hataya düştüğü gerekçesiyle Yargıtay özel dairesi tarafından bozulmuştur. C.Başsavcısının itirazı üzerine, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, suça ilişkin zamanaşımının ilk derece mahkemesinin hüküm kurduğu tarihte dolduğu gerekçesiyle kararı bozmuş ve temyiz kanun yoluna başvuran sanıklar hakkındaki davanın zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar vermiştir. CGK, bozmanın temyiz kanun yoluna başvurmayan sanığa da sirayetine karar vererek bu sanık hakkındaki hükmün de bozulmasına ve hakkındaki davanın da düşmesine hükmetmiştir. (CGK, 27.09.2011, 2011/2-180 E, 2011/189 K)

<sup>131</sup> **ÖZTÜRK/TEZCAN/ERDEM/SIRMA GEZER/SAYGILAR KIRIT /ALANAKCAN/ ÖZAYDIN/ERDEN TÜTÜNCÜ /ALTINOK VILLEMIN/TOK, s. 753;**

<sup>132</sup> **SOYASLAN, s. 617.**

<sup>133</sup> Aleyhte değiştirme yasağı konusunda geniş bilgi için bkz. KAYMAZ, Seydi, "Aleyhte Değiştirme Yasağı (Reformatio in Peius)", **Prof.Dr. Nur Centel Armağanı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı,C.19,Sa.2,**

C.Başsavcılığı, hukuk kurallarının doğru bir şekilde uygulanması ve adil bir karar verilmesi için, kamu adına ve kamu yararına başvurmaktadır. Dolayısıyla, aleyhte değiştirme yasağının kabulünü gerektiren sebepler bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından mevcut değildir.<sup>134</sup> Bununla birlikte, yalnızca sanık lehine istinaf kanun yoluna başvurulmuş ise itiraz üzerine suçun niteliği değişse bile aleyhte değiştirme yasağı uyarınca sanığın cezası ağırlaştırılmaz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da, olağanüstü itiraz üzerine verdiği kararlarda aleyhte değiştirme yasağını kabul etmektedir.<sup>135</sup>

Bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı bakımından aleyhte değiştirme yasağını çeşitli ihtimallere göre ele almaya ve bu yasağın ne tür sonuçlar doğurduğunu tespit etmeye çalışalım. Hüküm, yalnızca sanık lehine istinaf edilmiş ise, bölge adliye mahkemesi suçun niteliğini değiştirse bile aleyhte değiştirme yasağı (CMK m.283) uyarınca sanığa daha fazla bir

---

İstanbul 2013; ERSOY, Uğur, Aleyhe Değiştirme (Reformatio in Peius) Yasağı, Ankara 2018; ÇINAR; Ali Rıza, Aleyhe Değiştirme Yasağı Kuralı, **Prof.Dr. Nur Centel Armağanı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Özel Sayı,C.19,Sa.2, İstanbul 2013; ÖZBEK, Veli Özer/ TEPE, Serkan, Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleyhe Değiştirme (Reformatio in Peius) Yasağına İlişkin Genel Değerlendirmeler”, DEÜHFD, C.16, Özel sayı, Prof.Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, İzmir 2015.

<sup>134</sup> Erdem/Şentürk, sanık lehine istinaf kanun yoluna başvurulması halinde, bölge adliye mahkemesi C.Bassavcılığının itiraz yoluna gidemeyeceğini savunmaktadırlar. ERDEM/ŞENTÜRK, s. 175.

<sup>135</sup> “Sanığın elinde bıçak olduğu halde, kimliği tespit edilemeyen mağdureyle bir süre boğuşup, devamında vurmak suretiyle onu yere düşürerek çantasını alıp kaçtığı sırada, mağdurenin bağırması üzerine sanığı takibe alan ve 25-30 metre mesafede ona bisikletiyle çarparak yere düşüren mağdur C.T. ile kendisini takip eden diğer mağdurlara bıçak doğrultup onları, “yaklaşmayın sizi vururum” diyerek tehdit ettiği ve çantayı orada bırakarak kaçtığı somut olayda, sanığın eylemlerinin, mağdurenin çantasını almak için ona yönelik cebir kullanıp bıçak göstermesi ve çantayı aldıktan sonra kendisini derhal takibe başlayan ve bu takibi kesintisiz olarak sürdüren mağdurların onu yakalayacağı sırada onlara bıçak doğrultup tehdit etmesi nedeniyle bütün halinde yalnızca yağma suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir. Bu itibarla, Özel Daire bozma kararında bir isabetsizlik bulunmadığından, yerel mahkeme direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir.

#### SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- Antalya 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 18.06.2010 gün ve 263-218 sayılı direnme hükmünün, sanığın eyleminin bütün halinde yalnızca yağma suçunu oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizliğinden BOZULMASINA,

2- Hükümler yalnızca sanık müdafii tarafından temyiz edildiğinden, 1412 sayılı CMUK'nun, 5320 sayılı Kanununun 8. maddesi uyarınca halen yürürlükte bulunana 326/son maddesi gereğince hırsızlık ve tehdit suçlarından verilen toplam ceza miktarı yönünden sanığın kazanılmış hakkının korunmasına” (CGK,29.4.2014,2012/1485 E, 2014/221 K).

ceza tayin edemeyecektir. Gerek istinaf başvurusunun esastan reddi kararına gerekse bölge adliye mahkemesinin kurduğu ve aleyhte değiştirme yasağını dikkate aldığı karara karşı sanık aleyhine itiraz yoluna başvurulduğunda, ceza daireleri başkanlar kurulu, sanığın eyleminin bölge adliye mahkemesinin niteliğini belirlediği suçtan daha ağır bir suç oluşturduğu kanaatiyle bölge adliye mahkemesinin kararını kaldırsa bile yeniden yapılan yargılama sonucu bölge adliye mahkemesinin tayin ettiği cezadan daha ağır bir ceza veremez. Örneğin, ilk derece mahkemesinin fiili TCK'nın 86/2 ve 86/3. maddesine temas eden kasten yaralama suçunu oluşturduğunu ve sanığa 6 ay hapis cezası verildiğini, bu hükme karşı yalnızca sanık lehine istinaf kanun yoluna başvurulduğunu ve bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin, eylemin TCK'nın 86/1, 86/3, 87/1-c maddesindeki suçu oluşturduğunu kabul ederek bu suçtan 5 yıl hapis cezası tayin ettiğini, ancak aleyhte değiştirme yasağı uyarınca sanığa sonuç olarak 6 ay hapis cezası verildiğini düşünelim. Bu karara karşı bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının eylemin öldürmeye teşebbüs oluşturduğu gerekçesiyle itirazı üzerine inceleme yapan ceza daireleri başkanlar kurulunun da eylemin aslında kasten öldürmeye teşebbüs suçunu oluşturduğu gerekçesiyle itirazı kabul ettiğini varsayalım. İşte itirazın kabulü kararı üzerine yapılan yargılamada kasten öldürme suçundan sanık hakkında hüküm kurulsa bile aleyhte değiştirme yasağı uyarınca sanığın cezası 6 ay hapse indirilecektir. Dolayısıyla aleyhte değiştirme yasağı etkisini bölge adliye mahkemesinin itirazı bakımından da gösterir. Aksi bir uygulama, aleyhte değiştirme yasağını anlamsız hale getirir.

Bu örnekte ilk derece mahkemesi kararı hem lehe hem de aleyhe istinaf edilmiş olsaydı, bölge adliye mahkemesi sanığı TCK'nın 86/1, 86/3, 87/1-c maddesi uyarınca 5 yıl hapis cezası ile cezalandıracaktı. İşte bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının sanık lehine itiraz yoluna başvurması üzerine, ceza daireleri başkanlar kurulu fiilin kasten öldürmeye teşebbüs suçunu oluşturduğu gerekçesiyle itirazın kabulüne karar verip, yeniden yapılan yargılama sonucu kasten öldürmeye teşebbüs suçundan hüküm kursa bile, aleyhte değiştirme yasağı uyarınca sanığa 5 yıldan fazla hapis cezası tayin edilemeyecektir.

#### **d. Zamanaşımı Bakımından Etkisi**

Öğretide savunulan ve uygulamada da destekçileri bulunan bir görüşe göre, itiraz halinde hüküm kesinleşmez,<sup>136</sup> dolayısıyla dava zanaşımı

---

<sup>136</sup> 1956 yılında verilen 1956/6 E, 1956/4 K sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da, Yargıtay

işlemeye başlar. Bu görüş sahiplerine göre, kararın kesinleştiğinin kabul edilmesi halinde ceza zamanaşımının başlaması gerekir; ancak itiraz kanun yoluna başvurulmakla hükmün infazı mümkün olmadığından, itirazın reddine kadar haksız bir şekilde hükümlü lehine zamanaşımı işlemiş olacaktır.<sup>137</sup> Belirtelim ki, ceza zamanaşımını kesen nedenler kanunda gösterilmiş olup itiraz kanun yoluna başvurma, ceza zamanaşımını kesen bir neden olarak gösterilmemiştir. Hükmün infazına başlanmadan itiraz kanun yoluna başvurulup da itirazın reddine karar verildiğinde, itirazın reddine karar verilene kadar hükümlü lehine ceza zamanaşımı işlemiş olacaktır. Bu durum kanundan değil, uygulamadan doğmaktadır. Esasen itiraz kanun yoluna başvurulması başlı başına infaza engel olan bir husus değildir. Ancak dosya ilk derece mahkemesine gönderilmeden itiraz kanun yoluna başvurulduğunda, hükmün kesinleştirilmesi ve cezanın infazına başlanması mümkün olmayacaktır. Dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesinden ve cezanın infazına başlanmasından sonra itiraz kanun yoluna başvurulması durumunda ise, itiraz, cezanın infazı durdurmuyacak ve yukarıda eleştirilen durum yaşanmayacaktır.

Olağan kanun yollarına başvurulamayan hüküm kesinleşmiş demektir ve hükmün kesinleşmesi ile ceza zamanaşımı başlar (TCK m. 68). O nedenle, kesinleşmiş hükme karşı itiraz yoluna başvurulması dava zamanaşımının işlemeye başlamasına neden olmaz. Dolayısıyla, itirazın incelenmesi aşamasında dava zamanaşımının dolduğu gerekçesiyle düşme kararı verilmesi söz konusu olmaz. Buna karşılık, esasen ilk derece mahkemesinde veya istinaf aşamasında dava zamanaşımı dolduğu halde bu hususun gözden kaçırılması durumunda elbette ki itirazı inceleyen bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu dava zamanaşımının gerçekleşmesi sebebiyle düşme kararı verebilir.<sup>138</sup> Bu halde verilen düşme kararından hükmü istinaf etmeyen sanık

---

C.Başsavcısının itiraz kanun yoluna başvurusu halinde hükmün kesinleşmeyeceği belirtilmiştir. Ancak, uygulama bu İçtihadı Birleştirme Kararı doğrultusunda gelişmemiştir.

<sup>137</sup> ALACAKAPTAN, s. 290. CGK'nın 10.5.1993 tarih, 1993/4-11 E ve 1993/151 K sayılı kararına karşı yazılan karşı oy yazısında da benzer görüşler dile getirilmiştir. SAVAŞ/MOLLAMAHMUTOĞLU, C.II, s. 1767-1776.

<sup>138</sup> “*Daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçun oluşturma ihtimali bulunmayan ve son suçun 23.03.2007 tarihinde işlendiği iddia edilen eylemlerle ilgili olarak, on iki yıllık kesintili dava zamanaşımı süresinin, Ceza Genel Kurulunun inceleme tarihinden önce 23.03.2019 tarihinde dolduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının değişik gerekçeyle kabulü ile Özel Daire kararının kaldırılmasına, Yerel Mahkemenin fuhuş suçundan verdiği mahkûmiyet hükümlerinin gerçekleşen dava zamanaşımı nedeniyle bozulmasına, ancak yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 1412 sayılı CMUK'nın, 5320 sayılı Kanunun 8. maddesi gereğince karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken 322. maddesi uyarınca karar verilmesi mümkün bulunduğundan, sanıklar hakkındaki kamu*

veya sanıklar da yararlanır.<sup>139</sup>

İtiraz üzerine kararın bozulması halinde, dava zamanaşımı tekrar işlemeye başlayacaktır. Buna göre, dava zamanaşımı, hükmün kesinleşmesi ile bozma kararı arasında durmuş olacaktır. Bozma kararından sonra yapılan yargılama aşamasında zamanaşımı dolduğunda hakkındaki hükümle ilgili itiraz kanun yoluna başvurulana sanık hakkında düşme kararı verilmelidir. Bu durumda verilen düşme kararının yayılma etkisi olmayacaktır.

### **e.İnfazın Durdurulması Bakımından Etkisi**

Kanunda, ceza dairesi başkanlar kuruluna, itirazın incelenmesi aşamasında, cezanın infazının durdurulmasına ve geri bırakılmasına karar verme yetkisi tanınmamıştır. O nedenle, inceleme sırasında ceza dairesi başkanlar kurulu infazın durdurulmasına veya geri bırakılmasına karar veremez. Bununla birlikte, inceleme sonucunda kararı isabetsiz bularak itirazın kabulüne karar veren ceza daireleri başkanlar kurulu, fiilin niteliği ile sanığın cezaevinde kaldığı süreyi dikkate alarak sanığın tahliyesine karar verebilir. Bu karar, infazın durdurulması niteliğinde değildir; çünkü hüküm bozularak ortadan kalkmıştır ve yeniden bir yargılama yapılarak bir hüküm verilecektir. Bu aşamada hükümlüden değil, sanıktan söz etmek gerekir. Ayrıca, karar bozulduğuna göre, infazın geri bırakılması şeklinde bir karar verilmesi zaten söz konusu olmayacaktır. Bu durumda infazın durdurulmasına ve sanığın tahliyesine karar verilmelidir. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun uygulaması da bu şekildedir.<sup>140</sup>

---

*davasının TCK'nın 66/1-e, 66/6, 67/4 ve CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca düşmesine karar verilmelidir.*“ (CGK,12.03.2020, 2018/337 E, 2020/176 K).

<sup>139</sup> “Yerel mahkemenin hüküm verdiği tarih itibarıyla zamanaşımının gerçekleşmiş olmasına karşın, Özel Dairece yanlıgılı olarak zamanaşımının hüküm ve inceleme tarihleri arasında gerçekleştiğinin kabul edilmiş olması da, sonucu itibarıyla isabetli bulunan bozma kararının hükmü temyiz etmeyen sanığa sirayetinde engel olmayacaktır.

*Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının değişik gerekçe ile kabulüne, Özel Dairenin zamanaşımı nedeniyle düşme kararının sanık S. O..’a da sirayetinde, sanık S..hakkındaki yerel mahkeme hükmünün bozulmasına, 765 sayılı TCY’nun 102/4. maddesi uyarınca asli zamanaşımı dolduğundan 765 sayılı TCY’nun 102/4 ve 5271 sayılı CYY’nun 223. maddeleri uyarınca kamu davasının zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar verilmelidir.” (CGK, 27.9.2011, 2011/2-180 E, 2011/189 K).*

<sup>140</sup> “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabul edilerek Özel Daire onama kararının sanık ... yönünden kaldırılarak Yerel Mahkeme hükmünün bozulmasına karar verilmesi nedeniyle, sanığın nitelikli yağma suçuna ilişkin cezasının İNFAZININ DURDURULMASINA ve TAHLİYESİNE,” (CGK, 16.01.2020, 2019/223 E, 2020/12 K).

## VII. SONUÇ VE ÖNERİLER

5271 sayılı CMK'nın ilk halinde bölge adliye mahkemesinin verdiği kesin nitelikteki kararlara karşı başvurulabilecek bir kanun yolu öngörülmemiştir. Taraflar, bölge adliye mahkemesi C. Başsavcılığı kararın hatalı olduğunu görmelerine rağmen, başvurabilecekleri bir kanun yolundan yoksun idiler. Bölge adliye mahkemeleri de sonradan hatalı bir karar verdiklerini fark ettikleri halde dosyayı tekrar ele alma ve hatayı düzeltme imkânına sahip değillerdi. Bu durum rahatsızlıklara neden olmuş ve bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesinden yaklaşık bir yıl sonra özellikle uygulamadan gelen talepler doğrultusunda 7035 sayılı Kanunla bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı (CMK m.308/A) kanun yolu kabul edilmiştir. CMK'nın 308/A maddesinin ilk halinde itirazların kararı veren ilgili daire tarafından incelenip karara bağlanması öngörülmüştü. İtirazın ilgili daire tarafından incelenmesinin etkili bir kanun yolu olmadığı anlaşılarak 7188 sayılı Kanunla CMK'nın 308/A maddesinde değişiklik yapılarak, ilgili daire tarafından kabul edilmeyen itirazların beş kişiden oluşan ceza daireleri başkanlar kurulu tarafından incelenmesi kabul edilmiştir.

Öncelikle belirtelim ki, olağanüstü nitelikteki bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığının itirazı, uygulamada kendini gösteren gerçek bir ihtiyacın ürünü olarak kabul edilmiştir. İtirazın, bir kurul tarafından incelenmesine ilişkin düzenleme de isabetli olmuştur. İtiraz yetkisinin bölge adliye mahkemesi C.Başsavcısı yerine, C.Başsavcılığına verilmesinin ise isabetli olmadığını belirtmek gerekir. Yine, ceza daireleri başkanlar kurulunun oluşumuna ilişkin CMK'nın 308/A maddesi ile kurulun oluşumuna, çalışma esas ve usullerinin tespitine ilişkin HSK Genel Kurulunun 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı kararı çeşitli açılardan sorunludur ve hukuka aykırıdır: Her iki konuda da yasal düzenleme yapılmalıdır.

Bu tespit ve açıklamalardan sonra bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığı itirazına ilişkin önerilerimizi şu şekilde sıralayabiliriz.

1) C.Başsavcılığı bir bütün olup, C.Başsavcısı bütün C.Savcıları üzerinde denetim ve gözetim yetkisine sahiptir. Buna rağmen, bir C.Savcısının C.Başsavcısının bilgisi dışında itiraz yoluna başvurusunun yaratacağı sıkıntıların önüne geçilebilmesi için itiraz yetkisinin bölge adliye mahkemesi C.Başsavcılığına değil, Yargıtay C.Başsavcısının itirazında olduğu gibi bölge adliye mahkemesi C.Başsavcısına verilmesi yararlı olacaktır.

2) 5235 sayılı Kanununun 35. maddesinde düzenlenen bölge adliye

mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ile CMK'nın 308/A maddesinde düzenlenen kurul aynı nitelikteki kurullar değildir. İlki idari bir görev yapmakta, ikincisi ise yargısal bir görev yapmaktadır. O nedenle, idari nitelikteki kurulun başkanı olan bölge adliye mahkemesi başkanının aynı zamanda CMK'nın 308/A maddesinde düzenlenen ceza daireleri başkanlar kurulunun başkanı olduğu varsayımdan hareket edilmesi ve o nedenle HSK'nın bu kurula dört üye seçmesinin öngörülmesi isabetli olmamıştır. Kanımızca temsil ve idari görevleri bulunan bölge adliye mahkemesi başkanının itirazları inceleyecek kurulda yer alması isabetli değildir. Ancak kanun koyucunun isteği bu doğrultuda ise, bu hususun kanunda açıkça gösterilmesi gerekir. Mevcut haliyle itiraz mercii olan ceza daireleri başkanlar kurulu kanuna göre kurulmuş bir mahkeme niteliğinde değildir ve vermiş olduğu kararlar mutlak olarak hukuka aykırıdır (CMK m.289/1-a).

3) Kurulun oluşumuyla ilgili bir başka hukuka aykırılık ise şudur: CMK'nın 308/A maddesinde, kurulun dört üyesinin HSK tarafından atanması öngörüldüğü halde, HSK Genel Kurulunun 12.12.2019 tarih, 2019/410 sayılı kararıyla, kararına itiraz edilen daire başkanının kurula dördüncü üye olarak katılması öngörülmüş ve dolayısıyla HSK kurula dört değil, üç üye atamıştır. Böylece idari bir kurul olan HSK'nın kararıyla hukuka aykırı olan kanun (CMK'nın 308/A) hükümleri de ihlal edilerek itiraz mercii olan kurul oluşturulmuştur.

4) Kurulun çalışma usul ve esaslarının kanunla düzenlenmesi yerine idari bir kurul olan HSK kararıyla belirlenmesi bir başka isabetsizliktir. Ayrıca, kurulun çalışma usul ve esaslarına ilişkin düzenleme de yetersizdir.

5) Yukarıda da belirtildiği üzere, HSK Genel Kurulunun, 12.12.2019 tarih ve 410 sayılı kararının 1. maddesine göre, kararına itiraz edilen ceza dairesi başkanı, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kuruluna asil üye olarak katılacaktır. Söz konusu kararın 3. maddesinde de, daire başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından kurula sunulmak üzere bir rapor hazırlanacağı belirtilmektedir. Böylece, kararı itiraza konu olan, diğer bir ifadeyle kararı yargılanan dairenin başkanı, savunma yapmakla kalmayacak aynı zamanda bu karara yönelik itirazın müzakerelerine ve oylamasına katılacaktır. Bu, savunma ve yargılamanın birleşmesi anlamına gelir ve adil yargılanma ilkesine aykırıdır.

Özetlemek gerekirse, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulunun oluşumu ve çalışma usulü hukuka aykırıdır. Kurulun günümüze

kadar verdiği kararlar hukuka aykırı olup, bundan sonra vereceği kararlar da hukuka aykırı olacaktır. İleride giderilmesi güç zararlara sebebiyet verilmemesi bakımından zaman geçirilmeden bu konularda yasal düzenleme yapılması hayati öneme sahiptir.

6) Bölge adliye mahkemeleri ceza daireleri başkanlar kurullarının, yalnızca iki tür karar verdikleri gözlenmektedir: itirazın esastan reddi, itirazın kabulü ile bölge adliye mahkemesi ceza dairesi kararının kaldırılması. Bazı bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulları da itirazın kabulüyle birlikte ilgili daire kararının kaldırılmasına karar vermektedirler. Kanımızca, itirazın kabulü kararı veya itirazın kabulü ile ilgili daire kararının kaldırılması kararından sonra ilgili bölge adliye mahkemesi ceza dairesi, CMK'nın 304 ve 307. maddeleri uyarınca dosyayı yeniden esasa kayıt edip duruşma açmak suretiyle bir yargılama yapmalıdır. Kurulun yalnızca itirazın kabulüne veya itirazın kabulüyle birlikte ilgili daire kararının ortadan kaldırılmasına karar vermesi halinde de CMK'nın 304 ve 307. maddelerine göre, yani bozma üzerine yargılamaya ilişkin hükümler uygulanacağına göre, bu halde de ilk derece mahkemesi kararının ortadan kalktığından kabulünden başka bir çare yoktur.

Ancak bu konudaki tereddütlerin ortadan kaldırılması bakımından, bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulunun, itirazı haklı görmesi ve karardaki hatanın düzeltilmesinin de mümkün olmaması halinde, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun uygulaması gibi, itirazın kabulüne, ilgili daire kararının ortadan kaldırılmasına ve ilk derece mahkemesi hükmünün bozulmasına karar vermesi gerekir.

7) Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu denetim yapan bir mahkemedir. Bir mahkeme olduğundan, ceza muhakemesi koşulları gerçekleşmediğinde her mahkeme gibi düşme kararı vermesi; yine karardaki hukuka aykırılığın düzeltilerek giderilmesi mümkün ise söz konusu hukuka aykırılığı düzelterek itirazın esastan reddine karar vermesi gerekir.



## KAYNAKLAR

- ALACAKAPTAN, Uğur, “Temyiz Mahkemesi Başsavcılığının Yaptığı İtiraz Hükümün Kesinleşmesine Mani Olur mu?”, AÜHFD, C.24, Sa.1-4, (1967).s.287-291.
- ANDERSON, Andrea S, “Wrongful Convictions and the Avenues of Redress: The Post-Conviction Review Process in Canada”, **Appeal: Review of Current Law and Law Reform**, Volume,20, (2015). <https://journals.uvic.ca/index.php/appeal/issue/view/785>. Erişim Tarihi: 2.9.2020).s.5-25.
- ARSLAN, Çetin, ”Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı”, CHD, C.2, Sa.5, (Aralık 2007).s.105-161.
- AŞKIN, Uğur, **Ceza Muhakemesinde İstinaf Kanun Yolu**, Ankara 2018.
- BALCI, Fidan/ÖZTÜRK, Seyithan, **Yargıtay Kararları Işığında Ceza Yargılamasında İstinaf ve Temyiz**, Ankara 2019.
- BİRTEK, Fatih, **Ceza Muhakemesinde İstinaf**, Ankara 2019.
- CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 15. Bası, İstanbul 2018.
- EREM, Faruk, **Ceza Yargılaması Hukuku**, Ankara tarihsiz,
- EREM, Faruk, “Ceza Usulünde Kesin Hüküm” AÜHFD, C.20, Sa.1, (1963). S.37-52.
- ERDEM, M.Ruhan/ŞENTÜRK, Candide, **Ceza Muhakemesinde Kanun Yolları**, Ankara 2018.
- ERSOY, Uğur, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtirazı”, CHD, C.10, Sa.29, (Aralık 2015). S.67-124.
- ERSOY, Uğur, “Anayasa Mahkemesine Yapılacak Bireysel Başvurularda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın İtiraz Yetkisinin Etkileri ve Sonuçları”, ABD, Sa.2, (2016).s.123-153.
- ERSOY, Uğur, **Aleyhe Değiştirme (Reformatio in Peius) Yasağı**, Ankara 2018.
- ÇINAR, Ali Rıza, “Aleyhe Değiştirme Yasağı Kuralı”, **Prof.Dr. Nur Centel Armağanı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk**

**Araştırmaları Dergisi**, Özel Sayı,Cilt.19,Sa.2, İstanbul (2013).s.603-666.

GRIFFIN, Lissa, “Correcting Injustice: Studying How the United Kingdom and the United States Review Claims of Innocence” 41 U. Tol. L. Rev. Volume.107 (2009).s.107-152.

İNCEOĞLU, Sibel, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme**, Ankara 2013.

KARAKEHYA, Hakan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 2. Bası, Ankara 2016.

KAYMAZ, Seydi, **Ceza Muhakemesinde İstinaf**, 2. Baskı, Ankara 2020.

KAYMAZ, Seydi, “İtirazları İnceleyen Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlar Kurulunun Oluşumu Hukuka Aykırıdır”, İndependent Türkçe, 4 Şubat 2020, <https://www.indyrturk.com>.

KAYMAZ, Seydi, “Aleyhte Değişirme Yasağı (Reformatio in Peius)”, **Prof. Dr. Nur Centel Armağanı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Özel Sayı, C.19,Sa.2, İstanbul (2013). s.1397-1451.

KESKİN, Serap, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Temyiz Nedeni Olarak Hukuka Aykırılık**, İstanbul 1997.

KUNTER, Nurullah, “Olağanüstü İtirazda Yargılama İle İlgili Sorunlar”, YD, C.9, Sa.4, (Ekim 1983).s.568-598.

KUNTER, Nurullah, “Olağanüstü Temyiz Kanun yolunda Reform”, Ceza Adaleti Reformunun İlkeleri Sempozyumu II, Kanun Yolları (26-28 Nisan 1978), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Enstitüsü Yayın No.17, İstanbul 1973.s.110-122.

KUNTER, Nurullah/YENİSEY, Feridun/NUHOĞLU, Ayşe, **Muhakeme Hukuku Dahı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, 15. Bası, İstanbul 2006.

ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 12. Baskı, Ankara 2019.

ÖZBEK, Veli Özer/ TEPE, Serkan, “Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleyhe Değişirme (Reformatio in Peius) Yasağına İlişkin Genel Değerlendirmeler”, DEÜHFD, C.16, Özel Sayı, Prof.Dr. Hakan

Pekcanitez'e Armağan, İzmir 2015. s.3759-3797.

ÖZEN, Mustafa, **Ceza Muhakemesi Hukuku Dersleri**, Ankara 2019.

ÖZTÜRK, Bahri/TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, M.Ruhan/SIRMA GEZER, Özge/SAYGILAR KIRIT, Yasemin/ALAN AKCAN, Esra/ÖZAYDIN, Özdem/ ERDEN

TÜTÜNCÜ, Efser/ ALTINOK WILLEMIN, Derya/TOK, Mehmet Can, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, 13. Baskı, Ankara 2019.

ROACH, Kent, "Wrongful Convictions in Canada", **University of Cincinnati Law Review**, Volume.80, (2012). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1887889>. Erişim Tarihi:2.9.2020).s.1465-1526.

ROACH, Kent, Roach, Kent, "Wrongful Convictions: Adversarial and Inquisitorial Themes" (June 1, 2010). **North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation**, Volume. 35, (2010). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1619124>. Erişim Tarihi:2.9.2020). s.387-466.

SAGUIL, Paul Jonathan, "Improving Wrongful Conviction Review: Lessons from a Comparative Analysis of Continental Criminal Procedure" (August 2007). **Alberta Law**

**Review**, Volume. 45, (2007). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1724322> Erişim Tarihi: 4.9.2020). s.117-136.

SAVAŞ,Vural/ MOLLAMAHMUTOĞLU, Sadık, **Ceza Muhakemeleri Kanunu Yorumu**, C.II, Ankara 1995.

SELÇUK, Sami, "İtiraz Üzerine Verilen Ceza Genel Kurulu Kararına Karşı Direnme", **Yasa Hukuk Dergisi**, C.III, Sa.2, (Şubat 1980).

SELÇUK, Sami. **Karşıoylarım, Hukukumuzda Tartışılan Hükümler ve İçtihatlar**, Ankara 2001.

ŞAHİN, Cumhur/GÖKTÜRK, Neslihan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, C.II, 10. Baskı, Ankara 2020.

ŞENER, Esat, **Tüm Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararları, Hukuk-Ceza**, Ankara 1997.

TALAS, Serdar, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Başsavcılığın İtirazı", **İÜHFİM**, C.LXX, Sa.1, (2012)s.153-176.

TOROSLU, Nevzat/FEYZİOĞLU, Metin, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Ankara 2019

ÜNVER, Yener/HAKERİ, Hakan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 17. Baskı, Ankara 2020. (2012).

TOSUN, Öztekin, **Türk Suç Muhakemesi Hukuku Dersleri**, C.II, İstanbul 1976.

TOSUN, Öztekin, “Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanunyollarının Çeşitleri”, İÜHFİM, Ord. Prof.Kemalettin Birsen’e Hatıra Sayısı, C.35, Sa.1-4, (1969).s.8-48.

TOSUN, Öztekin, “Temyiz Kararlarına Karşı Kanunyolları”, Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ceza Adaletinde Reformun İlkeleri Sempozyumu, İstanbul 1973.s.177-205.

TURABİ, Selami, “Bireysel Başvuruda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı”, **Akademik Teklif**, Sa:1, (Temmuz 2013).s.100-121.

YANIK, Murat, “Karşılaştırmalı Hukuk ve Uluslararası Standartlar Işığında HSYK’nın Oluşumu, Çalışma Şekli ve Kararlarının Denetimi,” **Anayasa Yargısı Dergisi**, C.26, S.1, (2010).s.161-216.

YENİSEY, Feridun/NUHOĞLU, Ayşe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 7. Baskı, Ankara 2019.

YENİSEY, Feridun, “Cezada İstinaf ve 1979 da Hazırlanan ‘Üst Mahkemeler Kanunu Tasarısı’” **Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi**, C.1, Sa.2 (1979).s.57-66.

YURTCAN, Erdener, **Ceza Yargılama Hukuku** 15. Baskı, Ankara 2018.

YÜCE, Turhan Tufan, **Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Hukukunda Kanun Yolları**, Ankara 1967.

İnternet Adresi

portal.uyap.gov.tr.

## KISALTMALAR

<b>ABD</b>	Ankara Barosu Dergisi
<b>AİHM</b>	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
<b>AİHS</b>	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
<b>AÜHFD</b>	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
<b>BAM</b>	Bölge Adliye mahkemesi
<b>AY</b>	Anayasa
<b>AYM</b>	Anayasa Mahkemesi
<b>Bkz</b>	Bakınız
<b>C</b>	Cilt
<b>CD</b>	Ceza Dairesi
<b>CHD</b>	Ceza Hukuku Dergisi
<b>CİK</b>	Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
<b>CGK</b>	Ceza Genel Kurulu
<b>CMK</b>	5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
<b>CMUK</b>	1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
<b>DEÜHFD</b>	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
<b>E</b>	Esas
<b>HSK</b>	Hakimler ve Savcılar Kurulu
<b>İBK</b>	İçtihadı Birleştirme Kararı
<b>İİK</b>	İcra ve İflas Kanunu
<b>İÜHFMD</b>	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
<b>K</b>	Karar
<b>KHK</b>	Kanun Hükmünde Kararname
<b>m</b>	Madde
<b>Pg</b>	Paragraf
<b>s</b>	Sayfa
<b>S.</b>	Sayı
<b>Vd</b>	Ve devamı
<b>YD</b>	Yargıtay Dergisi

